

BUDAPESTI NAPLÓ

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Kerepesi-ut 25.

Főszerkesztő:
VÉSZI JÓZSEF.

Felülső szerkesztő:
BRAUN SÁNDOR

Kiadja:
A SZERKESZTŐSÉG.

Egész évre 14 kor., 1/2 évre 7 kor., 1/4 évre 3 kor.
50 fillér, egy hónapra 1 kor. 20 fillér.
Egyes szám Budapesten és a vidéken 4 fillér.

A BUDAPESTI NAPLÓ

Budapesten és vidéken egyaránt
egyes számonként 2 krajcár

Az előfizetési díj az eddiginek fele:

7 frt helyett 7 korona féltre
3 frt 50 helyett 3 kor. 50 fill. negyed évre
1 frt 20 helyett 1 kor. 20 fill. egy óra

Ujévi szöszatok.

Budapest, január 1.

(v.) Az új évbe benyúló régi szituáció okozza nyilván, hogy az évfordulón tett kormány- és pártnyilatkozatok nagy szóarádálában egyetlen új hullámfodor sem mutatkozik. Csupa mentegetőzés az egyik oldalon, csupa rekrimináció a másikon. Sehol egy új eszme, még csak új érzelmi árnyalat sem; az unostig ismert régi motívumoknak fáradt és bágyadt ismétlése az egész vonalon. A közvélemény bizonyos jóhiszemű érdeklődéssel lesi e manifesztációkat: hátha keresztültetszik a szóburkon valamelyes jelzése annak, amit még méhében hord a jövőendő, hátha megvillan a frázisok tömegében egy termékenyítő új gondolat. Kevéssel is beérné a sovány politikai könyhára szokatott közvélemény, amely idestova kezd beletörődni ama fura állapotba, hogy róla — nélküle intézkednek. De ezuttal a kevésnél is kevesebbet kapott, jóformán semmit. A jelenkori magyar politika taposó-malma üresen jár. Nem örül ez a malom már semmit. Legfeljebb magamagát őrli meg.

Akik a hiszékeny publikum ugratásából és rémitgetéséből élnek, még azoknak sem valószínű az a profeciája, hogy az újévi beszédben fog a Tisza István erős keze ismét — s most már igazán — ököbe szorulni,

hogy aztán zuzva és rombolva csapjon le vele a nemzet utolsó menedékére: a parlamenti szólásszabadságra. A miniszterelnök ujévi szöszata csuffá tette ezeket a profétákat. Nemhogy ököbe szoritotta volna kezét, ama bizonyos erős kezét, hanem olyant tett, amit alig várt valaki: — leamputálta a saját kezét, kijelentvén, hogy az obstruálók maroknyi csoportjával szemben a teljes ököltelenség a legjobb védelmi eszköz. Amiben körülbelül igaza is lehet. Minden drasztikusabb ellenakció csak növelhetné a már-már haladó obstrukció súlyát. Kár lenne hősökké vagy mártirokká tenni azokat, akik ma már nem egyebek okvetetlenkedő és unalmas szószátyároknál. Ezt a maradék obstrukciót a sorára kell hagyni. Vigye, ameddig bírja. Sokáig már amugy sem bírja. Tisza Istvánnak tehát igaza van. Pikáns e viselkedésében legfeljebb az, hogy még ő inti türelemre a saját pártjának temperamentumabb tagjait. Talán szóról-szóra ugyanigy csillapította őt a tavasszal Széll Kálmán, amikor Tisza István volt az, aki az erőszakos beleyulások politikáját sürgette. Denikve csak kiderült megint, amit mi akkor Tisza István szemben mondtunk s amit most maga Tisza István is igazol, hogy nemzeti érzésekre támaszkodó obstrukciókkal szemben a passzív rezisztencia talán nem a legjobb, de mindenestre az egyedül lehetséges politika.

A magyar parlamentarizmus szembeötllő hanyatlásán Tisza István nem akar elcsüggedni, mert — ugymond — életképes és tetterős nemzetek meg tudnak küzdeni e próbátállással. Attól tartunk, hogy a miniszterelnök téved, mikor a magyar parlamentarizmus válságát egy kalap alá fogja a parlamentarizmus egyetemes betegségével. Már maga az alaptétel sem helyes: nem mindegyütt beteg a parlament. Kórságai csakis ott mutatkoznak, ahol a parlament elvesztette azt a képességét, hogy hü kifejezője legyen az igazi népakaratnak. Olyan országokban,

ahol a törvényhozás időről-időre kiterjesztette a politikai jogokat a koronkint nagykorúvá érett társadalmi rétegekre, a parlament helyesen, üdvösen és fennakadás nélkül működik. Nyavalyássá csakis ott lett, ahol a választói jog nem közkincs a politikai érettségre szert tett összes osztályoknak, hanem előjoga a nemzet egy csekély részének. Ilyen államokban igenis tátong s egyre szélesedő örvény nyílt meg a parlament s a népakarat között s ellenségként kerültek egymással szembe a nemzeti zöm, amely kirekesztődött az alkotmány sáncaiból, és a parlament, amely az állam legfőbb hatalmát a nemzetnek ilyenmódon bitorolt nevében gyakorolja. Népkipvelet nép nélkül nem adhat egészséges parlamentarizmust. Mert a parlamentnek politikai és logikai létalapja a többségi akarat, amely pedig valóságos torzképpé sülyed ott, ahol maga az egész parlament csupán a nemzet elenyésző kisebbségének votumaiból keletkezett. Innen erednek minálunk a parlament kórságai. Hasonlatosak ezek ama hűdéses zavarokhoz, amelyek vérszegény szervezetekben az agynak vérrel való elégtelen táplálása folytán szoktak előállni. S épp ezért téved Tisza István, ha a házszabály szigorításával akarja a magyar parlamentarizmust a züllés karmaiból kiragadni. Nem klotúr kell ennek a parlamentnek, hanem a választói jog gyökeres reformja. Erről pedig mélysegesen hallgatott Tisza István. Talán csak nem feledkezett meg a választói jogra vonatkozó ígéretéről?

Kossuth Ferenc ujévi beszéde az önálló vámtérület érdekében mondta kívánatosnak a nemzeti erők koncentrációját. Nekünk úgy tetszik, hogy a katonai kérdéseket Bécsből csakugyan azért erőszakolták, hogy eltereljék nemzetünk figyelmét a gazdasági különválsárról. Bárhogy legyen, mindenképp kívánatos, hogy a nemzeti küzdelem súlypontja csakugyan a gazdasági különválság terére helyeztessék át. Ott aztán Bécsnek semmi ürügye nem akad a fenyegetőző ágaskodásra. Ott

TÁRCA

A gyermek.

— A Budapesti Napló eredeti tárcája. —

Irtta: Btró Lajos.

— Sikkasztottam, — mondta a férfi. Az asszony arca halálsápadt lett.
— Még négy-öt napom van. Szókn fogok. Az asszony nem szólt. Bosszusan mondta a férfi:
— Mit nézel ugy? Hát kártyáztam, szeretem volt. No!
Az asszony halkan mondta:
— Lehetne talán segíteni... Apa...
— Nem lehet. Százszázéknél több. Osszeszedek, amit lehet. Az éjjel megyek. Hamburgba... Amerikába...
— Én veled megyek.
A férfi arcán kiragyogott az öröm.
— Óh te drága, te édes. Csakugyan jönnél?
Hiszen én mindig csak téged szerettelek igazában.
Egyszerre megnyugodott. Leült. Tervezgetett.
— Pénzt viszek magammal. Ott megbecsülik azt, aki ér valamit. Ha ügyes az ember és pénze is van, ott boldogul. Milyen jó lesz, nem törődni senkivel, semmivel. Ketten élni...
— Hárman.
A férfi rábámult.
— Hát a kicsi, — mondta az asszony.
— Óh csak nem gondolod, hogy őt is elviszszük! Négyhónapos gyereket ilyen nagy utra! Itthagyjuk a mamánál.

— Akkor én nem megyek — mondta hidegen az asszony.

A férfi könyörgött:

— De édesem, drágám, szívem.

— Nem.

A férfi végre beleegyezett. Este összecsomagoltak valami ruhát, sokat nem szabad, hogy gyanut ne keltsen, és mentek a vasúthoz. Az asszony karján a kicsivel. Ősz volt, kőd, a poronty köhögött.

A terembe nem mentek be, künn bujkáltak és lopva surrantak be a kocsiba. A fülke piszkos volt, nedves a ködtől, dohányszaga, a bőrpárnák szinte tapadtak. Emberek jöttek-mentek, beültek a fülkébe, de a gyerek sirt és lassankint egyedül maradtak.

Az asszony a gyerekekkel foglalkozott, a férfi bámult ki a sötétbe és reszkedett, mikor lépések hallatszottak. A vonat dübörögve furta be magát a ködös éjszakába.

Késő ősz volt, még nem fűtötték a kocsikat. És az éjszaka egyre hidegebb lett. Amint a hegyek közé vágatott be a vonat, az ablakokra jégvirágok rakodtak. Minden nyíláson dermesztő hideg sziszegett be és a menekülő pár didergett. A gyerek köhögött.

Hajjalodott. Kétoldalt a fenyőket már hó lepte el. Dermadt testtel, álmatlanul és sápadtan nézték egymást.

— A kicsinek láza van, — mondta az asszony.

A férfi összevonta a szemöldökét.

— Orvost kellene keresni, — tördelte az asszony.

— Ostobaság. Nincs annak a gyerekeknek semmi baja. Szoptasd meg.

A kicsi arcán pir tűzelt. Szegény, vékony ajkai cserepesek voltak. Nem szoptott...

— Én orvost keresek, — zokogta az asszony.

A férfi durva lett. Megfogta az asszony csuklóját.

— Itt maradsz. Itt maradsz vagy... El akarsz árulni? Azt akarod, hogy nyomunkra jöjjenek?

— De beteg, látom, hogy beteg.

— Hát minek hoztad magaddal? Én nem akartam. Te akartad.

Az asszony ült. Könyves szemekkel bámult a gyermekére. Fuldokló, hosszú lélegzettel nyelte el a zokogását.

Jött egy állomás. Ki kellett szállniok. Etek. A férfi csak, az asszony nézte a gyereket.

Azután újra a vonatba, neki a nagy utnak.

A gyerek elaludt.

— Alszik — mondta az asszony.

— No látod.

A karjai között tartotta gyengéden, reszkető gonddal. A vonat dühödten rohant előre, esőrémpölve, zakatolva. A férfi fáradtan hunyta le a szemait.

Egy irtózatoss sikoltás. A férfi felugrik. Az asszony öröngve sikolt:

— Meghalt! Meghalt!

A férfi dermedten bámul. Nézi a gyereket: meghalt. Künn mozgás hallatszik és az agyán átvilan a rémült gondolat: ez elárlulhatja őket, ezt senkinek sem szabad megtudnia.

Kezével tapasztja be az asszony száját:

— Hallgass, hallgass!

Az asszony zokogva nyög. A férfi a fogát csikorgatja.

— Hallgass, hallgass!

A folyosón mozgás támad. A férfi kimegy.

nem állnak felségjogok az állami önállóság kiépítésének útjában. Ezen a téren szabad a vásár; közjogi torlaszokat bécsi kezek a nemzeti törekvése elé nem emelhetnek. Hic Rhodus, hic salta! Az önálló vámtérület nemcsak gazdag forrása lesz nemzeti jólétünknek, hanem átgyurja társadalmi szervezetünket is és hatalmas lökést várhat tőle az évtizedek óta megrekedt demokratikus fejlődés.

Apponyi is nyilatkozott. Nem kísérik magyarászó glosszákkal beszédét, amely csak azt bizonyította be, hogy a fölül csakugyan kerek, mert ime Apponyi visszatért oda, ahonnan kiindult: a nemzeti aspirációk vezérének polcára. A régi frázisok konganak ismét szavaiban. Külön akar állni, mert ő a nemzet prófétája s mert egy nemzet prófétája nem rendelheti magát alá senkifának. És külön kíván állani, mert érzi, hogy megint jön — ugyan találják el, hogy mi? Hát ugyan mi egyéb, mint az erőszak, a korrupció és a közvélemény meghamisítása? Hiszen ezzel odajutott Apponyi, ahol az egyházpolitikát fogva Bánffy bukásig vesztelt. Csak hogy akkor tényekre tudott hivatkozni, most pedig maga is kénytelen bevallani, hogy egyelőre csupán sejt a bekövetkezendő erkölcsi deprivációt. Egyébiránt beismerte, hogy a szabadelvű pártban benmaradt, noha a nemzeti jogok terjedelme és természete tekintetében lényeges különbségek voltak közte és Tisza István közt. S beismerte azt is, hogy az alkalmi ok, amely miatt a pártból kiment, eme nagy közjogi kérdéshez képest sajtóképp lényegtelen dolog. És mégis csodálkozik azoknak a mosolyán, akik derüsen nézik, hogyan döbben vissza az elébe talált egértől az, aki szó nélkül lenyelt egy elefantot. No de abban az egyben igaza van Apponyinak, hogy az volt a természetellenes állapot, amikor még benn volt a többségben, s hogy a természetes állapot ez, amikor ismét az ellenzéken találja magát. Ezt mindenki elhiszi neki. De sokan viselhetik őt álló esztendeig ama természetellenes állapotot.

A politikai újév.

Budapest, január 1.

Valami nagy szenzációéhes türelmetlenség nem várta az idén az üjlesztendő napján szokásos politikai beszédváltásokat. Az obstrukció sajtója ugyan már jóelőre hirdette, hogy az erős kéz ma fog erős öklübe szorulni; hogy gróf Tisza István

újévi beszédje az erőszak politikájának bejelentése lesz. Érdekes, hogy ez a híresztelés sehogysen tudott közhitelre szert tenni, sőt komolyan sem igen vette az emberek tulnyomó része. És ennek a tulnyomó résznek igaza volt. Gróf Tisza István újévi beszédje az obstrukciónak fogcsikorgatva hirdetett reménykedését nem váltotta be. Nemcsak nem beszélt az erőszakról, hanem ellenkezőleg, türelemre intette hiveit és nyíltan hirdette, hogy az eddigi uton kell megmaradnia a kormányának és a többségnek. Egy szóval, a passzív rezisztencia politikáját vallotta továbbra is követendőnek.

A politikai újév tehát nem hozta meg az előre kürtölt szenzációt. És egyéb szenzációt sem hozott. Hanem érdekes nyilatkozatok estek itt is, ott is. Legérdekesebb volt, a miniszterelnöké mellett, a gróf Apponyi Alberté, amely érdekes már azzal is, hogy megtörtént, mivel hogy az ilyen újévi politikai enunciaciókban pártvezérek szoktak a nyilvánosságához szólni, nem pedig pártfőrédek vagy szabad csoportok vezérei. Amint hogy Apponyi be is jelentette, hogy a közel jövőben ő és csoportja önálló politikai tényezőként fog működni, bár még nem érkezett el az akcióbalépés ideje. Ami nem volt meglepő újság, de mindenesetre első hivatalos bejelentése az Apponyi-párt megalakulásának. Amit ezenkívül mondott, az, ha az új párt programjának fogadjuk is el, nem új, hanem visszavetítés a régi nemzeti párti programhoz, amint maga Apponyi mondotta, a természetes állapothoz, amelyben a szabadelvű pártba való belépés előtt volt. Felveti, mondotta Apponyi, ennek a régi politikának meg nem szakadt, hanem elejtett fonálát.

Érdekes volt Kossuth Ferenc újévi beszédje is, amelyben az obstrukcióval szembeállította a közgazdasági önállóságért való küzdelmet és ezt a küzdelmet jelölte meg a jövő legfontosabb feladatául. Volt ezenkívül újévi üdvözlés a néppártban is; ellenben *Szederkényiek* mellőzték az újévi szónoklatokat, hanem készültek az újév után való szónoklatokra.

A politikai újévről a következő részletes tudósítást adjuk:

A szabadelvű pártban.

Az országgyűlési szabadelvű pártban délelőtt tíz órakor folyt le az újévi üdvözlés. A párt elnökehez, báró Podmaniczky Frigyeshez Kubinyi Géza mondott beszédet.

Az egyházpolitikai kérdések lezajlása óta, ugyemond a szónok a párt a téletlenség és a tespedés karai közé szorított. A szabadelvűség mindannyiunk téletlensége miatt mindközözelebb jutott a megsemmisülés örvényébe. Megrázkóztatás kellett, hogy ez állapotból fölébredjünk. Az elmúlt év viharai között

megszületett a hazafias eszme, melynek kivívása minden magyar szívet lázas lüktetésbe hozott. A küzdelemben résztvett a szabadelvű párt, a mi büls ónmérseklésünk találta meg azt a nyugvópontot, amelyen az eredmények kiépítése után erőt meríthetünk a továbbiak kivívására. Csak eltűnő törpe lörlök az, amely a nemzeti nagy eszméket nem ólnak, de eszköznek tekintik és a parlamentáris mus sárba tiprásra törekszik. A küzdelem egyik rejtett, de legfőbb célja a szabadelvűség megbuktatása volt. A harc még nem szűnt meg, a te erős lelkedből akaránk kitartást meríteni a további küzdelemhez. (Éljénzés.)

Báró Podmaniczky Frigyes megköszönve az üdvözlést, titokzik munkásságának megdicsőrése ellen, én már — ugymond — elagott rom vagyok. Negyvenhárom éve les, hogy képviselő vagyok. (Éljénzés.) Ez idő alatt sokat tapasztalt, de azt, hogy az uristen olyan magyarokat teremten, amilyenek most az országot rontják, nem hitte volna. (Tetszés.) Az a néhány ember, akiről szól, nem a baba, hanem a maga érdekében működik s oly an célért küzd, amelyet a hazára néve károsnak tartok. Legyünk készek még egy hosszas küzdelemre, mert ezeket az embereket sem hazaszeretet, sem az ország java észretörténi nem fogja erre csak a mi kitartásunk képes. A pártot áldozatkészségre, összetartásra s kötelességteljesítésre buzdítja. Erőt kíván a további küzdelemre, hogy szebb és boldogabb újvet adjon az isten, mint a mostani. (Éljénzés.)

A miniszterelnöknel.

A szabadelvű pártból a tagok a miniszterelnökségi palotába hajtak. A képviselőkn kívül megjelent itt politikai és társadalmi életünk számos előkelősége. Leikes éljénzés hangzott fel, mikor tízenegy óra tájban gróf Tisza István miniszterelnök, Lukács László, Nyíry Sándor, Berzeviczy Albert, Hieronymi Károly, Tallián Béla, Pósz Sándor és Cseh Ervin miniszterek a terembe léptek. Az éljénzés lecsillapultával Nagy Ferenc elmondotta üdvözlő beszédét.

Lehetetlen meg nem ragadni az alkalmat, hogy mikor egy hosszú esztendő nehéz küzdelmei még nincsenek befejezve, a napirenden levő kérdések és az a kápos, amely a pártot a kormányhoz tüzi, ugy megvilágíttassanak, hogy semmi kétely, semmi bizonytalanság, semmi félreértés fenn ne maradjon. A szabadelvű párt a lefolyt esztendőben súlyos megpróbáltatáson ment keresztül. Oly dilemma elé állított, amely szebbomlással tenyeggett, ha idejében minden erejét össze nem szedte volna arra, hogy teletlösségnek tudatában feltréve minden személyes tekintet, nagy hivatásának magaslátára emelkedjék. Egyelőül szembentálla magát azzal a bizonyítással minden magyar ember szívéhez szóló és épp a ért csak a legnagyobb önmegtágadással visszazsírozható követelésével, hogy a magyar nemzet legfőbb attribútumával, nyelvével, a hadsereg vezetésében is teljesen érvényesüljön; másfelől azonban beleütközött abba a fel-fogásba, hogy a hadsereg vezetői és vezényleti nyelvének meghatározása oly abszolút tejedemi jog, amelynek gyakorlásába a törvényhozás be nem avatkozhatik. S am g egyrészt hazafai aggodalommal kellett szemlélünk, hogy a nemzeti követés és anyyira élere állítatik, hogy a megvalósítására irányuló törekvés meg atól sem riadt vissza, miképp a rendes par am nti küzdelmen tulneme, megakaszsa a törvényhozás működését, másrészt mély megdöbbenéssel kellett tapasztalnunk, hogy a magyar alkotmány és az szövetségi viszony, melyet a monarchia másik álmával a megteletük, még mindig félremagyarázásoknak van kitéve. Hogy a szabadelvű pártnak a magyar alkotmány alapelveibe

— Semmi sem történt — szól — egy sze-gény, beteg, hisztériás asszony...

Bejön. — Az asszony fuldokolva zokog. — Fogsz hallgatni! — rivall rá. — Meg vagy örülve? Minek hoztad el azt a kolykót? Az asszony kinzottan nyög. Dermedten szorítja magához a gyermeket.

A férfi parancsol: — Nem szabad senkinek megtudnia, hogy meghalt. El kellene temetni, vizsgálat volna, rendőrség, utlevél, — a végén elfogánának. Ugy kell vinned, mint eddig.

Az asszony fölrülten néz rá. Csendesesen zokog és mereven szorítja magához a gyermeket. Dél. Utasok jönnek-mennek. A férfi halkán parancsol:

— Takard be az arcát és foglalkozz vele ugy, mintha élne.

Az asszonynak már kiszáradt a szeme és zavaros fény lobog benne. Engedelmeskedik. Szól a kicsihez, gügyög neki, azután kibontja mellén a ruháját és elfordul.

A férfi gyanakodva nézi... A vonat egyre rohan, vágat, dübörög... Alkonyodik. Megyujtják a lámpákat. Jön az éjjel, feketén és végtelenül... Soha sem lesz már hajnal?!

Végre! Hamburg! — A gyerekek nem szabad kiszállnunk — mondja a férfi. — El kell rejtenuk. Az asszony hallgat. — A kofferbe.

Az asszony egy kézmozdulattal tud csak tiltakozni. — Kell! — mondja a férfi.

A koffert kinyitja, rakogat benne. A vonat rohanása lassul, mindjárt megáll. Az utasok a

folyosóra tódulnak. A férfi a gyermek után nyul. Az asszony görcsösen kapaszkodik belé.

— Te! — mondja a férfi és felemeli az öklét. Az asszony felholtan dől hátra, a kezei ólmosan hullanak le. A vonat megáll. A férfi megkapja a gyermeket, a zár csattan egyet, a hordárok berohannak és egyik viszi már a koffert. Az asszony a kezét nyújtja utána. A férfi megfogja a kinyújtott kezét és vonszolja magával az asszonyt.

Kocsiba ülnek. — A koffer... — suttogja az asszony. — Jó helyen van, — mondja a férfi.

A kocsi szalad velük a tenger felé. Csónakba ülnek. Hajóra szállnak. Bemennek a kabinjukba.

— A koffer... — sugja az asszony. — Mindjárt hozzák.

Hozzák. Az asszony leesik mellé a földre.

— A kulesát! — Nem. Valaki be talál nyitni és észreveszi. — Csak egy perere... Hadd lássam. — Nem. Majd éjjel.

Kimegy. A hajót nézi, a berendezést, hol van elhagyott rész, milyen magas a korlát. Az asszony benn fekszik a földön és átóli a koffert.

A hajó elindul. Hangos kiáltozás, csörmpölés, nyikorgás. A férfi a fedélzeten áll és nézi a partot. Bemegy a kabinba.

— Gyere ebédelni. — A kulesot, — nyöszörgi az asszony.

— Nem, — mondja a férfi és egyedül megy ebédelni.

Az órák telnek. Az asszony fekszik a földön és óli a koffert. A férfi a fedélzeten jár-kél.

Este. A szalón lassan kiürül, az utasok le-feksznek, a fedélzet sötét.

Kilenc óra.

Tíz...

Tizenegy...

A férfi lemegy az asszonyhoz.

— Kélf fel. Eltemetjük.

Az asszony értelmetlenül bámul rá.

— A tengerbe, — mondja a férfi. — Kinéztem, hol dobhatjuk be észrevétlenül.

A koffert kinyitja. Halaomba gyürve ingek, ruhák és a gyermek.

Az asszony újra zokog. Magához szorítja a testet.

— Siessünk — mondja a férfi.

Az asszony nem mozdul.

— Ej, hát te itt maradsz. Majd én magam...

— Nem, nem! — könyörög az asszony.

Felkel. Ingadozva botorkál a lépcsőn. A fedélzeten vannak. Teljes sötétség. A férfi fogja a kezét. Ő vonszolja magát utána, görcsösen szorítva a gyereket.

A korláthoz értek. A férfi suttog:

— Itt vagyunk.

A gözgőp kattogása hallatszik és a víz suhogása, amint a csavarg szall. Az asszony térdre esik.

— Ne, ne... — tördeli örült félelemmel.

A férfi dühbe jő.

— Azt akarod, hogy rajtakapjanak bennünket?

A gyermek után nyult. Az asszony karjai, mintha vaskapok lennének, úgy zárják körül a kicsit.

A férfi durva erővel rántja szét az asszony karjait, megfogja a gyermeket, átbajol a korláton és beleeji a tengerbe. Egy csobbanás. Az asszony végigzuhan a fedélzeten, a férfi pedig megkönynyebbülten sóhajt egyet.

ütköző támadások ellen a leghatározottabban állást kellett foglalnia, arra nézve a párt kebelében semmi habozásnak helye nem lehetett. (Ugy van!) S ettől még az a lélelem sem tarthatta vissza, hogy határozott állásfoglalása esetleg konfliktust idézhet elő. Ahol Magyarország világos, alkotmányos jogairól, törvényes önállóságáról és függetlenségéről van szó, ott nincs pártkérdés, (Ugy van!) ott a szabadelvű párt épp úgy áll, mint bármely más párt az országban. (Igaz! Ugy van!) Deák Ferenc nagy szelleméhez hűtlen lett volna e párt, ha a nemzet jogainak elmagyarazását és elhomályosítását, habár csak hallgatása által is, eltűrte volna. Mégis el kellett ismernie a pártnak, hogy a hadsereg egységes vezérlete, vezénylete és beszervezete ő felsége alkotmányos joga s ebben benntoglatitak az a joga is, hogy a vezérleti és vezényleti nyelvet is meghatározza. Ha erre nézve volt is a pártban eltérő felfogás, a fennálló állapot jogszerűsége iránt nem volt véleménykülönbség. Ezután csak az lehetett kérdéses, vajon érdeke-e az országunk, hogy a magyar nyelv kiküzdése oly haro árán is megkísérletessék, amely az országot súlyos válságba sodorja

Bármennyire tarthatott is a szabadelvűpárt attól, hogy az ország többsége elordulhat tőle, arra határozta magát, hogy a magyar vezérleti nyelvért nem kockáztatja a nemzet nagy érdekeit. A hadseregben ugyanis hiányoznak azok a feltételek, amelyek a magyar vezényleti és szolgálati nyelv behozatalát lehetővé tennék. A helyett, hogy megvalósíthatatlan eszményért való küzdelemben a nemzet erejét kimerítsük — folytatta a szónok — arra kell törekednünk, hogy a hiányzó feltételeket megszerezzük, melyek a hadsereg magyar részét az 1867. évi XII. törvényeik által megteremtett és hazánk jól lefoglott érdekében fenntartandó keretén belül is magyarrá fogják tenni. (Élénk helyeslés.) Ebben a tekintetben sikerült a szabadelvűpártnak a maga programját oly értékes akaratokkal kiegészíteni, melyeknek megvalósítása teljes biztositékot nyújt arra nézve, hogy a magyar nemzet a hadseregben is el fogja foglalni azt a helyet, mely őt jogilag és tényleg megilleti. (Tetszés és éljenzés.) Ezzel bebizonyította a párt hogy hű maradt tradícióihoz. Ez a tudat a párt belső egységét, habár mindnyájunk által fájlalt veszteség mellett, ismét összeforrasztotta. Ingadozás és gyengeség nélkül tovább is szembeállunk olyan törekvésekkel, amelyek a törvényhozás alkotmányos működésének megakasztására irányulnak. De, hogy ezt a programot minél nagyobb sikerrel keresztülvihessük, ehhez olyan vezér is kell, akiben keresek a tudás van meg, annak a felismerésére, ami az ország haladásához szükséges, hanem akiben megvan az erős akarat (Ugy van!) és a férfias elszántság és bátorság is, (Ugy van!) Zajos éljenzés.) minden akadálytalan megküzdni, mely törvényes jogaink érvényesülésének és az ország érdekében kitéendő munkásságunknak utójában áll (Élénk helyeslés.) A rövid idő, mely alatt te — úgy mond a miniszterelnökhöz — az ország ügyeit intézed, meggyőzött bennünket arról, hogy benned megtalálunk ezt a vezért. Aki úgy, mint te annyi bátorsággal és önértellett utasított vissza azokat a támadásokat, melyek alkotmányos jogaink és törvényes önállóságunk ellen irányoztattak, oly elszántsággal és kitartással léptél fel azok ellen, akik az ország békés fejlődését akadályozták: jogot szerzett arra, hogy ne csak azért sorakozzunk körülöt, mert a bizalmat előlegezzük neki, hanem azért, mert már bebizonyították, hogy méltó arra a vezéri állásra, melybe a gondviselés helyezte. (Élénk helyeslés és éljenzés.) E lényeg bizonyítékok előtt meghajolnak velem együtt meg azok is, akik előlegezt bizalommal nem siettek feléd sőt egy időben félreismertek. (Élénk éljenzés.) de akik most már anán nagyobb kitartással és hűséggel fognak követni és támogatni. (Élénk helyeslés és éljenzés.) minél inkább meggyőződhetek arról, hogy ebben az országban, ahol ugyanis annyi a szétválasztó elem, s amely ugyanis annyi ellenséggel van körülveve, csak erélyes, céltudatos, következetes eljárással (Ugy van! Zajos helyeslés.) lehet sikeres nemzeti politikát csinálni, a magyar nemzet jövő nagyságát biztosítani! Legyen tehát a mi mai megjelölésünk, mindnyájunk részéről kitétel nélkül, konfirmáció annak a frigynek, amelyet veled és kormánytársaidal kötöttünk (Élénk tetszés és éljenzés.) s adja Isten, hogy ez a frigy napról-napra még jobban megszilárduljon s hazánkra minél áldásosabban váljék. (Éljenzés.) S adjon Isten neked és társaidnak minél nagyobb erőt és egészséget, s minél több szerencsét és sikert ahhoz az óriási feladathoz, amelyet magatokra vállaltatok! (Hosszas éljenzés és taps.)

(A miniszterelnök válasza.)

Gróf Tisza István miniszterelnök a következő beszéddel válaszolt:

Nehéz pillanatban, egy még mindig bizonytalan küzdelem közepette, kerestetek fel bennünket. A ti szónokotok megemlékezett azokról a súlyos bonyodalmakról, amelyek Magyarország politikai életét a múlt évben oly terhes helyzetekkel borították; de én azt hiszem, aki aggodó figyelemmel kísérté az ország viszonyainak fejlődését; az ezeknek a súlyos feltételeknek előjeleit a korábbi időkben is észlelhette. (Ugy van! Ugy van!) mert hiszen nem egyik napról a másikra állott be a fordulat. Lépcsőről-lépcsőre, napról-napra és esztendőről-esztendőre lehetett aggodó lélekkel szemlélni a magyar parlamentáriszmus súlyosodását, megérzőkódthatásának valóban aggasztó jeleit. (Ugy van! Ugy van!)

Ha összehasonlítjuk a képviselőház működését a kissé távolabbi múltban és a legutolsó esztendőben, szomoró szívvel leszünk kénytelenek beismerni, hogy az ország nagy érdekeit mozgató kérdések körüli

komoly politikai viták mindjobban háttérbe szorultak. De háttérbe szorultak minden pártban maguk a komoly, tartalmas erők is. Először jutottak olyan elemek, akiket a vezetés szerepe nem illet meg. Ezzel kapcsolatban az a végzetes balhít gyökerezett meg az ország közvéleményében, hogy az ellenzék hivatása az időfecsérlésben rejlik, (Ugy van! Ugy van!) továbbá, hogy az egyedüli ellenzéki küzdelem: az obstrukció, s aki más véleményen van másképp cselekszik: hűtlen elveivel és árul. Ez végzetes tévedés. Az ellenzék éltető kovászul kellene, hogy hasson, mely néptelenség kárhóztassa a kormányt és az országgyűlést, hanem serkentse az üdvös tevékenységre. Az ellenzéknek a hivatása az, hogy a nemzet évezredek szabad intézményeit lényben, tekintélyben emelje, erősítse, ne pedig lejárassa. (Ugy van!)

Azután így folytatja: Sokszor, nagyon sokszor adtam kifejezést mély hazafiai aggodalmamnak ezen jelenség felett. Találtam sokszor barátaim közt is olyanokra, akik gyakran filozófiai rezignációval vállalt vontak és mondták: „Hiába, a parlamentáriszmus lejárja magát. Világtörténelmi folyamat, amely befejezéséhez közeledik és széles e világon a süllyedés jeleit mutatja.”

Hát ez nem igaz. És szerencse, hogy nem igaz. Mert ha igaz volna: mi magyarok nemzeti létünkét vesztenénk el. Ezt pedig el nem veszíthetjük, mert hiszen a magyar nemzet politikai erőfejlesztésének egyedüli exponense a parlament. Az igaz, hogy a parlamentáriszmus súlyos megpróbáltatásokon ment és megy keresztül az egész világon, de életképes és szabadságra méltó nemzetek meg tudnak küzdeni ezekkel a megpróbáltatásokkal. (Ugy van! Ugy van!) Süllyedést a parlamentáriszmus csak azon nemzeteknél mutat, ahol az egész nemzet életében a korhadásnak jeleivel találkozunk. Ez az egyetlen és igazi próbák. A magyar nemzet ez előtt a próbák előtt áll! Most kell megmutatnia a nemzetnek azt, hogy bír-e életképességgel, hogy ki tudja-e érdemelni — mert ingyen semmit sem osztogatnak (Ugy van!) — egy jobb és szebb jövő további fejlődésének előnyeit és jótéteményeit? Ezt kell bebizonyítania azáltal, hogy meg tudja emészteni azon bajokat, amelyekben évek óta laborál a magyar parlamentáriszmus és meg tudja vetni egy konzolidált, eredményes parlamenti működésnek alapjait. Midőn két hónap előtt egy súlyos, válságos pillanatban arra kellett vállalkoznunk, hogy átvegyük az ország ügyei intézéséért ránk háruló felelősséget, tisztában voltunk mindnyájan azzal, hogy azon momentán feladatok mellett, amelyeket meg akarunk oldani, tulajdonképpen lényeges misszióknak az, hogy a pillanatnyi bajokból úgy keressük a kibontakozást, hogy az egyáltalán megteremthesse a magyar parlamentáriszmus jövőbeli konzolidációjának alapjait. (Élénk helyeslés.) Minden más csak pillanatnyi, külső sikereket eredményezhetett volna.

Eppen ezért igyekeznünk kellett megnyugtatólag hatni az ország közvéleményére a katonai kérdésekben és mindazokban, melyek a közvéleményt igazolomban tartották. De egyáltalán igyekeznünk kellett a nemzetben felbresszteni azon nagy veszélyek tudatát, amelyek örvény szélére vezették és amelyek egy csúfos bukást fognak eredményezni, ha pártkülönbség nélkül e nemzet minden komolyabb, hazafiasabb és jobb eleme kezét nem fog a parlamentáriszmus megmentésére, kezét nem fog közeletünknek egészségesebb, helyesebb mederbe való terelésére. (Helyeslés.)

Ez volt a cél, amelyre elsősorban kellett törekedni. Ha ezt a célt, a nemzet jobbainak pártkülönbség nélkül való közreműködésével hamarosan el nem érhetjük volna: akkor ez a helyzet azt a paranosól kötelességet hártotta volna ránk, hogy saját erőnkől, szembeszállva minden ellenséggel, mentjük meg a nemzet számára a jövő fejlődés alapját. (Élénk helyeslés.)

Hála istennek, éppen akkor, amidőn azt lehetett hinni, hogy elemi erővel tör már ki a végső küzdelem, beállott a lehetősége annak, hogy az ellenzék tulnyomó nagy része is abbanhagyja a küzdelem e kéros motorát s hogy izolálva, magára maradjon egy kised csapat, amely az obstrukciót tovább is folytatja. Ilyen viszonyok között meg kellett változnia taktikai magunkartásának; mert hiszen nagy, elvi kérdésekben tranzigálást, frontváltoztatást nem ismernek, nem is fogok ismerni soha; de a taktikának a pillanat igényeire kell alkalmazkodnia. (Ugy van!) S amidőn azt láttuk, hogy megvan a hajlandóság az ellenzék nagy részében is, visszatérni a magyar parlamentáriszmus nevesebb és tisztább tradícióihoz, akkor hiba lett volna a mi részünkről, ennek utjába nehézségeket gördíteni. Igaz, meglassította eljárásunkat ez a körülmény. Konkrét eredményt ma sem számolhatunk be és esigaléptekkel közeledünk csupán ahhoz, hogy legalább a nemzet érdekében legelőtöbbször szükséges javaslatok törvényerőre emelkedjenek. De én azért na mégis arra kérék benneteket, t. barátaink, hogy ne veszítsük el türelmünket s ne térjünk le

arról az útról, amelyet az utolsó hetek alatt követünk. (Helyeslés.) Kérik erre azért, mert először is nem tudom feltélni magyar emberről, senkiről azt a cinikus konokaságot, hogy akkor is, mikor világosan sérti a nemzet érdekeit, akkor is, midőn világosan ellentétben áll a közvéleménnyel, világosan ellentétben áll a parlament tulnyomó nagy többségének akaratával, a végletekig akarja ezt az ellentállást folytatni. (Ugy van!) De kérik azért is, mert, ha akarná is, nem képes a végletekig folytatni, mert ha lassan is, ha kellemetlenségek árán is, ha az ország és a magyar nemzet sok tekintetben való károsításával is, de ily csekély számú töredék ellenállását még ezen a módon is sikerülni fog legyőzni.

Az obstrukciók akaratok ellenére egy nagy szolgálatot is tesznek a közügynek, mert bemutatják az obstrukció káros következményeit a maguk teljes ségében. (Élénk helyeslés.) Bemutatják teljes tarthatatlanságát annak, hogy egy pár ember így tehessen tönkre a nemzet érdekeit, (Zajos helyeslés.) hogy egy pár ember így akasztassa meg a nemzeti akarat érvényesülését. (Ugy van!) Ebben ne akadályozzuk mi meg ezeket az urakat, hogy e szolgálatot megtogtyók és majd szedjük le annak gyümölcsét akkor, midőn azok megértik, (Ugy van!) szedjük le, ismétlem, lehetőleg úgy, hogy ebben a munkában, a magyar parlamentáriszmus konzolidációjának nagy munkájában pártkülönbség nélkül vehessen részt minden komoly politikus. (Élénk helyeslés.) Én azt hiszem, elégszünk meg inkább kevesebbel, mint talán óhajtanók, ha sikerül az közmegnyugvásra, az összes komoly, politikai tényezőik belenyugvásával keresztülvinni. (Ugy van! Tetszés.)

Igy érjük el azt a magasatos célt, hogy a magyar parlamentáriszmust ismét egészséges alapokra helyezzük, (Élénk helyeslés.) hogy az ismét a magyar nemzet elítének magas elvi alapokon nyugvó mérkőzései tere legyen.

És ha e célt elérhetjük, akkor küzdhetünk minden téren elveink megvalósítása mellett; küzdhetünk mindenekelőtt a 67-es politika védelmében és érvényesítésében, amelyhez rendületlen hűséggel ragaszkodunk; nekünk, t. barátaink, hivatásunk a közélet jövő harcában is szepülően tisztaságában védeni meg és képviselni a 67-es kiegyezési alapot; képviselni, megvédeni és becsületesen hajtani végre annak közjogi tétéleit, (Ugy van! Ugy van!) ragaszkodni annak politikai tartalomához is, amelynek egyik sarkallatos kiindulási pontja és alaptétele az a nagy igazság, hogy a magyar nemzet életéből a meddő, sérelmi vonatkozású pontokat ki kell küszöbölnünk, hogy a magyar nemzetnek nagy érdekei a dinasztia-nak nagy érdekeivel s a jól lefoglott nagyhatalmi érdekekkel teljes kapcsolatban vannak, (Ugy van!) hogy ennek folytatn bizalmatlanságra, sürőlődsra a nemzet és a dinasztia között szükség nincs. És akkor lesz alkalomunk, minden téren odaadó szorgalommal szolgálni a szabadelvűségnek és a nemzeti politikának azon nagy elvi követelményeit is, amelyekben azután, hiszem, hogy pártkülönbség nélkül fogunk vállatve működhetni a Házunk olyan tagjaival is, akiket a 67-es kiegyezési politika tőlünk elválaszt.

Hogy mikor jutunk el ehhez a politikai helyzethez, azt persze nem tudjuk. (Halljuk! Halljuk!) Jövendőmondással foglalkozni nem szoktam; lehet, hogy hosszú, nehéz küzdelem választ még el ettől, a nemzet érdekében annyira kívánatos eredménytől; de teljes bizalommal és reménnyel nézek a küzdelem elő is; bizalommal és reménnyel, mert bármínő sőtét aggodalmakkal is töltőn el sok minden, amit magam körül látok, kishitű abban a tekintetben nem volam soha és nem vagyok ma sem, hogy rendületlenül bizom a magyar nemzet politikai belátásában, amelyenél nem fog siket tükre: taláni egy tette hívó, öntudatos, erőteljes férfiszó, és bizom rendületlenül abban a tettekre kész kitartásban, amely ennek a pártnak minden tagját kell, hogy áthassa. (Élénk tetszés.)

A közelmúlt küzdelmei lélekemelő tanúságot tettek a mellett az elhatározás mellett, a mellett a harci kedv, a mellett a megbízhatóság mellett, amelyet e párt minden tagja tanusított. Fogadjátok ezért az ország, a haza nevében hálás, szívből fakadó köszönetemet (Élénk helyeslés.) és ha ti cserében azért a rendületlen bizalommal, amelylyel én irántatok viseltem, idehozzátok a ti bizalmatoknak fényes jeleit is, hát engedjétek meg, hogy, ha talán aggaszt is az a gondolat, vajjon nem becsülték-e túl azon erőt, amelyet én a közügy szolgálatába állíthatok, — egy körülmenyben keresek megnyugvást és reményt (Halljuk! Halljuk!) és ez az hogy tagadhatatlanul mindig erő rejlik abban ha egy becsületes ember egy igaz ügyvel teljesen, a maga egész valójában összeforr. (Élénk tetszés és helyeslés.) Csak arra kérék benneteket, ne nézzétek ta én erőmnek gyöngeségét; hiszen arról, hogy kibem mennyi erő lakik, az illető nem tehet; de legyetek meggyőződve, hogy ami bennem lakik, meg fogom feszíteni az ügynek szolgálatába

és ezért tartatok meg hazamatokban és barátságokban. (Hozsantartó, szünni nem akaró, élénk tetszés, éljenzés és taps.)

A Ház elnökénél.

A miniszterelnöki palotából a párttagok a kormány tagjaival együtt, Percezel Dezsőnek, a Ház elnökének üdvözlésére az országház épülete elé hajtottak.

Az elnöki fogadóteremben *Krisztoffy József* intézett hozzá beszédet, melyet a párt tagjai élénk tetszéssel fogadtak. Utána *Percezel Dezső* érdekes nyilatkozatokkal fűszerezett beszédében köszöntö meg a párt jókívánságait.

A változó beszédekkel a következőkben ismertjük:

Krisztoffy József biztosítja Percezelt a párt szeretetéről és ragaszkodásáról, tetszés mellett fejtekte ki, hogy milyen nehéz körülmények között áll bele az elnöki székbe és mennyire megfelelt a beléje helyezett várakozásnak. Örök érdeme marad, hogy nem sebet ütő fegyvernek használta a házszabályt, hanem alkotó és munkáló irányban tudta érvényesíteni. Nem csak arról tett eddigi működésével tanúságot, hogy jó hazafi és igaz ember, hanem hogy bölös és bátor szívű állami ember is egyuttal. De mert a küzdelemnek még nincs vége, pártja nevében arra kéri az elnököt, hogy ezentúl is úgy vezesse a tanácskozásokat, hogy a nemzet képviselőinek, a nemzet többségének törvényes akarata alkotmányosan érvényesüljön.

Percezel Dezső: Bár tudja, hogy abban, amit *Krisztoffy* mondott, nagy része volt a baráti jóakarottnak, arról biztosíthatja a pártnak minden tagját, hogy az elnöki tisztégre azzal az elhatározással vállalkozott, hogy teljes pártatlansággal és objektivitással fog eljárni. És ha visszatér eddigi működésére, nyugodt lelkiismerettel állíthatja, hogy ettől a felett szándékától nem tántorodott el egy pillanatra sem. De már annyira nem mehet, hogy egy elfogult kisebbségnek olyan kívánságait teljesítse, melyek szerinte csak ártalmára volnának az országnak. Sok nehézséggel kell megküzdennem — folytatja az elnök — mert ti, tisztelt barátaim, legjobban tudjátok azt, hogy azok a reményeségek, amelyek a házszabályoknak régen érzett hiányosságai és meg nem felelő volta olytán azoknak a legutóbbi időben történt módosításához fűződtek, nem tejesültek és nagyon is igazolták lett az akkor már sokaknak kebelében élő kétség, vajjon azok be fognak-e válni. A gyakorlati életben ez a reform csak azt eredményezte, hogy ma mindnyájan kénytelen vagyunk beismerni, hogy nemcsak hogy semmivel nem jobbak a házszabályok, hanem sok tekintetben rosszabbak. (Ugy van! Ugy van!)

A házszabályok főelőja az, hogy a parlamentarizmusnak valódi életelője, t. i. a többség legitím akaratának nyilvánulása érvényesülhessen. (Zajos helyeslés.) És most, mikor az utolsó választásoknál minden oldalról általános elismeréssel, sőt áradó kifejezésekkel adóztak a választások tisztaságának, mégis látjuk, hogy a képviselőházban a többség legitím akaratának nyilvánulása elé egy nagyon is kis minoritás állta minő akadályok gördítetnek. (Ugy van! Ugy van!)

Kevés örvendetest látunk — ugymond a szónok — ha a legutóbbi történetekre, vagy az egész esztendő eseményeire tekintünk vissza. A parlamentnek működése csaknem folyton eredménytelen volt és ha a jövőre irányított tekintetünket, szintén csak bizonytalanságot és kódot látunk. Ebben a kódban — végzi *Percezel Dezső* — emelkedett hangon beszédét — én csak két oldalról látok lényt derengeni: az egyik az ország ügyeit a bi bizalmatból vezető kormányának barátságába, (Zajos helyeslés és éljenzés.) bölcsességbe, tudásába és tettereiben vetve bízalom, a másik pedig a magyar nemzet életképességébe, józan, higgadt ítélésébe és bölcsességébe vetett hité mindnyájunknak. (Élénk tetszés.) Adja az isten, hogy ez a két derengő lény minél előbb egy általános naptsütésnek adjon helyet és mi az égy gyorsan bekövetkező hónapjaiban ne oly sórtéven lássuk a helyzetet. amint azt jelenleg látjuk. Adja az isten, hogy ez a kívánsága mindnyájunknak minél előbb és minél teljesebb mértékben megvalósuljon. (Éljenzés.)

Ezután az elnök, ősi szokásához híven, a tisztelgő képviselőket megvendégelte.

A függetlenségi pártban.

A függetlenségi és 48-as párt tagjai az újév alkalmából szintén testületileg üdvözölték elnöküket, *Kossuth Ferencet*. A párt nevében *Babó Mihály* intézett üdvözlő beszédet *Kossuthhoz*:

Eljötték — ugymond — azért, hogy kifejezzék előtte szeretetüket és meghajtsák előtte az elismerés zászlaját a buzgalomért, melyvel *Kossuth* a haza ügyét szolgálta. A haró és siker fölött itélni fog a történelem, de már most is meg lehet állapítani, hogy tudatára ébresztette az alvó közvéleményt annak hogy a 67-iki alapon a nemzet önállóságot megvalósítani nem lehet. A párt nagy és nehéz feladatért küzdött, nem csoda tehát ha eltérések merültek fel a harc módjára nézve. De *Kossuth* bölcsesége megvédte a pártot a kétészakadástól és így attól, hogy erőteljesen álljon a küzdelem előtt, amelyet előbb vagy utóbb véglegesen eldönteni szükséges. 1867-ben két ellentétes irányt kellett volna összeegyeztetni, a királynak és a császárnak felajánlása, amely a birodalmi egység megvalósítására törekedett és a magyar fellegóság, a 67-es kiegyezés a nemzetnek önállóságot biztosította. Pájdalom, akkor nem a nemzet győzött és azoknak lett igazuk, akik a függetlenségi politikát vezették. Kívánja *Kossuthnak* hogy legyen ereje, kitartása és türelme a harchoz, amelyet a jövőben meg kell vinnia a nem-

zetnek a gazdasági kiegyezés és a véderőjavaslat kérdésében. (Eljenzés.)

Kossuth Ferenc hosszabb nagyérdékű beszéddel felelt:

A köszöntet szavaival kezdte a párt kitüntetett szívességéért, aztán hangsúlyozta az összetartásba rejlő erőt, amely lopattantja róluk a gyauasítást és rágalmat. A haza függetlenségének kivívása, ugymond, oly feladat, amelyet csak úgy teljesíthet a párt, ha tolyvást épít és sohasem rombol és nem pazarolja a nemzet erejét ez idő szerinti lehetőségekre. Aztán kiemelte *Kossuth*, hogy a mult év nem volt meddő sem a nemzetre nézve, sem a pártra nézve. A nemzetre nézve azért nem, mert bebizonyult most először harminchat év óta, hogy az erős nemzet akarati vissza tudja venni a katonai hatalom támadását és fenn tudja tartani a nemzet jogait, még az idegen tanácsosok által sugalmazott legteljesebb jogtörlés ellen is. A pártra nézve pedig azért nem, mert bebizonyult, hogy a párt egységét a legnagyobb rázkódások sem tudják megtörni és hivatásának magasztalán áll, mert küzdelemben legnagyobb szenvedélyt is tudja mérsékelni, ha a haza érdeke kívánja.

Arról beszél ezután, hogy a lezajlott nagy küzdelem oltudatosán azok idézték elő, akik a nemzet fegyelmét el akarták téríteni a megoldásra váró nagy közgazdasági kérdésektől.

Ha azonban azt hitte a hatalom, hogy sikerült a nemzet figyelmét végleg elterelni a nagy közgazdasági kérdésektől, ebben nagyon oszaldott, mert a függetlenségi párt tudja, hogy e kérdésben helyt kell állítani. Míg tehát egyrészt, a párt fenntartja minden részletében programját, nem fog megszünni ennek megvalósításáért küzdeni, szükségesnek völi a kiegyezésre vonatkozólag rámutatni egynehány határköre, amelyen, ha a hatalom túl akarna lépni, könnyen beleütközhetnek a párt legerősebb, sőt kivételös ellentállásába. Ilyen az, ha ismét azt a megaláztatás és érdektörtést akarják a kormány elkövetni, hogy a nélkül, hogy Ansztriában parlamentáris uton megszavaztatják a kiegyezést, ezt meg akarják szavaztatni nálunk és így azt idéznék elő, hogy Magyarország köve legyen, mint volt a Bánffy-Badeni szerződéssel; Ausztria pedig szabad maradjon s bármely új kormány e szerződésen tovább építhesse az osztrák érdekek kielégítését. Ilyen határkö az is, ha az osztrák 14-ik szakasszal akarják a kiegyezést fenntartani Ausztriában meg ellenben Magyarországon törvényt csinálnak belőle. Ilyen továbbá az is, ha megérintenék az 1890-iki XXX. t.-o. rendelkezéseit, melyek az ország érdekeit védik így pl. azt, hogy egy lejárati időhöz kötött új autonóm vámtarifa ne alkotassék meg a törvény által szabta időben és azt hogy az Ausztriával kötöttó vámszövetség és a kü államokká kötöttó vámszerződések egységes lejáratall bírjanak. Tehát, — folytatja *Kossuth* — nem pihenni készülnök, hanem harcolni és ha azon töreksznök, hogy ne tétessék tönkre a magyar parlamentarizmus egy ez idő szerinti elérhetetlen előért, ez is, csak azt bizonyítja, hogy mi a magyar parlamentarizmus csak arra akarjuk felhasználni, hogy békés fegyverekkel küzdhesünk elveink megvalósításáért, mert ha lehetetlenül tétetnek a békés parlamenti küzdelem, akkor a nemzet számára nem maradna hátra más fegyver, mint az erőszak fegyvere, melyre szorítani nemzetünket vagy pedig a megadásra. akarunk nem szabad.

A mult évben is oltudatosán harcoltunk; nagy eredményeket értünk el, visszavertük a katonai hatalom támadását megbuktattuk azt a kormányt, mely ezt magárává tette, megmentettük az országot az ujonclétszám emelésétől, megszereztük az országnak a magyar katonatisztú nevelésre vonatkozó ígéretét mely, ha be lesz váltva — s erre vigyázni fogunk — szaturálni fogja a magyar haderőt magyar tisztekkel és más kisebb vívmányokat mellözve, megszereztük a választási törvénynek időhöz kötött reformigergétét a választói jog kiterjesztésével, a cenzus leszállításával és arányosításával, a választókerületek igazságosabb beosztásával, a községenkénti szavazással, s a munkaszabály szavazójogának egy bizonyos határig való megállapításával, — ami mind erőt fog adni párnunknak további küzdelemben. Továbbá ígéreteket nyertünk oly szociális törvényekre nézve, melyek áldást hoznak majd a magyar nép szenvedő részére. Oltudatosán fogunk harcolni a jövőben is és úgy, mint a multban, az alkalmakhoz fogjuk időmótan küzdeleinket legyveret. Magasan fogjuk hordani soha be nem mooskolt zászlókat, melynek tisztasága előtt ellenteleink is megháolnak. Ezt fogjátok megtálatni bennem, a ti szerető öreg vezérekben ti hü és jó barátok; és ezt fogom keresni és meg fogom találni bennetek, kiknek hazafiságában bízva bízom és építeni is fogok rá a jövő idők küzdelemben. Az ég ádjón meg benneteket és adjon nektek boldogságot s a hazának örök életet!

A nagy lekesedéssel, éljenzéssel és tapsal fogadott beszéd után *dr. Nagy Emil* törvárosi ügyvéd üdvözölte *Kossuth Ferencet* a függetlenségi párt kiltagjai nevében. A magas szárnyalú és zamatos beszédet *Kossuth Ferenc* megköszönvén, üdvözölte az összes megjelenteket.

Apponyiék.

Az Apponyi-csoport a maga kised teljességében a Hungária-szállóbeli körbelyiségben gyűlt egybe üdvözlésre. *Gróf Apponyi Albertet Szentiványi Árpád* üdvözölte.

Visszapillantván az elmúlt évre, bizonyos előmenetelt lát a nemzeti követelmények tekintetében. más téren azonban visszacsúszás és hátramaradást észel. A magyar nemzetet néptörzsnök nevezik, a szomszéd államban vad kirohanások történtek Magyarország ellen. Igaz, hogy szóval vissza lettek

ezek vervo, de a tények azért nem nekünk, hanem nekik adnak igazat. A legnagyobb alkotmányserítés akkor történt, amikor indványt ítéletet, amely a párral ellékek tenozatallt oltozta. A párral ellékek a permanens itésektől csak egy lépés választja el s ha van alkotmányserítés, amelyet reparálni nem lehet, úgy ez az. Attól tart, ha valaha Magyarországot megpróbálják a gesumit monárkiába beovaszítani, ezen az uton ferják megpróbálni. A jelen obstrukciótól eltilt, Kívánja, hogy most már hagyjon tel az obstrukciót, hogy így — ugymond — mi is jelezze a magunk álláspontját megmondhassuk a nemzetnek, hogy ime ez volt az oka annak, hogy kiváltunk abból a pártból, és ez az oka, amiért mi ezt az álláspontot ellöglajuk.

Gróf Apponyi Albert a kormánypártból való kiválás okát alkalmi öknök mondja. De az alkalmi öknál több tel belőle a politikai etuka ama fellegósa folytán, amely egy házszabály-magyarizati kérdésben a lelkiismereteket a partegyelem bekötésébe akarta vorni és kényserit akart gyakorolni még a Háznak volt elökére is, kötelevén tőle, hogy támogasson valamit, ami az elnöki székbeli kimondott meggyőződésével homok egyeztet elenkezett. Az esznek jellemző volta arra a politikai szemlemlre, amelynek megújítását aggdóva fel, ad annak még nagyobb jelentőséget, mint amennyivel az önmagában is bír. A dörog nem úgy áll, hogy kilépett egy olyan politikai szövetségből, amelylyel különben teljes egyetértésben tel volna. Ellenkezöleg. A jelenlegi kormány megakadályozta a katonai kérdésben közte s a kormány között olyan differenciák merültek fel, hogy mesterkél, a dölog természetével ellenkező állapot volt benmaradása a pártban. Egyedül az igazolta ezt, hogy az obstrukció megszünetésé ö is az ország érdekében tartotta. Ez a szempont — és ez aztán igazán alkalmi szempont — nebezédett rá, mikor ama súlyos differenciák ellenére, a rendes politikai logika törvényesnek ellentere elhatározta magát, hogy a kormánypártból it nem lép. És midőn ezután egy másik, amannal még parancsolóbb momentum szükségessé tette, hogy mégis lépjen akkor nem a kilépés teremtett egy természetellenes, egy mesterkél, egy a politikai vállrolonság törvényeivel meg nem egyező állapotot, hanem ellentézőleg, megszünetelt egy ilyen állapotot, amely azeleti egy alkalmi indok kényserere által erőszakoltatott né. Politikája ezentúl is az lesz ami volt akkor amikor a nemzeti párt keretében működött híveivel. Ennek a politikának meg nem szakadt, de kezdől kisértet jovatul veszi u bold kezébe, természetesen nem úgy, mint valamit politikai Rip-van-Winkle, aki éveket elaludt. A magyar nemzeti gondolat érvényesülését irra zászláira az egész vonalon, befelé úgy, mint kifelé. Beléle az az ideália, hogy ez az állam, ez a nemzet erős legyen és magyar. Ennek megtelet kielele az a politika, amely a nemzeti gondolatall akarja áthatni a közös intézményeket is. Hogyan képzeljük hogy a magyar nemzeti gondolat beléle hódítson, ha nem bieleg erővel arra, hogy az állam összes intézményeiben érvényesüljön. Ilyen politikát csak az erőszaknak és korruvációnak eszközeivel lehet fenntartani, olyan politikát, amely azt akarja, hogy a nemzet ne akarja azokat, amiket akarnia kell, csak a nemzeti akaratnak ilyen vagy olyan módon való meghamisításával lehet alkotmányos formák közt fenntartani. Ezért képez a ni nemzeti politikánknak minden elágazása egy olyan organikus egészet, mint amind az élet maga, és nem túri azt hogy annak csak egyes pontjai nyerjenek megvalósulást a többieknek megtagadásával. Midőn néhány éve a szabadalvópártba belépett, akkor a jobbak antozása a felszabadulás után oly nagy volt, hogy mindenké bizonyos egyodalussággal csak a felszabadulást, a közelet megtszítását a benne gyökeret vert visszazéleseköl keresse szóval a belüli állapotok znanását. Akkor belépett a kormány-pártba, midőn egy oly kormányt akart, amelynek fellegósa ebben a tekintetben, a közelet erkölcsi tisztaságának, az alkotmányos jogok szabadsága biztosításának tekintetében az övével egyeztet belépett a nélkül, akkor a közönség felocsodott abból az illuziójából, hogy tehát a rendszerváltoztatás kiterjedt arra a térre is, amelyre kiterjedne kök. Hasztalan iparkodott ezt a h ányát a nemzeti követeléseknek utólag való felvétele és hangsúlyozása a tál pótolni. Leuet, hogy amit követeltek, már nem volt elég a nemzeti fellegósa mai stádumához képest, lehet, hogy az akkori kormánynak e követelésekkel szemben ellöglalt álláspontja nem volt elég világos, nem volt elég határozott: szóval, elementáris erővel érvényesült az a tétel, hogy önmagában ellenmondó politika az, amely a küös és közjogi vonatkozásokban a nemzeti gondolat expanzívitását meg akarja akasztani és a melet beléle a törvényességnek és korrektségnek teljességét meg akarta vavasztani. Most pedig maga előtt lát egy alakulást amelynek éien kizárólag olyan férfiak állnak, akik a közelet szabadalvóság és tisztaságának biztosítására velük egyetértöleg hozott rendszabályokat következetesen ellentezik, akkor ezen a téren nem szöl mellettük egy olyan perzumpció amelyt ö kedvező tények bizonyítása előtt arra készítenek fel vagy teljosszítatna, hogy nekik bizalmat előlegezzen. Ez teszi költölességévé, hogy ismét mint önálló tényező iparkodjék szerepelni. Hogy e működésnek ni lesz a tornája, erre nézve még semmit sem mondatk. Csak azt tudja, hogy vagy nem

csinál politikát, vagy abban az értelemben csinál, amelyben nyilatkozott. Egyéniségének önállóságát, melyet egy negyedik század politikai viharjaiból sikerült megmentenie. ezental semkiféle beolvadásnak a vezetésének látatlanba alá nem rendel. (Eljedsz.)

Ezután Súly Gyula üdvözölte Szentiványi Árpádot.

A néppárt.

A néppárt országgyűlési tagjai ma délelőtt 10 órakor először a párt elnökénél gróf Zichy Aladárnál, utána pedig a párt vezérének, Zichy Nándornál, tisztelegtek.

Gróf Zichy Aladár pártelnököt Buzáth Ferenc képviselő üdvözölte. A párt ragaszkodásáról biztosította s arra kérte, hogy a párt vezetését tartsa meg továbbra is.

Gróf Zichy Aladár megköszönte a párt bizalmát s biztosította a megjelent tagokat, hogy a párt vezetésének elvei szigorú betartásával fog eleget tenni.

Ezután gróf Zichy Nándort keresték fel, akinek a párt jókívánásait gróf Zichy Aladár pártelnök tolmácsolta.

Gróf Zichy Nándor válaszában különösen a házasság szentségének védelmét hangsúlyozta minden világi beavatkozással szemben s arra kérte a pártot, hogy a vallásosságát is a pártprogram egyik sarkalatos tételül vegyék fel.

KÜLFÖLD

Francia nagykövetségünk Loubet elnökénél. Az osztrák-magyar monarchia új francia nagykövete: Gróf Khevenmüller, tegnap délután adta át Loubet elnöknek megbízó-levelét. Az elnök a monárkiánk követeit specialisan megillető hagyományos ceremóniákkal fogadta. Midőn a gróf lényes kíséretével az Ely-szé-palota udvarába robogott, a tiszteletere felállított ezrednek zászlaja előtt katonás korrektséggel tisztelgett. Az új nagykövet a palota nagy fogadótermében adta át az elnöknek latin nyelven megfogalmazott megbízó-levelét és lényegében a következő beszédet mondotta: „Midőn ő felsége rendkívüli és felhatalmazott követő nevezett ki, megbízott, hogy minden erőmmel egy órára törekedjem és az a cél nem más, mint hogy azt a kitűnő viszonyt, mely szerencsére az osztrák-magyar monarchia és Franciaország között fennáll, lelesszám és erősítem.” Loubet elnök válaszában biztosította Khevenmüller grótot, hogy úgy az ő mint a francia kormány mindenekképpen arra fognak törekedni, hogy megkönnyítsék neki feladata teljesítését és hogy az ő részükről is mindent megtegyenek a két állam között fennálló jó viszony erősítésére.

Szárjafóv a macedon fölkelésről. A Temps mai száma — mint Párisból táviratozzák — interviút közöl Szárjafóv Borissal, a macedon-bandák vezérével. Szárjafóv a többek közt a következőket mondotta:

— Ama bizottságokat, amelyek a rend helyreállítására hivatják, nem volna szabad csakis azon hatalmak által megalakítani, amelyek első sorban érdekelték. Mi letesszük fegyvereinket egy francia vagy olasz ezredes kezébe, de nem adjuk át osztráknak vagy oroszoknak. Macedoniát hat részre kell bocsítani, amelyeket azután okkupálniok kellene a szignatárius hatalmaknak, így aztán federalisztikus rendszer jönne létre, amelyben a Balkánállamok Macedónia körül csoportosulnának. Szerbia, Bulgária, Görögország, Montenegro és Macedónia egy államszövetséget alkotnának ilyen módon, amelynek 12—15 milliónyi lakosa volna másfél millió fõnyi hadsereggel. Az képzelheted, hogy ez az ezeme nem lehet kedves sem Ausztria-Magyarországnak, sem Oroszországnak, mert hisz ilyen Balkán-szövetséget megakadályozná a Keletre való terjeszkedést és a panszláv agitációt. Tavasszal meg fog újulni a felkelés és ismét kísérteni fog a háború Szerbia és Bulgária között. Igen természetes, hogy Szerbiának kapóra jöjjön a háború, mert a dinasztia ezáltal elfeledtetné azokat a nehézségeket, amelyekkel most meg kell küzdenie.

A keletással bonyolodom. A békés és háborús hírek uira kergetődznek. Hol egyik, hol a másik lát-szik oldi röpülni. Olykor egészen össze is gabalyodnak és aki nem érti ezeket a diplomáciai játékokat, egyáltalában nem tud eligazodni. Szentpétervári hírek szerint ugyanis, a cár elnöklése alatt minisztertanács fojtt le, amelyben a cár határozottan a béke fenntartása mellett foglalt állást. Ez az elmélet. Gyakorlatban azonban erősen dolgozik az orosz kéz Koreában és szûli jelentések szerint az ottani orosz követ mindent elkövet, hogy a koreai kormányt Masapho eladására bírja, minthogy Oroszország ezt a helyet flottaállomásul szeretné megszerezni. Japán sem akar békeintenciót tekintetében a cár mögött elmaradni és azért azt jelenti Tokióból, hogy egyelőre osond van és Japán semmiféle u abb akcióit nem indított. De mást azt is tudtára adja az európai sajtónak, hogy a kormány

megtett minden szükséges előkészületet és készen áll minden eshetőségre. Szóval, a két hatalom biztosítja egymást a békés szándékról és emellett messzire hallhatóan élesíti az egymás irtására szánt kardokat. Hogy a játék változatosabb legyen, a kettős békedalban Anglia is beledudol és ártatlan arccal adja azok tudtára, akiket illet, hogy a King Alfréd nevü cirkálóhajó holnap a kínai vizekre indul és hogy Dublinban a tengerészeti tartalék önkénteseinek egy része parancsot kapott, hogy tartsa magát készen a mozgósításra.

Kiegyezés vagy választott bíróság?

— Ankét az osztrák helyzetéről. —

Bécs, január 1.

Mi a véleménye: lehetséges-e parlamenti uton kiegyezést létesíteni a németek és csehek között? — Ha pedig nem, megvalósíthatónak tartaná-e és miképpen, hogy egy extra-parlamentáris választott bíróság döntsön a dologban? Ha mindakét mód impraktikábilisnek tetszenék, — így hangzik utolsó kérdésünk: hogyan fognak az ön nézete szerint a legközelebbi jövőben viszonyaink kialakulni?

Ezzel a kérdéssel, amelynek az osztrák politikai helyzet különös fontosságot juttat, kerestem föl egy bécsi újság az osztrák politika korifeusait és a beérkezett válaszok fölöttébb érdekes ankétet szolgáltatnak a helyzetet illetőleg. Imhol néhány válasz:

Dr. Plener Ernő, alkotmánypárti:

— A német és cseh pártok egymáshoz való viszonya ez idő szerint kizárja a parlamenti kibontakozás lehetőségét. A parlamenten kívüli választott bíróság gondolata az első pillanatban tetszős és megfelelő a modern törekvésnek, amely nemzetközi viszályokat ekként szeretne elintézni. De az ilyen eljárásnak első alapföltétele, hogy a választott bíróság illetékességét a felek elismerjék és döntésében föltétlenül megnyugodjanak. Amire azonban semmi kilátás sincs. Van aztán még egy másik nehézség is. A válaszott bírót ebben az esetben inkább törvényhozó lenne, mintsem bíró. Döntése valószínűleg a középső utat tartaná be a két fél követelményei között és a pártok jelen dispozióciójukban aligha rendelkeznek elég önmegtadással, hogy belenyugodjanak óhajtaiknak csupán részleges megvalósításába. A kormányhoz való viszony pedig újabb nehézséget rejt magában; elvgre itt nemcsak két nemzet viszályáról van szó, hanem állami kérdésekről is, amelyekre vonatkozólag a döntést nem engedheti át a kormány a felelősség nélkül való választott bíróságnak. A jelen szomorú helyzet mindaddig fog tartani, míg a pártok be nem látják, hogy nemzeti álláspontok kiméletlen jorszoroása csupán harca vezet és békeprogrammal nem szolgálhat. Akkor aztán eljött az ideje a kiegyezésnek a kormány vezetés alatt. Ha elmarad ez az óhajtandó kibontakozás, akkor a kormányok minden tekintet nélkül rendet kell csinálnia, amelyet talán később az idők folyamán a pártok ratifikálnának.

Dr. Ebenhoch tartományfõnök:

Mindenesetre meg kell még egyszer kísérlni a német-cseh kiegyezést, de ez a kísérlet talán csak úgy vezethető e hoz, ha a pártok, pártállásukat háttérbe szorítva, első sorban az állam érdekét tekintik és csak második sorban nemzetiségüket továbbá ha minden előítélet és bizalmatlanság nélkül lépnek a tanácskozási-aszta-hoz. — De ki hívja össze a választott bíróságot? A kormány? Lehetetlen, pláne a parlament akarata ellenére. A parlament? — Ha már ilyen lépésre elhatározná magát, akkor arra is kés, hogy jómaga határozzon. Beszélni lehetne tán a dologról, ha a javaslat a parlament mindkét házatól megszavazott törvényen alapulna.

Dr. Herold ifju-cseh:

A jelen helyzetet egyáltalában nem tartom alkalmasnak arra, hogy a nemzetiségi kérdéseket bármely módon enyhítsük, — megoldásról persze még csak nem is beszélék. Szerény nézetem az, hogy magának a jelen pörüljárt kormányzisztemának kellene a szükséges szabad utat engednie a békésebb hangulat számára. Csak akkor, hogyha a kormányzat élen új emberek állnak, akik nemcsak akarják a békét, hanem a legszigorubb tárgyilagossággal és teljes függetlenséggel elő is tudják készíteni a békére való hangulatot, — mondom, csak abban az esetben lehet talán majd arra gondolni, hogy az egyes konkrét kérdéseket békés uton elintézzük.

Dr. Grabmayr, alkotmányhü nagybirtok:

— Kérdésükre ime feleletem: Nem! Nem! Nem!
Utolsó kérdésükre pedig ez a feleletem:
Ha egy újabb kísérlet a házszabályok reformja dolgában esütörtököt mondana, akkor a közel jövő

a közel multhoz fog hasonlítani. Vagyis: Koerber ur, mint 14. paragrafusos gyám, tovább is fogja vezetni az ügyeket a cselekvőképesség nélkül való és gyám-sága alá helyezett képviselőház helyett. Azt persze már nem tudhatom, hogy meddig tarthat ez a nyavalygás.

HIREK

Amit a régi porták mesélnek.

Régi portákon járok mostanában. Régi, magyar, uri portákon. Olyik portának hatodik ura van hatvan év óta, olyikon azonban az ősi familia él még és szidja az életet. De egyképpen érdekesek a régi porták mind. Amit pedig írni akarok róluk, új dolog. E régi portákon könyvtárakat leltem. Valóságos könyvtárakat, igen. És fölöttébb beszédes könyvtárakat. E könyvtárakat azt mesélik, hogy a mi szegény, kis magyar társadalmunk egy jeles hányada körülbelül harminc esztendővel ezelőtt hirtelen és egyszerre beszüntette az intellektuális életet. Csodálats, keserű és különös dolog.

A régi porták könyvtáraiban egyformán 1882-ből és 1883-ból valók a legújabb könyvek, kutassa más, hogy miért éppen ez esztendőkből. Azóta csak kalendáriummokkal gazdagodtak a régi porták könyvtárai s nem olvastak e helyeken egyebet, mint egy-két olyan lapot, mely suttymban, burkoltan az 1847-iki Magyarország szeretné restituálni. De 1881-ig minden valamirevaló magyar könyvet magukba szedtek e könyvtárak a régi portákon. Sőt egyik-másik németet, angolt és franciát is. Egyikben kéziratok műveket is kaptam a XVIII-ik századból. Mindegyik könyvtár egy sereg könyvvel hirdeti azonban, hogy valamikor „aufklérta” volt minden magyar ur. Viszont a kiegyezés után Kákai Aranyos gyilkos, okos, elmés írásai igen nagy becsületben voltak. Európai levegő áradozott a régi magyar, uri portákon.

Az élet intelligens, nemes és tartalmas volt e helyeken és okosan haladó. Ám vagy harminc évvel ezelőtt beállott a csőd. Ne tessék siotni a megfejtéssel. Igaz, hogy ezer esztendő óta élet után hirtelen és egyszerre zudult rá a modern élet is a régi magyar urakra. De az ősi dominium nem uszott el mindenütt. S ahol a gazdasági csőd nem is állott be, az intellektuális csőd bizony beállott. És nem kivételek az új földesurak sem. Mert hát asszimilál ez a mi zsiros földünk. Az ember igazán kétségbeesik néhol. A dedápa Voltairera esküdtő. A nagypapa radikális reformer volt, az apa republikánus forradalmár, de a kiegyezés után meghiggadt „européer”, ki cinikus-kodott ugyan, de belsejében azért lángolt, hogy e kis elmaradt országból valami csodával minél előbb kulturország legyen... Az unoka pedig? Az unoka vad és bus magyar. Egyszerre 1847-es és 1849-es. Állítja, hogy az ország a zsidók és a zsidó-bérencéké. Megújodásról, valójában visszavertésről beszél. A régi portákon 1882 óta visszacsett minden. Ott is, hol a régi porták a új gazdák ültek.

A régi porták egy szörnyű sejtést táplálnak mi bennünk. Sejtésünk az, hogy ebben az országban négy-öt egymásból folyó generáció már nem bírja el a kulturát. Az ötödik már megriad, elgyöngül és letörik. Mintha a szumirológoknak volna igazuk: az uralaitáji fajta valamikor, hater évvel ezelőtt, iszonyu kulturéletet élhetett s már akkor belefáradt a gondolkodásba és a kulturába.

Talán hazudik ez a szörnyű sejtés. De mintha azért nem lehetne még ma sem magyar kulturáról beszélni, mert a kulturával élő csoportok hihetetlenül gyorsan váltogatják egymást, tünnek föl és süllyednek vissza. Hiányzik a nyugati országok társadalmainak nemzedékek során támadt és növekedő kultúr-szomjusága.

Szó sincs róla, szegények vagyunk. Ez a legvégzetesebb bajunk. De, jaj, mintha volna nekünk rejtettebb és fatálisabb okai is a mi nagy elmaradottságunknak. Nekem a régi porták is mintha ezt mesélnék...

A-y-E-e.

Budapest, január 1.

— EUDAPESTI NAPLO. December 31-ikén uj előfizetés nyílt a Budapesti Naplóra. Kérjük azokat a tisztelt olvasóinkat, akiknek az előfizetése ezen a napon lejárt, méltóztatásuk a megújításról idejekorán gondoskodni, hogy a lapot akadálytalanul küldhessük tovább.

— 1904. Ánniszor elsrattuk már a régi s annyszor köszöntöttük az új esztendő, hogy a legleményesebb poéták is alig találnak már lantjaikon egy új hangot a régi bucsuztatására s az új köszöntésére. S mégis, valahányszor a régi megy az új jön, el kell zokogni a réginek és el kell ujjongani az újnak a nótiáját. mert ez már olyan szükségessége az emberi szívnek, mint akár a dobbanása, amely magát az életet jelenti. Az a hajszálnyi pillanatmegye, amelyen az elmúlt esztendő átfújodik az újba, ha egyébre nem, arra jó, hogy egy röpké percre megijedjünk vele sajátmagunk is és nagy gyermeki hittel teljen be a szívünk. Újra és újra megbizunk a fátyolos arcu, titokzatos tündérben, akinek neve: *Új Esztendő*. Ha még annyi csalódást temettünk is el a régivel egyetemben, ha eszünk az ő megátalkodott székszéksével azt hajogtatja is a titokzatos tündér felé: „Te se leszel különb a többinél!” — hitünk fája megint csak kibimbózik és az új remények ezernyi-ezer színes, illatos virágszirma pompázik rajta. S isten tudja, hányadszor bizunk benne, hogy ez az *egy*, ez az *új*, mégis csak különb lesz a többinél! S hinnünk is kell, mert csak úgy szép az élet, ha minden csalódásból meg tudunk menteni egy eszietnyi reménységet a jobb jövőre s minden sötét árnyékból, amely életünkra hull, egy sugarat tudni kicseenni, az utnak arra a részére, amely még hátra van, amelyet még meg fogunk tenni. A mérhetetlen világegyetem pedig zökkenés nélkül kering-forog a maga örök rejtelmességében, míg mi egy számszámjegyek helyett másikat írunk: 3 helyett 4-et. Ilyen semminél is kevesebb az egész, de e nélkül a semmi nélkül számalmas koldusok lennének csak s azért csak írjuk ezeket a számcskákat tovább és tovább, mert ezekben az esztendőről-esztendőre változó számszámjegyekben van az emberi élet mérhetetlen gazdagsága!

— **Ünneplert rendőrtanácos.** *Laszner* Gusztáv rendőrtanácos, a bejelentő-hivatal főnöke ma ünneplert huszonöt éves szolgálati jubileumát. A hivatal személyzete nevében *Potoczky* fogalmazó üdvözlötte a jubiléus s biztosította alárendeltjei ragaszkodásától. A tanácsos meghatottan köszönte meg a meleg üdvözlőket.

— **A Pester Lloyd jubileuma.** Grófi *Tisza* István miniszterelnök a *Pester Lloyd* jubileuma alkalmából levelet intézett dr. *Falk* Miksa főszerkesztőhöz. Üdvözlésében elismeréssel méltatta a jubiléus üjség érdemes munkásságát s *Falk* Miksa kiváló publicisztikai tevékenységét.

— **Zimándy Ignác halála.** *Zimándy* Ignác, a volt török-bálinti plebános, meghalt. Ravatalon fekszik lehunyt szemekkel, csukott nyakkal, eszöndesen, némán, aki életében tulságosan hangos volt. Ha hű tudott volna maradoi fogadalmához és nem akart volna egyéb lenni, mint községének lelkipásztora, aki a szeretet igéjét hirdeti nyájának, nem emelkednek ravatala mögöl egy sötét árnyék, amelyet most, amikor bucsuztatni kell őt, behunyt szemmel is észre kell vennünk. Szeretelen ambició, feltűnési vágy ösztöklötte-e, — ki tudja? — nem érte be papi hivatalára és híressé is vált, deugy, mint *Herostrates*, aki felgyújtotta *Dianna* templomát. Ha minden egyéb emberi tévedésétől eltekintünk is, nem hasonlítható máshoz az a könyve, amelyet *Kossuth* Lajosról írt s amelynek nyomában a felháborodás valóságos viharra zúgott végig az egész országon. Ezzel a szomorú emlékeztető könyvvel véget is ért nyilvános pályája s visszacsúszott oda, ahol jobb lett volna maradnia, a homályba. Most eszöndes, halott ember s a halál örök sejtelleme engesztelő leplet borít ravatalára. Papi funkciójától is már régebben visszavonult s az utóbbi években súlyos baja miatt egyik lábát amputálni kellett. Temetése holnap délután két órákor lesz a Márvány-utca 4. szám alatt lévő lakásából.

— **Ak osztrák miniszterelnök szavahihetősége.** *Strobach* urnak, Bécs városa alpolgármesterének világos pillanataiban, amikor se ielekezeti gyűlés, se magyar-gyűlés el nem homályosítja elméjét, eléggé szellemes ötletei vannak. Nevezet *Strobach* ur, amelyen egy szilveszteri dikiót mondott tegnapi, amelyben többek közt szó esett dr. *Koerber*ről, az osztrák miniszterelnökről is. Konstatálta ugyanis, hogy az osztrák miniszterelnök szavahihetőség dolgában nem áll valami nagyon elől a sorban. *Strobach* ur abban a megindathatatlann meggyőződésben van — a tapasztaltak után — hogy minden ígéretet, amit *Koerber* tesz, írásban kell adnia, de még akkor sem bizonyos, hogy meg is fogja tartani.

— Erre csak egy mód van, — kiáltott fel *Strobach* ur — ha *Koerber* ur ígér valamit, akkor minden ígéretének betartására — legyen le kanció!

— **A rádium titkából.** *A Neue Freie Presse* párisi tudósítójának dr. *Curien*, aki úrával a híres rádiumot felfedezte, egy minap folytatott beszélgetésben elmondotta, hogy a rádiumot *Joachimsthal*ból szerzett szuroksalakból állították elő. Ehhez az anyaghoz pedig *Suesz* Eduard tanár utján jutottak s kétszáz métermázsa ilyen szuroksalakra van szükség, hogy egy grammnyit lehessen kapni ebből a csudálatos új anyagból. A bécsi lap ezek után magához *Suesz* professzorhoz, a tudományos akadémia elnökéhez fordult tegnap felvilágosításért, hogy milyen vonatkozásban van a Curie-házaspárral. Szilveszter esteje volt, de azért az érdemes tudós kéziratok és térképek között dolgozott egy hatalmas lámpa világánál „A föld arculajta” című nagy művén.

— *Curie* professzorral való összeköttetéséről hamarosan beszámolhatok — kezdte készséggel. — Körülbelül egy évvel ezelőt *Curie* tanár az Institut de France néhány tagjának közvetítésével hozzám fordult, hogy szerezek neki nagymennyiségű joachimsthal szuroksalakat. Nagyon szívesen vállaltam a megbízatást. Ismeretes, hogy Joachimsthal egykor igen híres ezüsttermő vidék volt, mikor aztán az ezüstérc-készlet elfogyóban volt, a bányát, amely kincstári tulajdon volt, meg akarták szüntetni és csakis a nép szegénysége miatt szánták rá magukat, hogy tovább folytassák az üzemet. Majd újra fellendült Joachimsthal az uranja révén, amikor az uranüveg dívatba jött. A dívat azonban változó s a felhalmozódott hulladékok, az ugynevezett szuroksalak, egészen elérhetetlenek. Nem került tehát valami nagy nehézségbe, hogy *Curie* professzornak néhány száz mázsát küldessek belőle ingyen. Most pedig azt olvasom, hogy a joachimsthal bányagazgatóság szuroksalakat még pénzért sem hajlandó már adni. Ennek vagy az az oka, s ezt tartom a valószínűbbnek, hogy Joachimsthalban nincs már annyi szuroksalak, mint amennyire a párisi felfedezőnek szüksége van, hogy a rádiumot nagyobb mennyiségben kiállítsa, vagy pedig nincsenek még tisztában azzal, hogy mennyit kérjenek érte. Egy gramm rádium ára, amint olvastam, ez idő szerint 200,000 frank.

— **Rockefeller háza.** A városrendészeti hatóságoknak a legnagyobb hibája az szokott lenni, hogy kevés előrelátással minden területet beépítenek, s a városi embernek nincs levegője, nincs lombja, pázsítja, amelyen a szemét gyönyörűséggel legeztesse. Hanem akinek annyi pénze van, mint *John Rockefeller*nek, az amerikai petroleum-királynak, az a városban is megszerezzi azt, ami után a pénztelenebb halandó csak sóvárogthat. Az ő háza New-York legelőkelőbb városrészében az egyetlen a környéken, amely minden oldalra szabadon áll. A ház körül nagy telkek vannak, amelyek óriási értéket képviselnek, de *Rockefeller* nem ad túl rajtuk, mert a levegőt és világszágót egészen magának akarja megtartani. Sőt amióta a közeli városrészekben többször volt tüzkatasztrófia, azóta *Rockefeller* háromemeletes házában minden ablaka mellé létrákat állított és azt sem bánja, hogy ezek nem ékesítik az ő amugy is egyszerű házat, amelyben csak *Rockefeller* legbizalmasabb barátai léphetnek be. *Rockefeller* maga rendszeresen igen korán fekszik s azután az épületben többé világot gyujtani nem szabad. Színházban vagy ünnepségeken *Rockefeller* már husz év óta nem volt látható. A *Henrik* német herceg tiszteletére rendezett lakomán sem jelent meg. *Rockefeller* fiának háza, amely szemben van az öreg petroleum-királyéval, már inkább hasonlít a new-yorki milliárdosok házához. A legnagyobb fényűzéssel van berendezve, tiszta XVI. Lajos-korabeli stílusban. Egyébként az *Rockefeller*, aki a fiának is ilyen nagy fényűzést biztosított, talán engedne jóskán a gazdagságából, ha visszaszerezhetné azt, amije egyidő óta nincs, — a jó gyómrát.

— **A kopaszág és a Röntgensugarak.** A kopasz és kopaszodó férfivilágra egyenesen szenzációszámba menő felfedezésre jutott egy osztrák tudós orvos, miközben a Röntgensugaraknak a rákbetegségekre való gyógyító hatását kutatta. A tudós doktor egy páciense kereste fel, aki hirtelen kopaszodni kezdett. Az orvos Röntgensugarakkal kezelte s ezekkel a sugarakkal nemcsak haját a kopasz, hanem az ezzel szomszédos, magzattal borított területet is átsugározta. A haj az egész átsugározott területen kihullott, úgy hogy a kopaszági terület erősen megnagyobbodott. Három hónap múlva azonban azt az egész területet sűrűn nőtt haj borította. Ez a meglepő eredmény azonban még meglepőbbé vált azért, hogy míg a már nem fiatal páciensnek haja erősen sűrűkülöbön volt, addig az ujjonnan nőtt haj fiatalos, eredeti színében nőtt meg, úgy, hogy a páciens fején most a Röntgensugarak által át nem sugározott területen lévő szürke haj leglényesebb színelletében van az ujjonnan nőtt hajjal. Ez az eset tehát azt bizonyítja, hogy a Röntgensugarak a kiszáradt hajtüszőket, melyekből a haj már rég kihullott, új termékenységre keltik. A kopasz és kopaszodó férfivilág bizonyára a legnagyobb örömmel fogja ezt a hírt fogadni.

— **Barossy Kálmán meghalt.** *Dévaról* jelentik, hogy *Barossy* Kálmán, Hunyadvármegye főispánja szívinfarkus következtében *Bánffy-Hunyadon* hirtelen elhunyt. A boldogult alig másfél évig volt főispán, amely állásra *Szell* Kálmán nevezte ki. Igen sokáig egyik szimpatikus tagja volt a parlamentnek, előbb a Deák-párt, majd a szabadelvűpárt sorai közt foglalva helyet, de tiszteletet kelte szerény, szimpatikus egyénisége iránt politikai ellenfelei körében is.

Farsay Kálmán 1839 június 27-én Maros-Solymoson született. Első nevelését *Teusch* Daniel későbbi lutheránus püspöktől és *Sukösd* magyar teológustól nyerte; a szabadságharc izgalmaiból és néküliözéseiből gyermek léteire is bőven kivette részét. Gimnáziumi tanulmányait a nagyszombati és a medgyesi ág. ev. szász gimnáziumban végezte, a jogot pedig a nagyszombati jogakadémián s a bécsi és budapesti egyetemeken. Tanulmányai bevégeztével az abszolutizmus alatt hivatalt vállalni nem akart, inkább továbbhalgatta a jogot a marosvásárhelyi jogakadémián. 1867-ben a belügyminisztériumba mint fogalmazó lépett be Szilágyival és *Hodosyval* együtt. 1869–72-ig az országgyűlésen a hatszagi kerület képviselte, mint a Deák-párt tagja, 1873-tól 1891-ig Hunyadvármegye alispánja volt. A megye számos kulturális és humanitárius intézménye neki köszönheti létrejöttét. Az ő alispánisága alatt épült az állandó Maros-híd; az ő kezdeményezésére épült a Zsil-szoroson át Oláhországba vezető szurnoki út. Megteremtette a megyei tszviselőlk nyugdíjintézetét, 40,000 forintot gyűjtött a szegényalapk javára, melynek feléből épült az arvház. 1892 óta a dévai kerületi szabadelvűpárti program alap ön képviselte. Hunyadvármegye főispánjává csak aig másfél éve lett, de e rövid idő alatt is a legaldásosabb működést tejtette ki.

— **Szegény emberek öröme.** Olaszország, a szegény Olaszország ahol, — legalább az a hír van felőle elterjedve — hogy ha varanosa nem volna olyan bőven, hát sok fiának belevő falaja se volna, — most olyan példát mutatott ami csak gazdag országoktól telik ki. Egyik városában, *Terziben* lezártították a zálogházi kamatlatat nyolcra, hatra. Hogy mi ez, ahhoz ugyancsak nem kell kommentár. A szegény ember, aki megszorul, elviszi a zálogháza a holmiját, amire jóval az értékén alul kap egy kis pénzt. És fizet érte drága kamatot. Minél fogva itt is ugyancsak a rövidebbet húzza a gazdag a felebarátával szemben, aki még azért is kap pénzt, mert sok a pénze. Hát *Terziben* egy kicsit mégis csak javult a helyzet, amire igen nagy szüksége van annak a sok ezer embernek, aki az ottani acélgyárakban dolgozik. A változásnak az oka az, hogy a pénz olcsóbb lett mostanában s az a nagyforgalmu zálogház, amelyet különben egy jóindulatu alapítvány tart fenn, elég szépnék tartja így is a maga üzleti hasznát. Bár mindenütt ilyen kegyes alapítványok tartanak fenn a zálogházakat s lennének végül olyan kegyesek, hogy — egészen elengednék a kamatot a megszorult szegényeknek akik hozzájuk fordulnak.

— **Születésnap tünep.** Az izraelita fiárvaház vezetősége szép ünnepséget rendezett elnökönje özv. *Stein* Katalin tiszteletére hetvenedik születésnapja alkalmából. Ez érdemekben gazdag urnó unokái, dr. *Köhner* Adolf, *Altréd* és *Jenő* ezer koronás alapítványt tettek az arvház javára, hogy a kamatokból a növendékek elnökönjük születésnapját megünnepelhesék.

— **Merénylő férj.** *Novotny* György cipész ma délután a Rózsá-utca 39. számú lakásán öszveszett a feleségével. A civakodásból verekedés lett, miközben *Novotny* kést rántott elő és öszveszürkélte a feleségét. Az asszonyt a Rókusba vitték, a késelő férjet pedig letartóztatták.

“AGRARIA” magyar gépforgalmi részvény-társaság a szab. osztrák-magyar államvasut-társaság resiczai mezőgazdasági gépgyáranak vezérigynöksége.

szegőzöndák különös figyelmébe. Tiszta acélananyag saját hámorainkból. Előterheltetlen tégelyacélekefeje. Pánóacéll-kormányozomek. Magasított acéll-ekofeje. Porvédő kerekék. Kéll gerendely. Csak kitámasztott nyeregkerettel bíró taligát szállítunk. Kérjük árjegyzéket. mivel ez az összes talajmívélő-gépeket terjedelmesen ismertetli és egyáltalán a talaj alapos megmunkálására terjedelmes, szakszerű és minden gazdának értékes felvilágosítást nyújt — és díjmentesen küldetik. Ekegyártás terén legelső-rangu magyar gyártmány, felülmúlja még a legnevezetesebb idegen gyártmányokat is. Rövidített leveleim: „Agraria” Budapest, V., Váci-ut 2. Sürgönyben: „Agraria” Budapest.

— **Az index.** Az index szent kongregációjának ugyancsak sok a dolga mostanában. Mint utólag érkezett hírek jelentik, *Loisy* Alfred abbával együtt *Houtin*, a francia teológusok másik nagy vezéralja is az indexre került. *Houtin* is modern szempontból mert a biblia-kritika kérdéséhez hozzászólani. És míg a szent kongregáció kimondotta rá a súlyos ítéletet, a világosságnak ez a derék harcosa új nagy könyvvel lepté meg a tudományos világot. Az *Amerikanizmus* a címe és ezt fejt ki benne, hogy ez a mozgalom sem egyéb, mint epizódja annak a harenak, mely a maradékos haladó egyházi irány között tört ki. De a világosságért küzdő két nagy francia teológusnak harmadik társa is van immáron. Indexre került ugyanis *Omis* abbé is, aki még *Houtin*nál és *Loisy*nál is vakmerőbb tette szánta rá magát. Egyenesen a jezsuitákat támadta meg és az indexkongregációt az inkvizíció maradványának nevezte el. Bizonyos, hogy ő sem hagyja magát oriasztani és tovább fog küzdeni a teológiai sötétség ellen. És bizonyos az is, hogy az indexkongregációnak ez a buzgó tevékenysége, a katolikus egyháznak árt legtöbbet, mert mindjobbban elidegeníti magától a mivel elemeket, elidegeníti mindazokat, kik a szellem és kutatás szabadságát szentnek tartják.

— **Rudolf trónörökös havanná.** Egy bécsi újságról a napokban felkereste *Udel* Károlyt a kvartetjéi révén nálunk is ismert bécsi zenetanárt és ez alkalommal a mester életének néhány érdekes epizódját beszélt el látogatójának. Az alábbi mulatságos történet bennünket is érdekel, mert főszereplője az istenben boldogult *Rudolf* főherceg volt.

Az agg mester kedvence volt a trónörökösnek és szinte el sem lehetett képzelni olyan ünnepeit, amelyen a mester ne szerepelt volna.

1899-ben a laxenburg kastélyban időzött a trónörökös és meghívta *Udel* tanárt, aki esténként kísérte *Rudolf* főherceg énekét. Egy napon így szólott hozzá a trónörökös:

- Hogy kerül maga majd most Bécsbe.
- Vonatom fenség, — válaszolt *Udel*.
- Mennyi ideig tart, míg én az utra elkészül?
- Öt percig. Levetem frakkomat és csomagolok.
- Jól van, tehát öt perc múlva legyen újból itt kedves barátom. En majd koszin magammal viszem.

A nagy tisztességen való örömben *Udel* szinte rohant csomagolni és néhány perc múlva megjelent a trónörökös előtt.

Az udvari fogatba ültek és a lovak szinte repültek Bécs felé. Utközben a főherceg szivarra gyújtott és megkínálta *Udel* t is egy hatalmas havanna szivarral.

— Szerintem ezek a legjobb szivarok — mondotta *Rudolf* főherceg — miközben átnyújtotta a szivart.

Udel szépen megköszönte és rágyújtott. A kocsit vígan robogott tovább és a bent ülők kedélyesen elbeszélgettek. Egyszerre csak azon veszi észre magát *Udel*, hogy a szivar nagyon erős és a tengeri betegséget megelőző érzések kezdték kinézni. Szegény *Udel* tanár nem tudta mitévő legyen; eldöbni nem merde a szivart, mert ezzel megsértette volna fenség pártfogóját és így mit volt mit tennie, kénytelen volt tovább szívni.

- Nos, mit szól ehhez a pompás szivarhoz?
- Nagyszerű, — nyögte szegény *Udel*, aki előtt forgott már az egész világ és bár a lovak teljes sebességgel vágáltak, úgy tűnt jól neki, mintha csigalassúsággal mennének.

Egyszerre csak nagyot zökken a kocsis és a hirtelen támadt lökéstől a főherceg kiejtette kezéből a szivart. *Udel* bódogán fellélegzett és szintén elhajtotta a már-már vesztét okozó havannát.

- Mit csinál?
- Ha fenséged nem dohányzik, úgy én sem tehetem, — felelte *Udel*, hálát adva az istennek a szerencsés véletlenért.

Rudolf főherceg azonban nyugodtan kivette zsebéből szivartárcáját és egy újabb szivarral kínálta meg a hűledező mestert, sőt még tűzzel is a fenség ur szolgálatáért.

Kinos győtrelem között telt az idő, míg végre megérkeztek a bécsi Burg elé.

- Hová megy ön most?
- Hangversenyem van fenség, — felelte *Udel*.
- Várjon csak kedves mester. A bőrdíjait hagyja itt, majd becsomagoltatok az ön számára néhány szivart ebből a minőségéből, mert örömmel látom, hogy ez a szivar önnek is ízlik.

Udel mester mély hajlongások közepette köszönte meg fenség pártfogójának kegyességét... A történet végét titokban tartják.

— **Házasság.** *Merényi* Richard gyáros eljegyezte *Hermann* Bertus kiasszonyt.

Dr. Kallós Jenő Cisztürdő hivatalos orvosa eljegyezte *Dr. Renner* Adólt vizgyógyító-intézeti tulajdonos leányát, *Erzsikét* Budapesten.

— **A serény női kéz.** Mit tesz a serény női kéz? Hímez. — Mit? Kedves meglepetéseket az urak számára. Párisban, mint onnan jelentik, a női kéz megunta már a papucskot a nadrágtartót, a háló-sapkát és dohányzascskó hímzését és évek óta azon törték a fejüket, hogy micsoda új kézimunkával lepják meg a teremtés urat. És újabb időben a hímzett mellényhez, a horgolt nyakkendőhöz kifundálták a horgolt, vagy kötött éssarpat. Ezt szelid fehér selyemből horgolják, gyöngyszerű csokornak teszik. 1—1½ méter hosszú ez az éssarp, háromszor csavardik a nyak körül a bálba és menet megvédi a gallér bőférségét. Akadékoskodó urak ugyan azt fogják találni, hogy ez az éssarp nagyon hasonlít a kofák és paraszok kötött sáljához, de hát semmi sem teszik általánosságban mindenkinek. A zsebkendő térén is osinálnak most örömet a hölgyek Párisban a férfinepnek. Maga a zsebkendő ugyan egyszerű baltait újnyi széles szegélytel, de a monogram dolgában a fantázia aztán a legszabadabban csapong. A monogrammok éppenséggel nem egymással ölelkező betűk többsé, hanem például inkább akrobaták, akik birközva kapaszkodnak egymásba, vagy betűk, amelyek úgy csúngnek egymáson, mint a majmok a ketretekben. Akadnak betűk, amelyek mintha versenyt futnának egymással, vagy betűk, amelyek egymás fölött repülnek. Mivel pedig a betűk két-három centiméter nagyságuk lehetnek s a legváltozatosabb színekben pompázhatnak, el lehet képzelni, mennyire változatosan működhetik a fantázia és a lelemény.

— **Melegítő városi vízvezeték.** Nem nálunk tervezik, ámbar nem olyan szokatlan, hogy a mi fővárosunk egy és más újításban a műveit Nyugatot is megelőzi. Drezda város tanácsa foglalkozik azzal a tervvel, hogy a városi villamosművek kondenzátoráiban lévő fölmelegített vizet nyolcórán Réaumur fokra hevíték, s aztán vezetékek útján ezer—ezeröttszáz méteresen kerületben ipari vállalatok és magánházak fűtésére használják. Ha ezt a tervet megvalósítanak, akkor a háztartásokban bármely pillanatban csak meg kellene nyitni a csapot s volna meleg víz mosogatáshoz, fürdéshez, főzéshez. Ha aztán az egyes épületekben a víz lehűl, visszakerül a melegítőbe, hogy újra folytassa körforgását. A víz oda—és visszavezetése a csőhálózatban szivattyúszervezet révén történik. A drezdai városi villamosművek vagy ezer öteletes házat láthatnának el kényelmesen meleg— és fűtővízzel. És olcsóságra is lényegesen vetekednek ez a fűtőmód a régivel, amely a városi épületekben köbméterenkint 24½ pfennigbe kerül, a tervezett eljárás pedig 10½ pfennigre csökkentené egy köbméter levegőnek a fűtését.

— **Szikra.** Ma jelent meg a *Szikra* legújabb száma; az első az új esztendőben. Mint az eddigiek, ez a szám is egész sereg pompás rajzot, eredeti novellát, verseket, apró szatírákat és éleves szikrákat tartalmaz. A legújabb szám képeit rajzolták: *Márk* Lajos, *Vesztróczy* Manó, *Bér* Dezső, *Kürthy* György és *Nagy* Endre. Az irodalmi részben novellával, verssel szerepelnek: *Kabos* Ede, *Heitai* Jenő, *Pásztor* Árpád, *Farkas* Imre, *Nagy* Endre és *Balla* Ignác. A *Szikra* nak ez a száma is 12 oldalra terjed, a képek ezúttal is négy-öt színben vannak nyomva.

— **Halálhíres.** *Weiss* Herman, a délmagyarországi közigazgatási élet egyik kimagasló alakja, ma *Temesvárd*ot meghalt. A múlt század közepén *Temesvárd*ot nagy szerepet vitt, ő építette a hatvanas években *Temes*- és *Torontál* megyében a közutakat. 1866-ban két temesvári polgárral szövetségbe ő vállalt a el a Bécs város erődítésére szükséges munkálatok teljesítését. Utóbb *Temesvárd*ot számos ipari vállalkozást létesített, ezek között egy nagy gőzmalom, valamint egy nagyobb szeszgyár, mely később a *Weiss*-féle szeszgyár részvénysársaság alakult. A délmagyarországi kereskedelmi és hitelbank, valamint a temesvári közúti vasút létesítésében szintén nagy része volt. A közlekedés mint városi képviselő nagy tiszteletnek örvendett. Húsz évvel ezelőtt visszavonult, azonban a legutóbbi időkig megőrizte szellemi és testi irítségét. Tizenhét nappal ezelőtt megbetegedett és ma reggel 9 órakor gyermekeitől és számos rokonaitól környezve, meghalt. A 82 éves élt érdemes férfinak *Weiss* Julián a *Budapester Tagblatt* szerkesztője és *Vida* Félix, a *Neues Kleines Journal* szerkesztője édes atyjukat gyászolják.

Antal Sándor tagnapló 61 éves korában rövid szenvedés után meghalt Kecskéden.

— **A jezsuiták harcos újságja.** *Rómából* táviratozzák: December 18-án érdekes pör indult meg *Martin* páter, a jezsuita-rend generalisa ellen. *Spadoni* olasz-amerikai publicista, a *Roman Herald* alapítója és a *New York World* levelezője huszezer frank megfizetésért pörölté be a generalist. 1893 végén, amikor az ugynevezett amerikanizmus már-már szakadást idézett elő az amerikai katolikus egyházban, *Spadoni* azt ajánlotta a jezsuita generalisnak, hogy alapítsanak polemikus újságot. Az újság *Il vero cattolico americano* címmel nemskára meg is jelent és sok ezer példányban küldték Amerikába. A sajkmatikus viszály szerencsés megszűnése után, *Spadoni* bemutatta a számláját. Azt állította, hogy Észak-Amerika megtartása a

pápaság számára egyedül neki köszönhető. Mivel a jezsuita generalis nem akart fizetni, *Spadoni* bíróság elé vitte a dolgot.

— **A balkáni polgárkirály.** A holtak bosszút állnak. Senki se érzi ezt ma Európában jobban, mint a szerbeken királyja. Meggyilkolt elődei láthatatlan kézzel szórják elébe a töviseket és mártíromsággá teszik számára azt az utat, melyre csak a holttestek hekatombáin keresztül léphetett. Az elégedetlenség, a lázongás rémei meresszük feléje mindenfelől sápadt arcukat. A polgárság zugolódik, az összezsekkülésben részt nem vett katonák a gyilkosok eltávolítását és első sorban *Masin* őrnagynak, a belgrádi téparancsnoknak állásából való elmozdítását követelik. De minthogy ennek egyáltalában nincs kedve a szép pozícióról való lemondásra, *Péter* király sorsolás útján akarja eldönteni, hogy kik távozzanak az udvari szolgálatból. Sorsolás Belgrádban! *Masin* őrnagy bizonyára gunyos mosolylyal fogadja ezt a hírt és nyugodtan néz a jövő elé. Ő már tudja, hogy mint lehet a sors kerekeit irányítani, és sejtelte azt sugja neki, hogy a sors véletlenül éppen olyanokat fog eltávolítandóknak kijelölni, kiknek nem volt szerepük a belgrádi rémes éjszakában. De hogy *Péter* királyon még a polgárok sem csüngenek rajongó szeretettel, arról szomorú szívvel győződhet meg a minap, mikor egy a *Kolarac*-teremben rendezett jótékony estélyen jelent meg. Nemesak miniszternek, magasabb rangú tisztnek nem volt semmi nyoma, hanem még arra sem akadt ember, ki leánya kezéből elvegye az óriási virágcsokrot. Mikor vascerázni akart, kitűnt, hogy nem gondoskodtak asztalról, továbbá hogy a meleg étel már elfogyott. Így hát a füstös sörszobában ült le és egy kis sonkával csillapította éhségét. Rozoga asztal mellett, piszkos abroszon és elelemelkedhetett azon, hogy polgárkirálynak csak akkor érdemes lenni, ha akadnak polgárok, akik ezt a leereszkedést méltányolni tudják.

Az kétségtelemnek látszik, hogy a szerb király kezdi már belátni helyzetének fondákságát és szabadulni vágyakozik kompromittáló környezetétől. Erre vall az is, hogy most az új éviördülő alkalmából üdvözölő táviratot intézett *Ferenc* József királyhoz, ahhoz az urakodóhoz, aki nemrég elléggé érthető megmondta, hogy szerbiai állapotok nem tetszenek neki. *Péter* király távirata így szól:

Kérem felségedet, fogadja az újév alkalmából gratulációmát s köszönöm az éviördülő alkalmából gratulációját.

Királynak erre a következő táviratban válaszolt:

Teljes szívvel küldöm szerencseívánataimat felségednek s köszönöm az éviördülő alkalmából gratulációját.

A szerb királynak lehet oka örvendeni *Királynak* e szívélyes válaszan, mert jelent láthatna benne annak, hogy Ausztria-Magyarország uralkodója barátságos érülettel viseltetik iránta és támogatni fogja minden új törekvést, hogy megtisztítsa udvarát a királygyilkosoktól.

— **A legolcsóbb reklám.** Az ingyenes és mégis rendkívül nagyszabású reklámszínálsának eddigelő még teljesen kiaknázatlan módját ismerteti a párisi *Figaro*, a nélkül, hogy a kétségkívül ötletes szerző személyét megnevezze. A legelőkelőbb francia írók egyike egy-egy újabb művének megjelenésekor felkéri néhány jóbarátját, hogy ha utaznak, vigyenek magukkal néhány példányt és szántszándékkal felejték azokat valamelyik vasuti kupában. A számítás az, hogy a sok megtaláló között akad egy *beszéltes* is aki átadja a könyvet a kalauznak, ez pedig költéségszerűen az állomásfőnöknek. Már most, ha záros ha'árídon belül senkisek jelentkezik a könyvről, akkor ez a francia eljárás értelmében a többi talált tárggyal egyetemben felkerül a vasuti minisztériumba. A minisztérium sok ezer plakáton teszi közhírré a talált tárgyak jegyzékét, különösen pedig a vasuti vonalakon, mivel pedig könyvről van szó, természetesen annak címét és a szerző nevét is felülneti a falragas, ami által ugyancsak ismertté teszi a könyvet is, meg az író is. Az újfajta reklámnak ezzel azonban még nincsen vége, mert ha még így sem jelentkezik a tulajdonos, akkor az időközönként megtartandó árverések egy ikén eladásra kerül a könyv. Őt meg azután a kintárnak érdeke, hogy az egyes tárgyak lehetőleg jó áron keljenek el és senki sem veheti rossz néven, ha egy-egy buzgó kikiáltó a könyv megnevezéséhez hozzáteszi, hogy a *kiadó*, a *közkezd*vel stb. írának éppen most megjelent műve ennyiert és annyiert kapható.

— **Tiszviselői jubileum.** A Duna-Gőzhajózási Társaság óbudai hajógyárának tisztviselői köre *Arntsen* Alajos hajógyári anyagszertárgondnok szolgálatalbalesésének negyvenedik éviördülője a kaluából szerző jubileumi ünnepeit rendezte. *Müller* Károly, a kör elnöke, lendületes beszéd kíséretében nyújtotta át a jubileumnak a tisztviselők ajándékát. Az ünnepek meghatóan köszöntö meg a megemlékezést.

— **Sztrájkoló mamák.** *Borzsócsé* lengyel községben a legkülönösebb sztrájkok egyike ittött ki. Ósregi szokás volt a faluban, hogy az ifju mamákat, akik egy rózsásaru babának adtak életet, mihelyest elhagyhatták léscüköt, első útkor a templomba vitt, és az Isten szolgájának ajándékot vittek. A község istenfélő papja azonban nagy barátja lévén a pálinkának, kiszabta a felábadt ifju mamáknak, hogy ajándéka egy liter jóféle papramorgót vigyenek neki. A templomban va ósagos pálinkás-pinóé rendezett be magának. Mikor ennek híre ment és nyomán valamelyes felháborodás is keletkezett, a nemes pópá, aki egyébiránt a *Ludkiewicz* névre halgat, kiadta rendeletben, hogy a liter pálinka helyett hetven fillért vigyenek neki az ifju mamák. A pálinka literje azonban a falu csapászekében negyven fillérrel vett kapható s a falubeli népek voltak olyan nagy pénzügyi kapacitások, hogy a pap rendelkezését magukra vigyene hátrányos voltát hamarosan belássák. Elhatározták tehát az ifju mamák, hogy nem fognak annak eleget tenni; a legelső ifju mamát, aki erre a tagadó álláspontra helyezkedett, a pap sajátkezüleg dobta ki a templomból. Ez roppant nagy rémületet keltett az ifju mamákban és pedig annál inkább, mert az Isten szolgája mindjárt az első retonenciánál nem elégedett meg a templomból való kidobással, hanem a szószékéről azt dörögte le híveinek, hogy az összes egyiptomi csapások fogják sustani mindazokat, akk hasonlóképpen fognak cselekedni. Megtörtént azonban az a nagy osoda, hogy az ifju mamáknak, az átok dacára, kutyja baja sem lett. Ettől a falubeli parasztok bátorságra kaptak s az egyik parasztgazda, Lusza Pavelka, négy krajoárt adott a feleségének, hogy azt vigye el a papnak s mondja meg neki egyuttal, hogy az ó édes anyja sem adott volt többet s *hogy azóta nem lett drágább a vallás.* Ez az argumentum éppen-séggel nem imponált az isten szolgájának, de azóta a borzsócsé-i ifju mamák nem akarnak négy krajoárt többet vinni neki. S minthogy a pap ezt elfogadni nem akarja, az ifju mamák, akik egy rózsás babának adtak életet, nem mennek többet a templomba. *Ludkiewicz* tisztelendő hiába fenyegetőzött az egyiptomi csapásokon kívül még, a végrehajtóval és a csendőrökkel, az ifju mamák csöppent se félnek. Ezt mondják:

- Ha a Lusza Pavelka feleségének nem ártott meg, nekünk se fog megártani!

— **Pályázat.** A váci siketnémák intézetében 1904. március 13-án a kisteleki Lévaý Henrik-alapítvány 1000 koronás kamatja kiadásra kerül. Akik a segélyt enyerni óhajják, a vallás-és közoktatásügyi minisztériumhoz intézett kéllően felszerelt folyamódványukat a váci siketnémák intézetének igazgatóságához küldjék be. A feltételeket ugyanott megtudhatják.

— **Az orosz Fatia Negra.** Mintha Oroszországban is igaz volna az, hogy minden jó családban kell egy rossznak lenni. Egy a legjobb családból való rablógyilkos került a napokban a hatóságok kezére. *Krivusa* Nikolaj a neve s valami olyas figura az orosz rabló-romantikában mint amilyen nálunk Jókai *Fatia Negra*ja lehetett. Nagybátyja tábornok, bátyja pedig előkelő jogász. *Krivusa* lelkésznek készült s a kievi szemináriumba járt, de tanulmányait nem fejezte be. Othagyta a szemináriumot és löbb betörést követett el Kiebben. Csakhamar e-fogták és börtönre itélték. Mintán büntetését elszenvedte, a legveszedelmelebb betörők egyike lett, akinél ügyessége és vakmerősége szinte páriatlan volt. Beutazta egész Oroszországot s csaknem minden városban követett el betörést és lopást. Rendszeren olyan lakásokba tört be, amelyeknek nem volt otthon a gazdájuk. Ha rajtakapták, a legnagyobb vakmerőséggel védekezett. Többnyire tubákat szórt szemébe annak, aki el akarta fogni. Ha ez nem használt, megöjtötte vagy revolverrel megsebesítette üldözőjét. Amikor elfogták, bámulatos ügyességgel örültnek tetette magát, úgy hogy a legtapasztaltabb elmeorvosokat is lélvezetete. Mindig más és más elmeajt szimulált. Rostokban például váltig hangzottta, hogy csak azért gyilkolt és lopott, hogy a fegyházból kiszabadult rabokon segíthessen. Addig hangzottta ezt, amíg elhitték, hogy elmeajos. Egész sereg büntetett kövelet el. Csak az elmúlt évben három rendőrt lött agyon, Mohilev kormányzószékben megátamodott egy kocsi, amelyben öt ember ült. Kettőt agyonlött, kettőt súlyosan megsebesített, az ötödiket meneküléskényszerítette. Kiebben ortvánadást követett el *Verhovszky* vezérkari kapitány ellen s oly súlyosan megsebesítette, hogy négy hétig élet és halál között lebegett. Kévéssel azután ugyan-csak Kiebben agyonlött egy Lebedev nevű rendőrt, Kiebben két gyönyörűen berendezett lakása volt mind-egyikben egy-egy kedvese lakott, akiknél szükség esetén menedéket talált. Letartóztatása véletlenül történt. *Krivusa* egy lopott bundát akart értékesíteni, de a kereskedő fölismerte s megragadta két karját. Mielőtt védekezhetett volna, nagy tömeg vette körül, amely lefegyverezte s átadta a rendőrségnek. Elfogtatása után rögtön ismét örültnek tetette magát s ki-

jelentette, hogy ó II. Salamon a zsidók királya. Örül, hogy letartóztaták, mert így alkalma lesz bebizonyítani, hogy egyet-kettőt a büntettek közül, amelyekkel vádolják, nem ó követett el. A többit nyugodtan beismerte.

— **Éjfélle jelenet.** Ma éjfel egy dult ábrázatu aggyatán másként föl-alaz az trszébet-hid. A rendőrnök feltűnt a különös alak igazgatósága, hát megszólította:

- Kicsoda maga? Nem tudja maga, hogy ezt a hidat csak a macas uraságok használatára csináltatta az állam?
- Hogyne tudnám, hiszen az én uralkodásom alatt nyílt meg egy lueskos reggelen.
- Ahá, — gondolta a rendőr, — megint egy új bolond, aki királynak képzeli magát.

A különös alak kiolvasta a rendőr szeméből a gondolatát:

- Maga bolondnak tart, pedig nem az vagyok, hanem csak örült és szerencsésnek. Különbem most be vagyok rugva. Nagyon vigan fölöttem a mai estét, mert kicsuztam az ételtől, melynek csak a vége felé kezdtem egy kucsi észretérni. De most már késő...

A hidó alá művészes bravurral elsüllyesztett kéttornyu templom óra a kísérteties hangon kongatta a tizenkettőt...

- Aggastyán hirtelen elhatározással felkapaszkodott a hid keskeny korlátára és a mélységbe ugrott.
- A megiepitett rendőr álmékkodva nézett utána, de nem látott semmit, csak a mélységből felülvitt vonatolt szavakat hallotta, melyekben a leugrott óreg ur hangjárja ismert:
- Azt a gonosz, civetemült dánát, aki miatt minden haszon nélkül ment föntre az életem, ahol megtalálják, ússék agyon, mint a veszett kutyát!

Ezzel minden elcsendesült.

- Ez különös eset!... mormogta a rend megdőbbsent óre magában s azzal megfordult, mert nagy dobogással ismét egy igazoltat alak rohant a hid gyalogjáróján összevi-sza, hol ide, hol oda. A haju zilált, szeméi vérben forognak. Egy toporngyos, örült némbér volt az istenada.

- Alj, ki vagy, mit akarsz?
- Bele akarok ugrani a Dunába.
- Aztat nem szabad, mert tiltja a rőnd.
- A rőnd nekem nem parancsol. Nekem az Isten se parancsol. En vagyok annak az óregnek a leghűbb barátja!

- Ugy, hát maga az a szóelő? És miért akar utána ugrani?
- Mert megfogadtam magamban, hogy pont az estendő utolsó perében én is beaom a kulcsot. Várom az év utolsó percét...

- Azt már várhatja. Az elébb mult el éppen.
- Ugy? Igazán?... Akkor a fogadást már ugy sem tudom megtartani. Tehát nem ugrot utána az óregnek.
- És miért nem? Pedig én nem akadálózom most már az ifjasszonyt tudván, hogy kicsoda-micsoda...
- Ugy-e most már újostendő van?
- Az, egy pár minutum óta.
- Így tehát pénteki nap?
- Az.
- Még talán 13-dika is hozzá?
- Ez már talán nem. De péntöknek péntök van, az bizonyos.

— Vagyis szerencsétlen nap! Már pedig én olyan nagy tettet mint az onnön magam kivégzése, ilyen szerencsétlen napon el nem követkelek.

- De szesz-éllós az ifjasszony!
- Már én ilyen vagyok. Azért a nevem: Makranos Obstrukció! Barátim vannak, akiket megzámozva tartok szobrom. Legutóbb ez az óreg No 1903. volt az én leghevőbb lovagom. Túljóindokképpen én varrtam a nyakába magamat és ugy beleszámazkodtam, hogy hiába akart, nem tudott tölcim menekülni. Ki is szilpolyoztam alaposan. Egy kicsit bántott is a lelkismeret miatt. De hát elalultattam. Most, hogy neki vége: a No 1904. nékem kidomolt le magamat, hátha ezt is ki-szmmizhetem. Már az ilyen kivénűit hógynék bizony csak ilyen az élete...

Azzal viadán röhögéssel továbbfűtött kurjongatva a fagyos aszfalton...

— **A posta karácsonya.** A budapesti postaigazgatóság a karácsonyi forgalom idejére december hó 18-25-ig a rendes körülmények között tenntartott 144 postajáraton kívül a kocsik számát 118-cal szaporította. A Budapestre érkező mozgópostáktól eredő küldemények elszállítására a nyugati és keleti pályaudvaron működő irányító-hivatal, valamint a kézbesítő-hivatal között éjfel-nappal állandóan 6 kocsi közlekedett. A katonaság részére szóló küldeményeket december 23-25-ig 6 nagy kocsi szállította naponta közvetlenül a lakományába. A vezekelővárosi nagyobb cégeket érntő csomaggyűjtőjáratok rendes körülmények között 12 kocsival közlekednek. Ezeknek a kocsinak száma a karácsonyi forgalom alatt 20-30-ra emelkedett. Az expresszcsomagok kézbesítésére berendezett 7 expresszjárat helyett 16 közlekedett. A Budapestre szóló közönséges csomagok kézbesítésére egyes nagyobb forgalmu kerületekben póttogatok állítottak be s a kézbesítők számát megfelelőleg szaporították. A felvételi forgalom lebonyolítására a kinosztári hivatalok személyzetét megerősítették s erenkívül a rendes személyzetet szolgálatát 3-6 órával meghosszabbították. A fogyasztási adó alá eső csomagok gyors elvámolása céljából a pénzügyigazgatóság a rendes létszámot naponta 12 pénzügyőri vigyázóval szaporította. A naponta Budapestről induló és ide érkező 55 mozgópostán kívül a csomagszállításra még 52, minden irányban közlekedő gyors-telhervonat vétett igéybe. Összehasonlítva a mult évi eredmény-nel feladtak Budapestben a karácsonyi időben: 1902. évben 131.702 csomagot, 1903. évben 131.514 csomagot. A posta kézbesített Budapestben 1902. évben 94.220 csomagot, 1903. évben 110.403 csomagot. Átme-óleg kezeltek Budapestben 1902 ben 179.693 csomagot, 1903-ban 177.9-3 csomagot. Az összforgalom kitelt tehát 1902-ben 405.654 csomagot, 1903-ban 420.105-öt, vagyis 14.451 darabbal többet, mint az előző évben. Helybe va ó küldeményt feladtak Budapestben 2135 darabot. Fogyasztási adó alá esett 23.763 darab. A legforgalmasabb nap a feladásra nézve december 23-ika

volt, midőn a két pályaudvaron elhelyezett rovatlőhivatal 68.590 darab csomagot kezel. A kézbesítőhivatal legnehezebb napja december 24-ike volt, mely alkalommal hozzá kézbesítés végett 21.874 csomag érkezett be.

— **Az új rend a villamoson.** Forradalom nem lett belőle, pedig hát olyan átalakulás ez, amelybe tegnapról mára, minden átmenet nélkül, hirtelen csöppent bele ez a városiárs. És türelmet kívánt meg a villamosreform, türelmet kemény télviz idején, amikor szapora léptekkel rohan az ember a meleg otthon felé, hogy meggyémberedett tagjai fölmelegedjenek. Es a helyett, különösen a nap nemely részeiben, amikor munkába megyünk, vagy munkából haza sietünk, át kellett esnünk egypár hiu próbálkozásón. Jön biztatóan egy kocsi. Egy csoport ember föl akar szállni. Egy-két utas még fölfér, a többi lenn marad. Jön egy másik. Az senkit sem fogad fel. A harmadik megint kegyesebb, de azért egy-ketten még csak a negyedik, vagy ötödik villamoson kapják meg a maguk ülését, vagy a kocsi elején vagy hátulján a maga talpalatnyi állóhelyét. Hanem mégis, még a hideg sem okoz nagyobb elkeseredést. Csudálatos, ennek a városnak a közönségéről annyi rosszat mondatk már el, hogy kiméletlen, nem jól nevelt, s más effélék. Meg hogy: bezzeg a külföld, a művelt Nyugat, milyen más! És ma kitűnt, hogy milyen nagykoru tud lenni. Konstánini koll, saját tapasztalásunkból és sok hallomásból, hogy általában kéesség volt a városban a villamos körül. Egy kicsit ámulva, kíváncsian néztük a dolgokat, hogy hogyan is leszünk ezentul. Még az se igazta fel az embert, hogy tévedésből fölengedték a kocsira, aztán meg mégis le kellett szállni. Hiába, ha már új a rend, hát meg kell lenni. A személyzetre se haragudhatunk. Hiszen neki is újság ez. Olyik kalauz pedig ugy is fogta fel az állóhelyek beszüntetését a kocsi belsejében, hogy akinek ülést adott a szerencse, az üljön is végsővégig s föl ne álljon, ha éppen ugy kívánja meg a szervezete. Ezen mosolygóni is tudunk jókedvvel. Persze volt kritizálás bőségesen. Mindenekelőtt valami olyas általános impresszióféle is alakult ki, hogy bizony nem tulságosan több a kocsi. Lehet, de talán ez is csak tévedés, majd megváltik. Aztán, hogy a kocsi hátulján sok a kiéne álló ember, meg hogy veszedelmes ajtó nélkül a feljárt. Le lehet könnyen esni. A sok megbeszélés között végül ott volt a világiáltott tapasztaltak megjegyzése. Hogy ha már kettős kocsi járnak, az egyik lehetne egészen a dohányzóké és ugy tovább. Mindebből hogy lehessen ilyen hamarosan biztos következtetést levonni? Várjunk egy kicsit. Három-négy napot, egy hetet legalább. Akkorra csak kijegcecsedik határozottabban az új rend.

— **Allspánjelölés.** *Kaposvárról* táviratozzák: Mintán *Gabovits* Károly vármegei főjegyző az alispáni jelölésget nem fogadja el, a legközelebbi közgyűlésen *Sarközy* Béla központi főszolgabíró fogják jelölni.

— **Mulatság.** A kiskereskedők és kisiparosok osarnoka tegnap sikerült Szilveszter-estét rendezett. Az est változatos programm at *Gál* Károly elők nyitotta meg majd dr. *Kovács* Dénes szerkesztő humoros felolvasat tartott. Közreműködtek még *Guttmann* Margit és *Tibor*. Révész Izorné *Sonvare* Károly, *Goldberger* Ada és *Köbért* s az *Ullmann*-nővérek.

— **A turisták kirándulása.** A turista-egyesület budapesti osztálya január 3-án rendezi legközelebbi kirándulását reggel 6 óra 45 percor induló vonattal. A társaságot *Heubach* Gula vezeti. Urány: *Pis*-*Usaba*, *Dobogókő*, *Pomáz*.

Végletek.

Az érényt és a bűnt akarta vászra varázsolni a festő és kereste a modelleket. Kereste az utcákon, az előkelő szalonokban, a külvárosok ódúiban, de hiába. Amit talált: szablonos volt. Az a bűn és az az érény, melyre a tömegjel-fogás sítí rá a hitelesítő bélyeget. Amelyet a kávéndönikék ostoroznak vagy magasztalnak, amelyet meghízott polgárok itének el vagy jutalmaznak meg elismerő nyilatkozatokkal. De a nagy bűnt, az emmagadért volt, az emmagában gyönyörködőt, a rombolás évezetétől remegőt, a magát istenitő bűnt nem találta sehol. És nem találta meg a nagy érényt sem. Azt, amely nem utasítok szerint nyilatkozik meg, amely nem tolatok k és nem alkalodik, hanem amelyet inkább sejt és érez az ember, mintsem lát, olyasformán, mint valami titokzatos kisugárzás.

A festő kifárasztotta a meddő hajsza. Derűs homlokára ráborult az árnyék és tekintetének fényét eltompította a melancholia szürke fátyola. Komor arcaal boldogult egy szép tavaszi nap délelőttjén a főváros széles útján. Tekintete gépiesen siklott tova a jér-kelekon, látszott, hogy befelé néz: ott igyekszik meglátni a modelleket, melyeket az élet nem tud eleje varázsolni. Fantáziája mind nagyobb és nagyobb erőlködéssel használja a fantomot. Tekintete mind felszűlőbb figyelemmel tapad a lelkeben éltebe tlamadó képre: a bűn kezd előtte kialakulni. Csodálatosan szép nő rajzolódik mind biztosabban körvonalakkal elő. Egyszerre csak ugy rémlik neki, hogy a maga egész valóságban előtte áll. Hatalmasan, magasan, egy fejfel kiemelkedve az uton hőmpölygő tömegből. Kábultan, csillogó tekintettel áll meg hirtelen a

festő és néz, néz. Már nem befelé lelkébe, hanem maga elé. És szinte megáll az érverése. Tágra, nyílt szemmel bámulja a feléje közeledő alakot. Ugyanaz, akiről az előbb beszélt. Termete fejéle, szemében gyilkos tűz és vérvörös ajkain kegyetlen, büszke mosoly. A ruhának fekete selymes szerelme mohósággal simul a szoborszerű test idomaihoz és a szolnya suhogása elszápassza a mellette elhaladó férfiakat. Bambán állanak meg egy pillanatra és szinte észdőlnek a parfüm-illattól, mely nyomában húzódik. A festő is megborog, amint mellette elhalad. Mintha valami gyilkos lát terjesztő levegőt szívott volna magába. Még nem fordult utána, de azért látja a légyan lebendő csipkék és hallja a vérforral, lázas suhogást. Hirtelen, mintha álomból ébredne fel, megfordul és egy férfi áll vele szemben. Mereven néz rá és összerenzen, mikor ez nevetve kérdezi:

— Hová, pajtás?

A festő megragadja barátja karját:

— Ismered azt a nőt?

— Azt? Hogy ne ismerem! Két nappal ezelőtt temették egyik sídozatát, egy másikat félélvvel ezelőtt, a harmadikat Amerikából küldte minap üdvözlést; hogy holnap kire kerül a sor, nem tudom. A megtestesült ördög. Egyetlen gyönyörűsége a férfiak romlása.

— Ismerni akarom.

— Vigyázz!

— Egy képméhez van rá szükségem.

— Az más, Ismerni fogod.

... Aztán az erényt hajszolta a festő. A főváros után a szomszédos falvakat vette sorba. Egyszer aztán megpillantotta. Messziről, ahogy a hajóállomástól a falu felé indult. Csinos házikó előtt emelkedő terebélyes díofa árnyékában állt. Őleiben kicsike leánygyermek tartott. Aranyosoké haját simogatta légyan, szerető gyöngödséggel. A nap sugarai keresztútfurakodtak a sűrű lombon és remegve csókokták végig az aranyfűrtöket, ahonnan az asszony bársnyos kezére siklottak. A festő gyönyörködve, meghatottan nézte. Az asszony természetén egyszerű batiztrúna omlott végig légyan. Arcáról madonnai szelidség sugárzott és lesütött szeme a szendörgő leányka vonásain nyugodott. Semmi más nem élt számára ebben a pillanatban. A szellő halkán bontogatta selymes furtait, körötte egy-egy lepke szállódott. Nem érezte, nem látta. Amint a festő közeledett, csodálkozva figyelt meg, hogy az egyszerű ruha gyönyörű természet ömlik el, de a nőkl, hogy eszébe juttatná az asszonyt. Az anya szentsége és szelidsége glór ávezt körül és bársnyos kézként simította el a festő lelkében viharzó érzéseket. Végtelen csendet és békét érzett magában. Amint egy öreg parasztaasszony köszöntötte falusi tisztességgel, a művész meghatottságtól remegő hangon kérdezte meg tőle:

— Ki az a nő?

— Városi... felelte az asszony és megállott. — Már öt éve jön ki minden vasárnap a kicsikéhez. Nagyon jól szel. A Bagók megzagadottak. Ők nevelik a gyermekeket.

A festő megköszönte a fevilágosítást és az ismeretlen nő felé indult. Amint közeledett, úgy rémlett neki, mintha az a termet, az az arc nem volna előtte ismeretlen.

Az asszony meghallotta a festő lépéseinek zaját. Felpillantott. Tekintetéből szelidség és béke sugárzott... és nézett a férfúra. Lassan letette öléből a gyermeket a fűre kiterített abroczra. Ő maga pedig felállott és minél közelebb jött a művész, annál nagyobb változás ment végbe rajta. Szemében lángok lobogtak fel és órcán tüzzország gyulladtak ki. A ruha szelűni kezdett hatalmas természetén és ajkain csábító mosoly villogott végig. Keble hullámozott és szelid vonásai valami szenvedélyes vágyakozásba ovidtak át. Piros ajkai közül sóváran villogtak elő fehér fogai.

A festő megdermedve állott a búszka, szenvedélyt és gyilkoló lát árasztó asszony: pesti modellje, a bűn előtt. Szinte gépiesen dadogta:

— Lajza... hát... Ön az erény is?

Az asszony kacagott. Lelkellennél, gögősen:

— Én vagyok!

A festő szívté kirámdhatatlan fájdalom szoritotta össze és hallan mondotta:

— Hát mikor az igazi?

Az asszony arca újra alkomojodott és a festő szelidsége névre, bánatosan mondotta:

— Mindég.

— A legnagyobb bűn és a legnagyobb tisztaság egyszerre?

— Az... Ember vagyok. Ember, mint a többi millió.

Az asszony arcát valami vad fájdalom torzította el és a festő szelidsége kérdezte:

— És ilyen volt mindég?

— Az ember mindég ugyanaz: a legnagyobb bűn és a legnagyobb erény együtt. A kétől többnyire egymásba simul, de jöhet egy pillanat, mely szétválasztja őket. Olykor csak egy időre, olykor örökre és úgy, hogy az egyik uralkodóvá válik. Engem... megcsaltak és azóta csak itt, ezen az egyetlen egy helyen vagyok az a másik, a régi...

Ebben a pillanatban megmozdult az alvó gyermek. Az asszony hirtelen rátekintett és arcáról lassan, lassan elismült a vad kifejezés, szemében kialudt a tűz, és béke, szelidség sugárzott egész lényéből.

A festő leült az asszony lába elé a fűbe és megcsókolta feléje nyújtott kezét.

Bobos Andor.

(x) **Csusz-és kőszvényben szenvedőknek az orvosok véleménye szerint nagyon ajánlatos a Zoltán-léle kenőcs, mert ez még a legsúlyosabb esetben is gyógyulást hoz. Úvege 2 korona. Kapható Zoltán Béla gyógyszerárban, Budapest, V., Szabadság-tér.**

(x) **Stomatin a legjobb száj-és fogápoló szer.**

B. u. é. k.

Budapest, január 1.

Az újév első napján egymást érték e hagyományos üdvözlések. Jóbarátok, klubok tagjai, hivatal-társak, államférfiak, az ország előkelőségei siettek ki-cserélni újvi szerzenekívánataikat. A hivatalos üdvözlések sorából közölük a következőket:

(A főváros a miniszterelnöknel.)

Gróf Tisza István miniszterelnök ma reggel fél-tíz órakor fogadta Budapest székesfővárosi küldöttsége tisztelőjét. A küldöttségben, melyet Márkus József főpolgármester és Halmoz János polgármester vezettek: Czizler Győző, Ehrlich G. Gusztáv, Havass Rezső, Heitai Ferenc, Horváth József, Ludvig János, Morzsányi Károly Sipőcz László, Springer Ferenc, Szabó János, Toldy László és Tolnay Lajos vettek részt.

Márkus József főpolgármester üdvözlötte a miniszterelnököt, hangsúlyozván, hogy a kormány eddigi működésével csak megerősítette azt a bizalmat, melyet a főváros iránta már hivatalbalelésekor kifejezett. Erős a meggyőződése, ugymond, hogy rövid idő múlva megvalósul a miniszterelnök programja, mert ezt az ország érteke kívánja. Azoknak, akik jónak látják továbbfolytatni az általán harcot, végre be kell látniok, hogy a magyar nemzetnek a produktív munka terén kell kitépítenie a magyar nemzeti államot. Majd újból biztosítván a kormányt a főváros bizalmáról és támogatásáról, a főpolgármester erőt, egészséget és kitartást kívánt a miniszterelnöknek.

A miniszterelnök meleg szavakkal köszönte meg a jókívánatokat és a főváros iránta való bizalmának megnyilvánulását, aztán így folytatta beszédét:

Eredmények még nincsenek; további bizonytalan küzdelem áll előttünk; de kétségtelen, hogy a nemzet bangulatában, a nemzet fellegasában örvendetes változás mutatkozik és ez az, tisztelt uraim, ami nekem erőt és reményiséget ad a jövőre nézve; mert én az első perőtől fogva tisztában voltam azszal hogy én az válnaközösöm sikere kizárólag attól függ, hogy sikerül-e felbresszenem a közvéleményben a veszélynek tudatát úgy, ahogy én érzem azt, sikerül-e meggyőzőnem az országot nagy többséget arról, hogy rossz uton járunk akkor, ha a nemzet erejét meddő küzdelmekben fecséreljük el. Az eredmény nem egyes emberek kezében leszünk, a nemzet van hivatalra arra, hogy ítéletet mondjon és irányt szabjon a jövőre nézve. Mi egyesek csak pionok vagyunk a gondviselés és a nemzet kezében, miránk csak az a hivatás várt, hogy becsületet, komoly törekvéssel teljesítsük kötelességünket azon a helyen, ahova a végezt állított bennünk.

Végül biztosította a miniszterelnök a küldöttséget arról, hogy teljesíteni fogja kötelességét ereje minden megfeszítésére. Ezzel a tisztelgés véget ért.

(Az öreg honvédek.)

Ma délelőtt tisztelőtek a miniszterelnöknel az öreg honvédek is. A tizenöt tagból álló küldöttséget Csatory Lajos miniszteri tanácsos vezette, akinek a lendületes üdvözlő szavaira a miniszterelnök meghatottan válaszolt.

(A Belváros.)

A Belvárosi Polgári Kör eskütéri helyiségében nagy számmal gyűltek össze a polgárok báró Podmaniczky Frigyesnek, a kerület országgyűlési képviselőjének, Láng Lajos diszelnöknek és Kauts Gyula elnöknek üdvözlésére.

Előbb Kauts Gyula elnök üdvözlötte báró Podmaniczky Frigyeset, magasztalván a szabadelvűpárt ősz elnökének államférfiai fellegasát, tapintatát és lángoló hazaszeretetét. A kör tagjai nevében kívánja a szónok, hogy Podmaniczky Frigyes még sokáig éljen, a haza javára. Az üdvözlő szép szavakkal köszönte meg a kör gratulációját. Az ország helyzetéről szólván, károsnak mondotta a még mindig húszdó obstrukció és hibáni róttá íő a szabadelvűpártnak az őszretarozás érzésének hiányát.

Heinrich Alajos, a kör alelnöke Kauts Gyula elnököt üdvözlötte, mire ez röviden válaszolt, majd dr. Nagy Dezső fejezte ki a kör szerzenekívánatait Láng Lajos diszelnöknek, aki szép beszédben viszonzta a gratulációt.

A Belvárosi Szabadelvi Demokratákör tagjai ma délelőtt nagy számban jelentek meg a kör helyiségében, hogy üdvözlőjjék elnökeiket: dr. Wekerle Sándort, Aposton Józsefet, dr. Szivák Imrét és Saecellary Mihályt. Az üdvözlőleket Aposton József elnök fogadta, aki elnökársai nevében is köszönetet mondott a kör tagjainak. Ugyancsak a Belvárosi Szabadelvi Demokratákör ma dében küldöttséggel tisztelőt a Pester Lloyd szerkesztőségében abból az alakból, hogy a Pester Lloyd ma töltsötte be főmunkálásának ötvenedik esztendőjét. Dr. Falk Miksa fogadta a küldöttséget, amelynek élén Fejérváry Frigyes üdvözlő iratot adott át dr. Falk Miksának, aki a maga és a redakciója nevében megköszönte az üdvözlést.

(A Józsefváros Berzeviczynél.)

A józsefvárosi szabadelvi polgárok ma dében össze gyűltek a Józsefvárosi Körben, hogy újvi üdvözlésükkel testileteleg keressék föl dr. Berzeviczy Albert kultuszminisztert, a kerület országgyűlési képviselőjét. A körben dr. Hajniss Géza egyetemi tanár üdvözlötte Császár Jenő pártelnököt és ezután mintegy kétszázán mentek el Császár Jenő és Hüvös József vezértefel. Berzeviczy lakásán Császár Jenő üdvö-

zölte a minisztert, aki nagyszabású beszédben válaszolt.

Kiterjeszkedett azokra a legközelebbi feladatokra is, amelyek őt mint minisztert tároája ügykörében foglalkoztatni fogják. Hivatali elődőtől gazdag örökséget vett át, több kész reformot. Legközelebb áll a megvalósuláshoz a jogi tanulmányra és vizsgarendre vonatkozó törvényjavaslat. Lényegében egyetért a polgári iskolák reformjára vonatkozó javasattal is, melyre nézve örömmel jelezheti, hogy a főkadály, amely a polgári iskola intézményének előszűri kielejtését eddig hátraltatta, elhárítható. Tárnyalások vannak olyamabban a pénzügyminiszterrel a néptanítói nyugdíjörvény revíziója tekintetében, íőleg abból a szempontból, hogy a nyugdíjalap pénzügyi egyensulya helyreállíttassék. A katolikus autonómiaira vonatkozó kongresszusi munkálata nézve most a püspöki kar kebelében folyik a tárnyalás. Napirendre kerül az izr. hitközségek szervezésének rég vajudó kérdése is. A tisztviselői fizetés szabályozásnak a felekezeti alkalmazottakra való kiterjesztése tekintetében már kiszámítások történtek s a miniszter állást foglalt a beruházási törvény keretében létesítendő tanügyi építkezések kérdésében is. Különösen súlyt fektet a miniszter egy törvényjavaslat tervezetére, mely, ha törvényyvé válik, hivatva lesz nemcsak a felekezeti tanítók illetményeit az államiakéhoz mérten méltányosabban rendezni, nemcsak a gazdasági ismétő népiszkolákat törvényyielig szervezni, a taneügyeletet intenzívebbé tenni s a tanítói képésítést az állam szempontjából hathatósabb garanciákkal látni el, de egyuttal és íőleg arra fog szolgálni, hogy a magyar nyelv kötelező tanítása a népiszkolákban, melyet 24 év előtt dekretált a törvény, de amely kellő szankció és végrehajtás eszközei hiányában igen fogyatékosan volt érvényesíthető, valahára teljes mértékben és föltétlenül biztosíttassék s egyuttal az állam és nemzetellenes üzemeknek a népiszkolákban sikeresen gátát vessünk.

(Falk Miksa üdvözlése.)

Dr. Falk Miksát az újév alkalmából fölkeresté az I. kerület választóinak küldöttsége. Rónay Károly tolmácsolta lendületes szavakkal a választók ragaszkodását, mire Falk Miksa hosszabb beszéddel felelt. Kiterjeszkedett a mai politikai helyzetre is és megvan győződve, hogy az obstrukció a legrövidebb idő alatt meg fog szűnni. Aztán szölt a tisztviselői fizetés kérdéséről.

A mostani miniszterelnöknek elvi álláspontja az, hogy ő a közigazgatási tisztviselőket egyforma bándmódban akarja részesíteni az állami tisztviselőkkel. Ez álláspont méltányosságához nem térnet szó, de ezt akkor kellett volna megtenni, mikor az első törvényjavaslat előterjesztődött. Most ki akarják számitani, milyen pénzbeli áldozatokba fog kerülni, hogy a közigazgatási tisztviselőket belevonják a javaslat keretében.

En sokszor találokotam, ugymond avval a balhittel, mintha a kormány visszavonta volna a javaslatot, ilyen vagy amolyan redukciókat akart tenni. Kijelentem, hogy e tekintetben még semmi határozat meghozva nincsen; az egyedüli bizonyos tény az, hogy a miniszterelnök megígérte, hogy az 1904. év 10. yamán a fizetésszabályozásra vonatkozó törvényjavaslatot elő fogja terjeszteni. Várjuk be ezt a javaslatot. En a miniszterelnök iraszszeretetétől és belátásától a legjobbat várom. Jó előjelnek tekintem, hogy ő most egy kis a conto fizetésemelést adott. Annak egyébiránt, hogy a kormány óvatosságálg jár el, az is lehet az oka, hogy az egyeses adókból és jogi és bálvelegiletekekéből a pénzügyminiszternek a képviselőházzal pénzügyi bizottságban tett kijelentése szerint az idén ötvenmillió koronával kevesebb folyt be, mint tavaly. Szölt a kormány minden méltányos javaslatát támogatni fogja, végelje azonban változatlanul a teljes pártias marad Ausztria tisztviselőivel. Végül megköszönte s melegen viszonzta az üdvözlést.

(A hercegprímásnál.)

Vassary Kolos bíboros hercegprímás tömegesen keresték föl újvi gratulációval. Személyesen vagy írásban üdvözlöttek az egyházfejedelmek: gróf Apponyi Lajos udvarnagy, Berzeviczy Albert kultuszminiszter, Pécsh Sándor igazságügyminiszter, Tarkovics József és Széll Ignác államtitkár, Fehérlépoly pannonhalmi főpáti, Erdélyi Sándor, gróf Széchenyi Gyula, Kauts Gyula, Hegedűs Sándor és Matlekovics Sándor valóságos belső titkos tanácsosok, herceg Lobkowitz Rudolf hadtestparancsnok, Márkus József főpolgármester, Rudnay Béla főkapitány, Falk Miksa országgyűlési képviselő és sokan mások. Üdvözlőiratot küldött Estergommegye és város, az aradi minoritarend és számos közművelődési egyesület.

(A rendőrség újve.)

Az államrendőrség tisztikara ma délelőtt tisztelőt Rudnay Béla főkapitánytól az üjlesztendő alkalmából. Pekáry főkapitányhelyettes volt az ünnepi szónok, aki rendkívül meleg szavakban emlékezett meg a főkapitányról arról az érdeméről, hogy a rendőrség tisztikarának érdekeit méltányolva, nemcsak anyagi helyzetük javításán fáradozik, hanem a tisztikart humánus bánásmóddal egy családja hozta össze. Biztosította a főkapitányt a tisztikar őszinte ragaszkodásáról, szereléről. A nagy éjlenzéssel fogadott beszéd után Rudnay főkapitány intézett a tisztikarhoz magas színvonalon álló, magvas beszédet. Hangsúlyozta, hogy az elmúlt esztendőt az ország közállapoti küzdelemtelenség tették a rendőrségre nézve, amely becsülettel állta meg helyét a nehéz helyzetben. Felhozta, hogy a képviselőházi megvesztegetési kísérlet alkalmából milyen méltatlan támadásoknak volt kitéve, ami azonban munkakedvét, akaraterejét nem gyengítette. Megkö-

szőnte a tisztikar ernyedetlen munkásságát s végül annak a reményének adott kifejezést, hogy a tisztikar a jövőben is nehez feladata magaslatai fog állani. A tisztikar nagy éljenzéssel fogadta az igazán megleghangu beszédet. — *A bűntügyi osztály főnökét, Farkas Lajos tanácsost Zsarnay Győző tanácsos üdvözölte a tisztikar élén. — A detektívtestület érzelmeit Mikolay Sándor helyettes főnök tolmácsolta Kreszényi Kálmán detektív főnök előtt, akiknek nagy érdemei vannak a testület működésének emeléséért. A detektívtestület külön üdvözölte Dömjén Benő detektív főnököt. — A jelügyei kar Bornemissza Boldizsár főparancsnok-nai tiszteit, ahol Lichl Géza főfelügyelő mondott megleghangu üdvözlő-beszédet.*

(A színházakban.)

A Nemzeti Színházban délelőtt folyt le az újví tisztelet. A színház művészgárdája élén Mihályi üdvözölte Somló Sándor igazgatót, aki költői szárnyalású beszédében köszönte meg a művészgárdának hozzá és a színházhoz való ragaszkodását. A tisztviselői kar nevében Zolner Béla üdvözölte az igazgatót.

A Vigaszínházban a művészszemélyzet, mint minden évben, az idén is a színpadon gyűlt össze, ahol Hegedűs Gyula fejezte ki a színház igazgatójának, Faludi Gábornak, a személyzet jókívánságait. Faludi Gábor válaszában kifejtette, hogy a szeretet szétéphetetlen kapcsa fűzi össze a színházat az ő művészgárdájával s ezzel a szeretettel telvértve indulk neki az új esztendőnek, remélve, hogy ennek is oly lényeges művészi és anyagi sikere lesz, mint a leelőlt éveknek.

A Népszínház személyzete lakásán kereste fel a gyöngélgéző igazgatót, Porzolt Kálmánt, ahol Szirmai Imre üdvözölte, kiemeiében nagy idealizmusát és áldozatkészségét, melylyel a színházat igazgatja. Béli Izor, a Katalin és a Bonaparte szerzője, a hazai szerzők nevében beszélt. Porzolt mindkét üdvözlőt megköszönte.

A VII. kerület szabadalvpartú polgárainak egy nagy küldöttség tisztelettel a Ehrlich G. Guszti vezetésével dr. Morzsányi Károlynál, a kerület országgyűlési képviselőjénél. Paksy Béla fővárosi bizottsági tag mondott beszédet melyben az újví üdvöz és kapcsolás a végletekig menő obstrukció káros hatásáról is nyilatkozott, kérve Morzsányit, hogy erejéhez képest járjon hozzá a parlament munkaképességének helyreállításához, amit Morzsányi lelkeshangú válasza keretében meg is ígért.

A teraszvárosi választópolgárok és az összes demokraták küldöttsége ma délelőtt tisztelettel dr. Vásonyi Vilmosnál a kerület országgyűlési képviselőjénél. Dr. Lótv Tivadar pártelnök üdvözlő szavaira Vásonyi szép beszéddel válaszolt, hangsúlyozván a főváros demokratikus újjászervezésének szükségességét.

A Ferencvárosi Polgári Kör küldöttségileg üdvözölte elnökét, Csizler Győző műegyetemi tanárt.

A székesfővárosi tisztviselőkhöz üdvözlőiratot adott át Márkus József főpolgármesternek és Halmas János polgármesternek. A székesfőváros főorvosát, dr. Schermann Adolfit a főváros összes hatósági orvosai testületileg üdvözölték nemcsak az ujesztendő alkalmából, hanem abból az alkalomból is, hogy újból székesfővárosi főorvossá választották.

Pestmegye tisztikara testületileg tisztelettel Beniczky Ferenc főispánnal, akibez Beniczky Lajos alispán intézett üdvözlő beszédet. Az alispán Fazekas Gusztáv főjegyző üdvözölte a megyei tisztikar nevében.

A Dunántúli Közművelődési Egyesület nevében ma Rákosi Jenő elnök és Porzolt Kálmán főtitkár táviratilag üdvözölték Seidl Kálmánt, az egyesület megalapítóját és diszelnökét, és Pallavicini László örögrót, az egyesület elnökét.

A királyi Kuria bírói kara az összes bírák aláírásával üdvözlő iratot adott át Szabó Miklós elnöknek. Ugyanígy fejezte ki jókívánságait a budapesti királyi tábla bírói kara is elnökének, Oberschall Adolfnak. A pestvidéki királyi törvényszékénél Rónay Kamill tábla bíró üdvözölte Seyfried József elnököt, majd Halász Lajos az ügyész kar élén fejezte az elnöknek szerencsekívánatait. Tisztelegések voltak még Székely Ferenc koronabíróéknál, Pongrácz Jenő budapesti főügyésznél, továbbá a büntetőtörvényszék vezetőjénél, a járásbírószékek és a budapesti királyi ügyészség vezetőinél.

A képviselőház tisztviselői Andor Gyula elnöki tanácsos vezetésével testületileg tisztelegtek Perczel Dezső házelnökénél, ahol az elnöki tanácsos tolmácsolta jókívánságait. Csévossy Béla háznapot és Andor Gyula elnöki tanácsost Dessenffy Arisztid háznapot üdvözölte a Ház összes tisztviselői nevében. Dessenffy Arisztidot Orszá Dezső üdvözölte a háznapot hivatalos összes tisztviselőivel az élén Perczel Dezsőt, a képviselőház elnökét Gyurgyevics Vazul, a horvát képviselőház elnökét, valamint gróf Erdődy István, a horvát országgyűlési nemzeti párt elnöke az új év alkalmából táviratilag üdvözölték.

A Szakírók Egyesülete ma délelőtt küldöttségileg tisztelegte Gellért Mór egyesületi elnökénél. Fittler

Kamill alelnök meleg szavakkal üdvözölte Gellért, aki válaszában együttműködésre buzdította az egyesület tagjait, mert csak ez biztosíthatja az egyesület fejlődését és erkölcsi súlyának gyarapodását.

A Lóipótvárosi Kaszinó nevében dr. Ballai Lajos alelnök vezetésével küldöttség tisztelegte báró Bánffy Dezsőnél, a kaszinó elnökénél.

A városi villamos vasutak tisztikara nevében ma délelőtt Agoston Mihály üdvözölte a társaság igazgatóját, botfai Húvós Józsefet.

Az Országos Molnáregyesület tisztikara ma testületileg üdvözölte Vörös László elnököt. Az elnök szívesen fogadta a megjelenteket és biztosította őket arról, hogy mindig szívén fogja viselni az egyesület érdekeit.

A Segény Gyermekkert-Egyesület választmánya ma főkereste újví üdvözlővel dr. Gross Sándor elnököt és báró Dániel Ernőnt.

A chicagói katasztrófa.

— A Budapesti Napló tudósítójától. —

Budapest, január 1.

Mélységes részvétellel és rómúlt megdöbbenéssel tekintünk az amerikai város felé, ahol a tűzhalál a nyugalom bontotta ki veresen lobogó zászlait. Tegnapelőtt, amikor este tizkor Budapesten a közönség vidám kedvvel özlött a színházakból a vendéglőbe, Chicagóban délután négy óra volt. Száz és száz anya a Michigan-tó partja felé az Iriquois-színházba sietett gyermekeivel, akiknek szemében még ott ragyogott a karácsonyi öröm. Boldog várakozással foglaltak helyet a függöny előtt és derülten hallgatták a zenét, ahogyan ezt csak a gyerekek tudják. Egyszerre csak kigyulladt a láng, örlítő gyorsasággal terjedt a tűzvész és füstben, lángban, állati küzdelemben, rémes jajszekelésben pusztul el száz és száz gyermek, száz és száz anya. Férfi alig volt a színházban. Az apák megmaradtak, hogy sirassák elpusztult családi boldogságukat. A betlehemi gyermekgyilkosság óta nem pusztult el egyszerre ennyi kis gyermek.

A katasztrófáról ma a következő újabb részleteket jelentik:

Chicago, január 1.

Még ma sem állapíthatták meg teljes bizottsággal, hány emberélet pusztult el, de bizonyos, hogy hétszáznál több lelte a tűzben halálát.

A halottak nagy részét lehetetlen agnoszkálni. Kétszáz osztrák-magyar alutvaló veszítette el életét a leégett színházban. Eddig ezeket a neveket adta közönség a rendőrhatalom: Epte Mór, Zeisler Walter. Megsebesült Schalk, etüntek: Mendel Hermanné, Spindler Bertold.

Fallows, a chicagói protestáns püspök éppen a színház előtt sétált mikor a tűzvész keletkezett. Rögtön berohant a színházba és tevékeny részt vett a mentési munkában. Mélységesen megrendülve mondta utóbb:

— Isten óvjon meg attól, hogy valaha ehhez hasonlít még egyszer megéljek. Voltam már egyszer véres harcmezőn, de az gyerekeket volt ahhoz a látványhoz képest, amelyet a színház belseje nyújtott.

A halottakat tömegesen szállították a város határában levő halottaskamrákba és pedig omnibuszok. A halottaskamrák csakhamar teliszűlődiak és ekkor a holttesteket a színház előtti járdán egymásra halmozták. Rövid ideig attól tartottak, hogy az épület bedől, mire a holttesteket gyorsan átszállították egy szomszédos üres telekre.

A színészek közül csak ketten szenvedtek égési sebeket: Moore Arabella, primaballerina és Macdonald Viola, egy gyönyörű kóristaleány. Az egész művészszemélyzet többnyire könnyed trikóban az utcára menekült, noha rémes hidegség uralkodott, csupán Macdonald Viola nem akarta trikóban elhagyni a színpadot. Visszarohant öltözőjébe, ahonnan aztán a tűzoltók kimentették.

Mikor a tűz a színpadon kitört, a munkások rögtön odarohantak vegyi oltószerekkel, de ezeknek a hatása elmaradt. Az igazgató azonban nem vesztette el lélekjelenlétét és kiadta a rendeletet, hogy a zenekar csak játszszekek tovább, miatt a komikus nevére lépett a lámpák elé és így szót:

— A közönség elindását kérjük az egyáltalában nem veszedelmes incidens miatt.

Alig fejezte be a mondatot, lángban állt a színpad.

A karzati lépcsőn a tűzoltók egy anyát találtak két gyermekével: mindegyik karján egy gyermeket erősen kedlre szorított, úgy hogy, nem lehetett elvenni. Így fogják őket életelni.

Egy más anya, akit alélt állapotban találtak, gyöngye hangon kérdezte a tűzoltótól:

— Él a fiacskám? Mondja, hogy él, hadd haljak meg nyugodtan.

A férfit igennel felelt, mire az asszony visszahanyatlott és meghalt.

Chicago, január 1.

A hamarjában fából összetákoltt halottaskamrákban délig számlálták a holttesteket. A hivatalos adatok szerint eddigelé 590 a halottak száma, háromszáz ember lehet még a romok között. E hét vége előtt aligha fogják véglegesen megállapíthatni a katasztrófa valamennyi áldozatának névsorát.

Egész Chicago gyászol. Minden házon fekete zászló vagy félárbóca bocsátott nemzeti lobogó leng. Az üzletek ma zárva maradtak a gyász jelöl. Az áru- és értéktözsde megnyitották s mindjárt be is zárták.

A temetkezési vállalatok kocsisai egy idő óta tudvalegileg sztrájkolnak. A bérharo rendkívül heves volt és sokhelyütt zavargásokkal is járt. Most a nagy katasztrófa miatt a kocsisok tíz napra beszüntették a sztrájkot és munkába állottak, hogy zavartalanul el lehessen temetni a tűzvész áldozatait.

Ujévi levél.

Mottó: E levelet a Kongó partján írom, Pálmalevelés nem hollandpapíron.

Szép asszonyom, meglepte-e nagyon, Hogy az idén újévnék reggelén Nem volt önnél hordárom — az öreg — S hogy hűtelenül elmaradtam én.

Az obligát csokrot nem tette le Fanyar kedélyű rabszolgá-e most, Melybe újví kötetmenyt is írt Minden évben. Három- vagy négyesorot.

Az egzotikus dátum és papír Kegyednek tán mindent megmagyaráz. Elkergetett más tájékok felé Az otthon dühöngő újví láz.

Hiába! én azt meg nem érthetem, (Bár elismerem: szép és megható) Mért kívánjon jó újévet nekem A lámpagyújtó és oltoztató.

S ígolg, hogy mért kell háromszáz egyént Megjutalmaznom dúsán, gazdagon, Mig én viszont koldusszegény vagyok Harminc éjjelen és harminc napon.

Az idén hát gondoltam egy nagyot S oroszlánt lóni elutaztam én, Nemsokára egy oszom elé kerül, Képzeld, éppen újév reggelén.

Jól megnőzött és ásitott nagyot S illemutdózt az áztán meghajolt, S így szólt: „Mely most született, ez az év Jobb legyen, mint a régi volt.”

En meghatottan rája néztem és — Ki tudja mért, de könnyezett szemem; Aztán átnyújtam feyverem neki S szóltam: „Fogadj, im ez mindenem!”

Aztán sóhajtvá gondoltam hazámra És írni kezdtem ezt a levelet, Mig előttem egy krokodil sírt búsan S lángolt a nap szegény tejem lelet...

—n.

SZÍNHÁZ, ZENE

Ötvenedik előadás. Ötvenedszer adták ma este a Himfy aialit, Erecsik Árpád vigjátékát a nemzeti színpadon. A darab megérdemelte szerencsését. Tele van magyar lélekkel és a dult kedves, ódon zamatával. Ez a magyar lélek és ez a kedves, ódon zamata mi tulmodern, tulnóom és nemzetközi problémákban gyönyörködő közönségünket meghódította. Erecsik Árpád e nemes inspirációval és a tárgy mély szeretetével dolgozta föl Kisfaludy Sándor életének azt az időszakát, amikor Szegedy Rózát megszerette és dalainak az első gyűjteményét kiadta. A dalok megjelenése országos szenzáció volt, gyönyörűsége a közönségnek és ünnepe a lendüli kezdő magyar irodalomnak. Erecsik Árpád darabjában ezek a kortörténelmi momentumok színesen és hangulatosan olvadnak össze a szerelmesek történetével. Edes meghatottság és hálás kegyelet fogja el a nézőt, ha látja ezeket az alakokat,

akik hétszilvafás portájuk árnyékában ábrándoztak a nemzet régi dióságáról s a francia empire-divattól kölcsönvevett fodros lejkötők alatt oszillogó szemekkel szavalták Himfy dalait. *Bercsik* Árpád, aki sok darabot írt, seholsem őszintébb, lelkebb és magyarabb, mint ebben a vígjátékban, ahol az ügyesen szólt és mulatságos bonyodalom érdekes és tüdén színezett korrajzzal párosul. Sikerét ez magyarázza meg. Mert nálunk azt is a kiválóbb sikerek közé kell jegyeznünk, ha egy magyar vígjáték három-négy esztendő alatt ötven előadást ér a nemzeti színpadon. A mai jubiláris előadáson többen hiányoztak azok közül, akik a darabot diadalra segítették. Nem láttuk *Vizvárit*, *Csillag Terézt*, *Zilahit*, *Császárt*. De az új szereplők is jól megállották a helyüket és a régiékből megmaradtakat: *Mihályfit*, *Cs. Alszegey Irmát*, *Ligetli Juliskát*, *Gabányit*, *Dessőt*, *Rákost* Szidit stb. vidám, friss játékkal támogatották. (d. e.)

Vigszínhás. A Vigszínházban holnap, szombaton 22-edszer adják az *Aranyhídat*. A főszerepeket *Vársányi Irén*, *Gazzi Mariska*, *Góth Sándor* és *Hegedűs Gyula* játsszák. Vasárnap két előadás lesz; délután az *Aranyhídat* adják, este pedig a *Csodagyermeknek* lesz 40-ik előadása.

Kubelik Jan, a világhírű hegedűművész január 5-iki hangversenyén új műsorrall lep meg a közönséget. A művész a művek előadásával német, angol és hollandi hangversenyein rendkívüli sikert ért el. Kubelik ezen a hangversenyén, eddigi megállapodás szerint, a következő műveket vette fel műsorába: *Vieuxtemps* A-moll hangverseny, *Bach* G-moll fuga, *Corelli* La foia, *Sarasate* Cigánydalok, *Paganini* Campanile, *Kramer* és *Scoparni* urhölgyek, a királyi Opera művésznő *Weintraub* karmester zongorakísérete mellett *Mendelssohn* és *Rubinstein*-féle énekeket, *Schumann* és *Brahms* dalait is éneklék. Jegyeket a Harmonia-zeneműkereskedés árúsít.

A Zichy Géza által alapított 200 koronás zenei ösztöndíjat az idén *Schnur Ignác* zenedei növendéknek adományozta.

Nyitlér.

Ideal IRÓGÉP
azonnal és állandóan látható írással! Prospektust és írásmintát küldenek!
Schott H. és Donnath Budapest, VII. Erzsébet-körút 1. Telefon 62-45.

Az e rovat alatt közlőeknek sem tartalmáért, sem alakjáért nem felelős a szerkesztőség.)

TÖRVÉNYSZÉK

§§ A körmenői botrány. A körmenői polgári leányiskola botránya alkalmával *Hevesi János* polgári iskolai tanár egy otkben megtámadta *Farkasné-Harsányi Mária* tanítónőt, aki egynémet újságnak információkat szolgáltatott a dologban. A tanítónő sajtópört indított kollégája ellen. A győri sajtóbírósg tegnap *Farkasné* panaszával elutasította.

TÁVIRATOK

Újév az udvarnál.

Bécs, január 1. Ő felsége ma délelőtt fogadta a főhercegek újévi üdvözlését. Később a legfőbb udvari méltóságok és a főhadsegédek tisztelegtek a királynál. Este 6 órakor ő felségénél családi ebéd volt, amelyen a főhercegek és főhercegnők, *Hohenberg* Zsófia hercegnő, *Liechtenstein* Alajos herceg és *Liechtenstein* Erzsébet Amália hercegnő voltak részt.

Háboru előtt.

London, január 1. A Daily Telegraph jelenté Tokióból tegnapi kelettel: A helyzet igen komoly, sőt rosszabbodott. Japán sürgős utasítást adott a kereskedelmi tengerészet számára felszerelt három kitudó cirkálóhajónak befejezésére, illetőleg átalakítására. Az év kezdete óta Oroszország folyton szaporítja Kelet-Ázsiában lévő hadihajóinak számát. Az orosz hajók tonnatartalma, mely az év elején 90.000 tonnánál, a mostani év kezdetén 200.000 tonnánál többre fog rugni. Számos hajó készen áll, hogy a keletázsiai vizekre induljon. A japán hajók tonnatartalma 170.000 tonna.

London, január 1. A japáni követéségen ma határozottan boros volt a hangulat és a feszültség hír szerint fokozódott. Mint a *Pal Mal Gazette* jelenti, a

japán követ az újság egyik tudósítója előtt elismerte, hogy a dolgok most döntésre kerülnek.

Portsaíd, január 1. (Reuter.) A Kasan orosz szállítóhajó tegnap 2000 Port-Arturba menő katonával átkelt a Suez-csatornán.

Legujabb.

A chicagói katasztrófa.

Chicago, január 1.

A színház kívülről nézve nem mutat semmi változást és a főbejárat felett sértetlenül láthatók a hatalmas indiánus fők. Eddig 690 halottat számáltak össze. 300 ember még hiányzik. A színtársulat 300 emberből állt. A színházban 2000 ember volt jelen, akik közül 1740-nek ülhelye volt. A pánik alatt egész családok pusztultak el. Több vészkijárat vasajtókkal volt elzárva, amelyeknek idejekorán való kinyitására senki sem gondoskodott. A nézők hasztalan igyekeztek ezeket az ajtókat feltörni. Minthogy a színházban nem volt tűzjelző, sok idő telt el, amíg a tűzoltóság megérkezett. Telefonhívásra vagy 100 orvos és 150 betegápoló sietett oda. Egy pap megállította a haldoklókat. Egy szomszédos vendéglő szakácsai és pincérei egy pajta tetejére létrát állítottak. A főszakács a létrán állva egymás után 15 nőt fogott fel, akik egy ablakból ugráltak ki. A nézők száma azért volt oly nagy, mert a színházi előadás mérsékelt árak mellett tartott meg.

Chicago, január 1.

Tegnap este az Irquois-színház két alkalma zottját az emberölésben való bűnségesség vádjá miatt elfoglalt, köztük a színpadi intézőt, a színpadi ácsot és néhány kulisszatolatót. Ma reggel le tartóztatták *Plunket* színpadmester segédjét és négy kardalost. *Plunket* emberöléssel vádolják. A kar és a balett további husz tagját is legközelebb letartóztatják. A színházi személyzet számos magtáj is kihallgatta a rendőrség. A polgármester intézkedésére az újév alkalmából az idén nem harangoztak, ugyint eddig szoktak. Továbbá a gyász jeléül holnap az összes üzleteket zárva tartják.

KÜLÖNFÉLÉK

Mosolygok néha . .

Mosolygok néha, némán elmerengve:
En kis galambom, te jutsz az eszembe.
Áhítatos csöndben, mintha felém szállna
Hőfőhár szivednek áldó imádása.
Hogyha a jó Isten meg se áldna engem,
Lelked köszöntése megéldja a lelkem.

Kóbor lovagként rémes éjszakákon
Járt az én lelkem ezen a világon.
Lecsukott sisakkal, hogy senki se lássa,
Átkokat és gyászszal volt a vívódása.
De szivedhez érve, dal és mámor között,
Imádkozó papként fehérbe öltözött.

Azóta hívlak, ha gyötör az élet,
Nászt ünnepelk én ezerszer tevéled.
Napom minden perce idője a násznak,
Sejtlemes zenénél a szivemre várlak,
S írthozó áldásként, válaszul tiedre,
Menyasszonyi fátályt ejtek a szivemre . . .

Borsodi Lajos.

+ **Az eladott osoda.** Ki ne ballotta volna híret Bologna ferde tornyainak, az *Asinolo*nak és a *Garisendanak*? Hiszen a középkorban a világ osodái közé sorolták őket és bizony ma is megbámulják őket a Bolognába utazók. A két torony egyike idáig *Campaggi* marohese tulajdona volt, aki bárhogyan szerette is azonban a csudákat és a régiségeket, még sokkal jobban szerette a pénzt. Aminek magyarázata valószínűleg az, hogy csudája volt, pénze ellenben nem. Így hát folyton azon törte a fejét, hogy mint válthatná fel a csudát, illetőleg a toronyt pénzzé. Mint-hogy panorámába nem helyezhette el a toronyt, már többibben feleánította megvételre Bologna városának. Bologna azonban azok közé a városok közé tartozik, melyek csak olyan birtokot szeretnek vásárolni, amely hasznos hajt. Így hát bámulatos következettséggel utasította vissza a marohese ajánlatát. A büszke ur már-már lemondott arról a reményről, hogy a toronyon tulajdon, mikor a napokban az a csuda

történt, hogy nem ő ajánlotta a toronyt eladásra, hanem egy lókereskedő ajánkozott a torony megvételére. A marohese egy ideig nem felelt, mert nem tudott szőhoz jutni a csudákhozástól, de mihelyest összeszedte magát, meghatottan borult az ajánkozónak, *Oppi* lókereskedőnek nyakába. Másnap már aláírta a szerződést és így a világosuda most már egy lókereskedő tulajdona. Ám azó, hogy ez a vásár megtörtént, Bologna polgárai gondolkodó arccal járnak-kelnek az utcákon. Azon tőprengenek tudniillik, hogy mire fogja a lókereskedő a toronyt használni? De mindeztideig nem tudták a rejtélyt megoldani. És nem tudjuk megoldani mi sem. Ugy látszik, hogy a világcsudák száma megszapordott egygyel. És ez is valami.

+ **Vevőfogdosás.** Egy frankfurti újságban egy kereskedő leírja, hogy micsoda vevőfogdosás folyik a berlini üzletben. Minden Berlinbe érkező bevásárlót — írja a kereskedő — számontartanak a berlini gyárosok és nagykereskedők a hotelek portásai révén. Állig időzik néhány órát a bevásárló a német fővárosban, ha omezsmára jönnek szállóbeli címére a cégek meghívói, hogy „sziveskedjék ön oégünköt becses látogatásával megtisztelni”. Elmondja aztán a kereskedő, hogy egy alkalommal, mikor Berlinbe ment bevásárolni, néhány órával a megérkezése után *huszonhét* levelet kapott, mindegyiknek a vejeje az volt, hogy ezt és ezt itt és itt lehet a legjutányosabb áron beszerezni. A levelek közt volt egy képeslevelező-lap is a következő tartalommal:

Hallottuk, hogy Berlinben vagy. Mi is épp tegnap érkeztünk meg, főképp azért, hogy szüponokat vásároljunk, mint rendesen, most is az X-cégnél, amely erre a célra leginkább megillet. Reméim, este találkozunk *Kempinszkinél*, *Üdvözöl Irma*.

A kereskedőnek sejtelve sem volt arról, hogy ki az az Irma, mégis kíváncsiságból elment este a *Kempinszki-kávészáza*. De Irma nem jelentkezett. Másnap aztán a kereskedő, egy kicsit bosszankodva azon, hogy fejlitették, főkereste levelezőlapon a megjelölt oéget és tudakozódott *Irmaék* felől. A főnök rendkívül barátságosan fogadta és kérte, hogy addig is, míg az illetők megjönnek, nézze meg az üzlet gazdag készletét. A kereskedő engedett a kérésnek és végre is rászánta magát egy nagy bevásárlásra. Amint aztán visszatért a szállójába, találkozott egy pár kollégájával és némi melankóliával panaszolta nekik, hogy sürgősen haza kell utaznia a nélkül, hogy keves rokonaival, *Irmaék*kal találkozhatót volna. A kollegák csufandóroasan a szemébe nevettek:

— *Irmaék?* Azok nekünk is rokonaink. Mi is kapunk főlik levelet és mi sem találkozhattunk velük. Tudniillik az egész egy ügyes üzleti fogás, amelyel az illető oég magához osalogatja a publikumot.

+ **Földrengések és a földtengely mozgása.**

Már két évtizeddel ezelőtt bebizonyították pontos megfigyelések révén, hogy a föld forgási tengelye kis ingadozásoknak van alávetve. Ezek az ingadozások mindősze néhány méterre terjednek ki, amelyen belül a forgási tengely végpontjai, a pólusok, spirálisan mozognak. 1889-1890-ig ennek megfelelően az északi sark husz méternyire mozdult el. A rákövetkező évtizedben ez a mozgás kisebbedett, most ismét növekszik. A földtengely e mozgásának okairól folynak a vizsgálódások, de határozott eredményre még nem jutottak. Valószínűleg a föld belsejében végbe-menő tömegeltolódások okozták ezt a mozgást. *Milne* professzor, aki a földrengés tanulmányozásában nagy tekintély, most rájött arra, hogy összefüggés van a föld tengelyének az ingadozása és a földrengések között. Megállapította *Milne*, hogy olyan évben, amikor nagy földrengések vannak, a föld tengelyének mozgása is erősebb, mint máskor. *Milne* vizsgálódásai kis időre, 1895-1898-ig vonatkoznak, kivánatos tehát a kutatást ebben az irányban továbbvinni. Erre vállalkozott *Cancani* római tudós, aki megfigyeléseit 1902-ig terjesztette ki. Kiindulva abból, hogy e megfigyelések tekintetében csak azok a földrengések figyelemreméltók, amelyek a föld nagy területét hozzák hullámszába, *Cancani* csak azokat a földrengéseket tanulmányozta, amelyek legalább négy világrézre vonatkoznak. Ilyen földrengés évenként átlag huszonnégy volt évenként 1899-től 1902-g. *Cancani* kimutatása szerint abban az évben, amikor a föld tengelyének a mozgása a legkisebb volt (1900) a legkevesebb földrengés történt, míg 1902-ben, mikor a földtengely a legerősebben mozgott, földrengés is a legsűrűbben volt.

+ **Amerikai humor.**

— Házasodna ön pénzért?

— Nem, de úgy érzem, tudnék szeretni egy milliomos nőt.

— Ön legutóbb fölolvasta nekem novelláját kü-rülbeli a középig. Mondja, kérem, hogyan végződött a dolog.

— Rosszul, a szerkesztő szétépte a kéziratot.

REGÉNY MADELEINE

Irta: KIELLAND L. SÁNDOR

(2)

A tüzfelügyelő gyakran látogatott el Sands-gaardba vagy a „Don Juan“-on, vagy Garman és Worse vadászokisiján, amely érte jött.

Madelainere azonban a hűvös ősi ház és az ő feszes emberei visszariasztó benyomást tettek. Még Rachel kuzinját sem szenvedhette, aki pedig csak néhány esztendővel volt idősebb nála; legzsvisebben otthon maradt, az apja úgy sem volt több ideig oda néhány napnál.

Annál több öröme volt Madelainének a halászokban és matrózokban ott lenni a parton és főnn a házakban.

Amilyen ügyes és életrevaló volt, jó időben csakhamar kiment velük a nyílt tengerre, megtanult halászni, vitorlát foltozni és a láthatáron mutatkozó hajót hamarosan fel tudta ismerni a vitorlázatáról.

Madelainének volt egy különösen jó barátja, akit Pernek hívtak. Három vagy négy évvel volt idősebb nálnál s a világítótoronyhoz legközelebb eső portán lakott.

Per nyulank és izmos volt, kemény sárgás-fehér haja volt és nagy keze s a tenyere az evezéstől szaru-keményiségre kergesedett. Szeme apró volt és éles, amilyen azoknál szokott lenni, akik piekoruktól megszokják, hogy esőben, ködben lessék a tengert.

Per apja özvegyiségre jutott s ez volt egyetlen gyermeke.

Később azonban eszébe jutott megint megházasodni s akkor sorra jöttek a gyermekek. Az emberek azt tanácsolták Pernek, hogy kívánja a jószág felosztását, de Per „látni és várni” akart.

Csak hogy minél tovább várt, annál több féltéstvékét látott maga körül. Az emberek erre nevettek rajta és egy napon valakinek ötlete támadt és elnevezte „Várományos Per”-nek. Ez a tréfás név sok szerencsét hozott neki s ettől kezdve rajta is száradt.

Peren különben semmi nevetni való sem akadt; a legfrüebbek közé tartozott a tengeren és a világ legbékésebb természete volt a mellett. Nem igen törte magát az után, hogy kitűnjék, de szinte kifoghatatlan munkakedv lakozott benne és semmitől sem riadt vissza. Ezért az emberek úgy vélekedtek, hogy „Várományos Per” olyan legény, aki még a magasha fogja felküzdeni magát.

A barátság, a tüzfelügyelő leánya és Per között nagyon bensőséges lesz. Eleinte ez, vagy amaz meg is próbálta, hogy a fiatal legénytől, Pertől a leányt elvegye. Akkor egy nap az történt, hogy Perrel együtt künn volt a tengeren és friss eszaki szél támadt. Per bárkája mindig elsőrendű fajtájú volt és így nem kellett veszedelemtől tartani. Ugyanakkor a tüzfelügyelő, aki nagy messzelátóján meglátta a bárkát, lesietelt a partra és egészen kiment a kis móló végére.

— Az ott apa! — mondotta Madeleine — Csak nem fog aggódni miattunk?

— Ej, sokkal több esze van — vélekedett Per.

A követési titkár mindazonáltal nyugtalan-kodott egy kicsit, amint ott állott a mólón. Mikor azonban Per erre biztos kézzel a part felé evezett és a móló csúsa felé közeledett himbálódzva, úgy, hogy a bárka szép nyugodtan a csöndes vízbe siklott, akkor ez rengeteg mód tetszett az öreg urnak.

— Egészen jól érti a dolgát — sugta, miközben kiemelte a bárkából a leányt.

Es a korholás helyett, amelylyel Pert fogadni akarta, csak ennyit mondott:

— Ügyes legény vagy, Per! Azért még sem engedem meg többé, hogy leányommal egyedül menj ki a tengerre.

Senki sem volt a közelben, aki a tüzfelügyelő szavait meghallhatta; de mikor a fiatalok közönségek egymást — Madeleine meg a kezét is nyújtotta bucsuzól — akkor mindenki kitálhatta, aki mindezt a közelben lévő kunyhóból és az udvarokból látta, hogy Per már ugyancsak jóban áll a tüzfelügyelővel. Es ettől a naptól fogva egészen természetesen találtak, hogy Pernek jussa van az ifjú kisasszonnyal a tengerre menni.

Per össze-vissza törte a fejét, hogy ugyan kit vízyen magával a bárkáján. Nagyon jól tudta, hogy az egész gyönyörűsége oda van, ha valamelyik patnátsát vízi m gával. Végül egy szegény, félig bárgyu suhancot választott ki az egyik szomszédos portáról, aki hozzá még nagyot is hallott.

Az emberek nem tudták megérteni, mit is akar Per a bárkájában ezzel a Tomle-Hans-szal; de hát Per mindig is különös volt egy kicsit.

Per egészen meg volt elégedve a maga választásával és Madeleine is.

Es mikor Madeleine néhány nappal később bedugta az ajtón a fejét és így szót apjához:

— A tengerre megyek egy kicsit Perrel. — Akkor nyugodt lelkiismerettel tehette hozzá: — De persze víz magával még valakit, ha már te ezt így akarod mindenáron!

Hangosan, édesen kacagott, mikor aztán lefutottak kotesben a parthoz. A tüzfelügyelő pedig fölment az ő nagy messzelátójához.

Csakugyan rendben volt minden: hátul ült Per, azután Madeleine következett a bárkában s a vitorla mögött egy férfiszemély ült daróc-zubbonyban.

— Bien! — dünyögte az öreg megnyugodva — jó, hogy van melletted valaki... minden eshetőségre.

MÁSODIK FEJEZET.

A mértéktelnyire huzódó lapos homokpart legmagasabbra a bratvidi szakadéknál emelkedett. Ide építették volt a tornyot a lejtő külső szélére. A lejtő olyan meredeken esett a tenger felé, hogy csak összekuporodva lehetett lejutni. A juhok időtlen idők óta egész ösvényhálózatot tapostak maguknak a meredek lejtőn s messziről ezek az utacsák sötét virágüzéreknek látszottak, amelyek a lejtő szélén leögltek.

Délfelé a legmagasabb és legmegközelíthetlenebb ponttól, ahol a világítótorony állott, a part hirtelen ivesen behajolt, s a félkör másik végén a nagy bratvidi porták terültek el, meglehetősen sok házak, amelyek egész kis falunak látszottak.

A porták között huzódott meg a kis kikötő a bárkák számára, amelyet a súlyos gránit-kövekből épített móló védett. A világítótoronyból a kikötőre is le lehetett látni, s azt Madeleinek, valahányszor csak akarta módjában volt, hogy Per bárkáját meglássa; s épp úgy ismerte ezt a bárkát, akárcsak a szobáját.

Pompás, nagy volt egyébként ez az ő szobája, lakószobája. A világítótorony, amely nem magasabb a háznál, ennek a délnyugoti sarkán állott. A szobának volt egy nagy ablaka a tenger felé s egy másik ablaka észak felé, kilátással a nagy, homokos síkságra, amelyen buckák és homoki növények váltakoztak.

A szobában ott voltak a tüzfelügyelő könyvei, irászeftala és mindenekelőtt ott őrizte a nagy messzelátót. Tetszése szerint forgathatta ezt a tartóit, úgy, hogy épp úgy el lehetett rajta látni északi irányban, mint messze ki a tengerre. A szobában voltak Madeleine virágai és varróasztala is és a szép butorberendezés, amelyet Garman nagybácsi Kopenhágában rendelt meg — a követési titkár nem tudott eléggé bámulni azon, hogy milyen olcsó volt — a barátságos, világos szobában igen jól festett.

A hosszú esteiken, amikor a téli viharok a tengerrel elkerültek és a kis torony-házra vetették magukat, apa és leánya kedélyesen üldögélt a vastag falak között, zárt ajtók mögött, miközben a világítótorony fénye szabályos, vakító csillámlással szóródott ki a hullámokra, amelyek lenni a parton tajtékzottak és pezsegtek. A szakadatlan rengés a tenger felől belekeveredett a beszélgetésükbe, a nevetésükbe, a muzsikájukba — egész életük friss ízt kapott ettől az örökké változó tengertől, amely éppen az ablak alatt nyaldosta a partot.

Madeleine sokat örökölt az apja könnyed természetéből, de azért volt valami koménység is benne — egyik gubernantja ezt dacnok nevezte. Minél idősebb lett, annál nagyobb lett az uralma. Apja engedett; ez már az ő kedvtelése volt; nevetett az ő kis zsarnokán és Madeleine megcibálgatta az apja vastag, göndör haját.

Amikor az öreg ur félig szórakozottan, olyan történeteket mesélt el, amelyek szomorúra akartak fordulni, akkor Madeleine megkorholta az öreget. De ha megessett, hogy apja egy s más csekélység miatt nem volt egészen megelégedve vele, akkor ezt annyira a szivére vette, hogy sokáig rágódott még rajta. Természete nyílt, eleven volt s Madeleine mindig népfényt akart maga körül; ha az apja rosszkedvű volt, akkor rögtön azt hitte, hogy ő ennek az oka, s arra egészen kedvetlen lett.

Madeleine az apja sötétbarna élénk szemét is örökölte; egyébként azonban csak nyúlank alakjával és szép mozdulataival hasonlított hozzá. Szája tulnag volt, arcszine kissé barnás. Mindenki elismerte, hogy tátor, jókedvű leány; de senki sem akarta szépnak mondani; sőt a legtöbb fiatalember abban egyezett meg, hogy Madeleine csunya.

Egy szép délután, tavasz elején, ott vesztegelt Per bárkájában a móló végén és várakozott. Nem volt vele Tomle-Hans, mivel Madeleine-nal azt tartották, hogy nincs is rá szükség, amikor nem meunek ki a nyílt tengerre. Aztán most különben is csak arról volt szó, hogy a rákfogókat éjszakára friss csalétekkel lássák el.

A többi halász sorra elvonult már mellőte; mindegyik odakiáltott hozzá valami gonosz-kodó,

csipkedő szót, különösen a csufolódó „várományos” szó hallatszott a legtöbbször. Porrt benne a düh és izgalom, amint ott vesztegelt a bárkájával, karjával az evezőre támaszkodva; láthatá amint a tűzfú ide-oda járt a külső erkélyen és az üvegprizmákat tisztogatta.

Végre — hosszas várakozás után — kijött Madeleine a lépcsőkre. Egy pillanat mulva már künn is volt a házból a sövényvel elkerített kerten át, amely a világítótoronyhoz tartozott. Kilepelt a kis ajtón és nagysietve haladt le a meredek lejtőn.

— Várakoztál? — kérdezte Pertől, amikor egészen kiért már a móló végére.

— Ne ugorj! — akarta éppen Per mondani neki, csak hogy már késő volt; Madeleine leugrott a hidaescakról a bárkába.

A lába elcsuszott, s a bárka fenekére esett, úgy hogy üve maradt s ruhájának egy része a vízbe lógott.

— Az ördög vigye el az asszonynépséget! — fakadt ki Per.

Bizonyosan százszor is megmondta már a leánynak, hogy ne ugorjon be a bárkába.

— Ugy-e megütöted magadat? — kérdezte Per szigorúan.

— Nem! — felelte a leány.

— De! Bizonyosan esett valami bajod!

— Csekélység — mondotta Madeleine s rámeresztette közben a szemét a legényre, hanem akkorra már könnyek is csillogtak a szemében, mert csakugyan jól megütötte a lábát.

— Hadd lássam... — mondotta Per.

— Nem... azt nem teszed... — felelte Madeleine és ráborította lábára a szoknyáját.

Per most nekilátott, hogy partra jussanak.

— Mit akarsz?

— Fölmegek pálinkáért; be akarom kenni a lábadat.

— Igen, csak hogy neked azt nem szabad!

— Akkor inkább ne jöjj velem, — te-lelte Per.

— Jó, hadd szálljak ki!

Még mielőtt a csónak kikötött volna, Madeleine kiugrott egy köre, fölment a molóra és gyorsan visszament a part felé. Összeszorította a fogát, mert járás közben nagy fájdalomt érzett; de azért gyorsan ment az ismerős ösvényen, egyre a földre szegedve a szemét.

Elhaladt a bárka-félszer mellett, átlépett az evezőkön, a kátrányecseteken, ócska köteleken és más limlomon, amely ott hevert elszórtan a bárkák között. Köröskörül görbe rák-ollók és félig elrothadt halfejek éktelenkedtek, amelyeknek szemüregében nagy kövér legyek máskáltak ki s be.

Egészen a torony-házig ment fel Madeleine, a nélkül, hogy megfordult volna; nem akart érdeklődni Per iránt. Mikor azonban megállt, hogy egy kicsit kifújja magát, mégis csak szerette volna látni, milyen messzire jár már a tengeren.

Madeleine tudta, hogy a többi halásznak nagy előnye van vele szemben, azért hát Per bárkájának valahol hátul kellett lennie köztük és a part között. Csak hogy nem lehetett Pert ott fölfedezni, sem a kikötőben. Aztán egyszerre csak megpillantotta a bárkát; csak hogy nem hátul volt, hanem csaknem egy sorban a többi bárkával.

Pernek, hogy ezt az eredményt elérje, örületesen kellett eveznie. Madeleine meg tudta ítélni a távolságot s tudta, micsoda erővel kellett dolgoznia Pernek. Es egészen megelégedve a maga bajáról s arról is, hogy voltaképpen egészen egyedül van, megfordult, mintha csak valami csödulet lett volna előtte s kimutatva a tengerre, sugárzó szemmel kiáltott fel:

— Oda nézzetek!... Ez aztán legény... aki érti az evezést... az ám, ez a legény!...

Per pedig ott ült a bárkájában s olyan hatalmasakat vágott az evezőjével, hogy csak úgy reccsegett. Mintha csak büntetni akarta volna magát valamért ezzel az erőfeszítéssel. Madeleine egyre apróbb lett, minél inkább távolodott a parttól Per, végre egészen eltűnt a szeme előtt. De Per megéremelte ezt.

— Az ördög vigye el az asszonynépséget! — ismételte többször magában és újra meg újra keményen nekilátott a munkához, mintha életkérdés lett volna.

Másnap is pompás napos idő volt. A tenger olyan csöndesen terült el, amennyire csak egyáltalában lehetséges volt. Egy angol gyors rákász-bárka indult utra a part felől félig kiterjesztett vitorlával; látni lehetett a vitorlái lobogását s amint a jármű csöndesen himbálódzott.

Madeleine ott ült az ablaknál; nem akart kimenni a házból. Szeme a rákász-bárkát követte, amelyet olyan jól ismert; a „Flying Fish” volt, kapitánya Hull Crabb.

Per ezen a reggelen künn volt a rákóknál. Vajjon sokat fogott-e?...

(Folytatása következik.)

Szerkesztői üzenetek.

— Kéziratokat nem adunk vissza. —

Z. H. Debreczen. Ön azt írja, hogy újra olyan ajándékot kapott, amely egy füst alatt kellemes is, meg kellemetlen is. "Virágokat küldött egy — valaki. Amit küldött: az önmagában véve kellemes, aki küldte: az már nem az. Már most mit csináljon: viszonzozza-e azt a gyöngéd figyelmet valamivel? Például egy kis kézimunkával, mert hát elvégre az ajándék: ajándék...

Hát ne viszonzozza! A virágnak ugyan megtiltani nem lehet, hogy kikeletet várszóljon így télviz idején is a fiatal lánykák alakába, mindazonáltal azt a virágot nem lett volna muszáj elfogadni egy-egy körbétával. Hódolat, elismerés ez. semmi egyéb. A tetszés jelképe nyilvánítása. Ó hódol a természet alakító művészetének, mely az ön testi és lelki szépségeiben nyilvánul. Taps, amit ha alkalom lesz rá, elég egy bólintással vagy mosolylyal megköszönni. De viszonzni a taptot nem szokás. Az egyszerű megköszönésnek egyébiránt tagadhatlanul vannak fokozatai: hideg mosoly, édes mosoly, közszerítés, meleg közszerítés stb. De már hogy ezek közül melyik lesz a legkifejezőbb: arról beszéljen ön előbb a szivecskéjével és a — papájával.

Mert tulajdonképpen, mikor a küldemény megérkezett, akkor kellett volna a kérdést feltenni önmagának, no meg a — mamának. De ha már ez a szörnyű világtörténelmi nagy hiba megessett, a fait accomplit úgy kell venni, ahogyan van, t. i. nem nagyon komolyan. Ha csak önnek magának a szívét nem érinti a kelletlenül komolyabban.

Ezzel a kis kedveskedéssel az a „Valaki” csak annyit fejezett ki, amit egy koncerten szoktunk valamely művész iránt.

Előzetes fa. A pályázatok az egyetem orvoskari dekanátusa útján hirdetik. Cél szerű, ha megbizva valamely medikus kollégáját, hogy mihielyt kihirdetik a pályázatot, tudassa önnel a feltételeket. — **B. F.** A kor nem akadály az előhaladásnak, ha megvan a zenéhez való hajlandósága, kezűgyessége és hallása. — **Kaposvári Grugus** így határozta meg a csinosat: A csinos jelző azt az alakot illeti meg, melyben a baják közel járnak a tökéleteshez, habár a tökéletesség tőkéit el nem érik, ahol tehát a baják egyben-másban tökéletesek. Például csinos lesz a nő, akinek megvan sugar termete, szép haja és szeme és élénk, csakhogy a tulajdonok nem tökéletesek például a szem kicsiny, a haj rövid. — **D. M.** A *Cigányok karácsonya* címűnek a témája érdekes a feldolgozásában is tehetőséget árul el. Nem elég művészi azonban. Kezdetnek biztató. — **Verseny.** Nemzetgazdasági munkák jegyzékét Politzér Zsigmond fia könyvkereskedésében (Kecskeméti-utca 4.) kaphat. — **Erdélyi.** Előbb gimnáziumi érettségét kell tennie. Kérel el egyébként a kolozsvári egyetem egyi karának dekanátusától a vonatkozó utmutatót. — **A. M.** Egészen korrektilt írt el. Okolja meg az illetőnek s ő is igazat ad majd önnök. — **Kiskörségi előzetes.** Fatia (olvasd: facia) Negra a regény kérdézet nése. — **Bizovác.** A honvédelmi miniszter rendelete az 1900. és 1901. évi sorozási évfolyamhoz tartozó póttartalékosok behatározásáért ítélik, az 1893-ig érvénybenlékéről nem szól. — **P. I. Doboz.** Meleg érzéssel teljes versek, de nem a nagy nyilvánosság elé valók. — **D. J.** Az eredeti nem ismerjük, de fordítása után ítélve nem valami előkelő. — **V. M.** A rendelet szerint a honvédelmi alagságnál azok hivandók be akik az 1900. és 1901. évi sorozási évfolyamhoz tartozó póttartalékosok. Ez hát a döntő s nem az hogy mikor volt bevonva. — **Pécsi előzetes.** Az a foglya közös, mely kölcsönök közvetítését iparszerűleg gyakorolja, ipari joglalkozásnak tekintendő s ipari jogviszony alapján folytatható. Mint-hogy a kölcsönközvetítő ipart az 1884. évi XVI. t.-o. nem foglalja be a képestítéshez kötött mesterségekbe (4. §) sem pedig azon iparok közé, melyek engedélyhez vannak kötve (10. §) ennek folytán ez az ipar a törvény 1., 2. és 3. §-ai alapján kiadott egyszerű iparigazgatásnyilvánvaló gyakorolható. — **E. L. Nagyváradi.** A kérdézet címe: Budapest, III., Zsigmond-utca 21. — **K. S.** Lehet vasuti állást, belepont a középiskolai érettségét, vasuti tisztiképzőbe s felő gazdasági iskolába is felveszik. Természetes, hogy ez időbe kerül s a kitartáson kívül anyagi eszközöknek se lehet hiján. Nagyon meg kell tehát gondonia a dolgot, mielőtt mostani pályáját elnyagya. **Sch. A. Rése.** Mikszáth Kálmán *A gavallérok* című munkájában szerepelnek a sárosi alakok. — **Z. K.** Kockázatos dolog betegségre vonatkozó az szert ajánlani. Kozmetikumával és belgyógyászattal dr. Weyner Emil (Budapest, Fürdő-utca 8.) foglalkozik. Amint ön ír, arról a nevezett egy kis munkát adott ki. Irón a címére, 6 esetleg megküldheti. — **Bonyhádi előzetes.** Az egyévi önkéntes jeleket vizsgáló bizottság bizonyítványát legkeőbb ama máruos elsőjég kell a hadkiegészítő-paranosoknál benyújtani, amelyben huszonegyedik évét betölti. Egyévi önkéntesre képesítő vizsgáló bizottság minden hadtestparanosoknál van. Hadtestparanosoknál Budapestben, Kassán, Nagy-Szebenben, Temesvárott és Zágrábban van. A hadtestparanosokhoz intézett kérvény mellékelté: keresztlevél s hatóságilag hitelesített személyazonossági bizonyítvány. A kérvényben meg kell írni, minő nyelven kívánja a vizsgálatot letenni.

— Nefejejts-utal trakkos. Az az ur nem hírlapíró csak annak mondja magát. A jelzett írói névhez semmi köze sincs.

KÖZGAZDASÁG
Közgazdaságunk 1903-ban.

Budapest, január 1.

A budapesti pénzüzetek és részvénytársaságok most küldik szét évi jelentésüket, melyben beszámolnak a most zárandó év forgalmának mértékéről és a mérleg megközelítő pontosságára eredményéről.

Pesti magyar kereskedelmi bank. Az üzletnek minden téren észlelhető élénkületet misem bizonyítja jobban azon ténynél, hogy a kereskedelmi bank összes forgalmi számai ismét emelkedtek. Ez az örvesdetes jelenség, de nemkülönben az összes befektetési értékek arányainak kedvező fejlődése, valamint az élénkebb forgalom az értékpapírüzletben az évi eredményben kifejezésre fogtak jutni. A bank a lefolyt évben 240 millió korona értékű váltót számított le (tavaly 200 millió koronát) s tárgaja a tavalyi 64 millióhoz képest 88 millió koronára emelkedett.

A pénztárhozalom 4000 millió koronát tett ki (tavaly 3800 millió), az összforgalom 10.200 millióra emelkedett (tavaly 9400 millió K.).

Mint már említettük, a lefolyt évben a jelzálog-és községi kölcsön-üzlet a bankra nézve igen kedvezően alakult; ú kölcsönök 41 millió K. összegben kerültek lebonyolításra (tavaly 28 1/2 millió), s a jelzálog-és községi-kölcsönök állománya az 1902. évi 307 millió koronával szemben 333 millió koronára szaporodott.

A saját kibocsátású címletek (záloglevelek és községi kötvények) eladása rendkívüli módon emelkedett; 68 millió K. címet kelt el a tavalyi 38 millióval szemben. Ehhez főleg két körülmény járult hozzá, az egyik az, hogy a bank 4 1/2%-os címeitől közlül 35 millió koronát beváltott, a másik közlül 3 1/2%-os községi kötvényei számára megnyitott a párisi piac, mely ezen címletekre nézve is ismert hatalmas befogadó képességet tanusított. A bank saját címeinek összforgalma 336 millió koronára emelkedett.

Financzírozási üzelek közlül elszámolásra kerül: az 1901. évi nagy honverzióban való részesedés, továbbá a bank részesedése a 62 millió korona 4%-os magyar koronajáradék kibocsátásában, a temesvári villamos közuti vasuti kötvény eladása, végre többrendbeli kisebb szindikátusi részesedés is, ezek közlül a Klotild I. vegyi ipar r. t. részvényeire gyakorolt opcióiból eredő nyereség.

Az osztalék előreláthatólag úgy, mint tavaly, 140 koronával fog megállapíthatni.

A Magyar Jelzálog-Hitelbank 1903-iki üzlet-éve — a jelentés szerint — minden tekintetben kedvező eredménnyel zárul. A súlyos bepolitikai helyzet és az osztrák beletelési piac barátságatlan magartatása dacára a bank bel- és külügyi piacainak kibaszásával megszakítás nélkül folytathatta alap-szabályszerű üzletágainak belterjes ápolását és úgy jelzálog-, mint községi kölcsönökben a fokozatosan tovább fejlődő rendes üzletmeneten kívül számos nagyobb szabású műveletet benyújtott le. Különös fontossággal bír az intézet 3 1/2%-os községi kötelezőre vonatkozó azon folytatolagos elhelyezési művelet, amelylyel a bank ujjabb 60.000.000 iranknyi ily címetet viz Franciaországba, hol az intézet kibocsátási számára nagyjelentőségű piaotot teremtett. Ez évben vitte keresztül a bank a *Pesti Hazai Első Takarékpénztár-Egysülett* társulva a székesfehérvári kölcsön konverzióit is. Az ez évben folyóvá tett mindkét rendbeli kölcsönök összege mintegy 60 millió koronát, a különböző intézeti kibocsátmányok neto eladása pedig körülbelül 70 milliót tesz ki.

Az Egyesült Budapesti Fővárosi Takarékpénztár üzletmenete is kiegyörgi volt az elmúlt évben. Egyes ágaiiban nagyobb forgalmat csinált, mint az előző évben. A betétek 1903. év végén 64 millió koronára emelkedtek. Az év folyamán 225 millió koronát számított le a takarékpénztár és váltótárcájának állása 48 1/2 millióról 50 1/2 millióra emelkedett. Az új és konverziós állásjelzőkölcsönök állása 118 millió koronára, míg készpénzalközségei 85 millió koronára ruztak. Az összes üzleti forgalom a megelőző év 2120 millió koronájával szemben 2250 milliót tesz ki. Az osztalék változatlanul 116 koronára maradt.

A Magyar Takarékpénztárak Központi Jelzálogbankja most tizenegyedik üzletét fejezte be. 19 3-ban az intézethez 3860 darab jelzálogközsönöt nyújtottak be, amelyek közlül 20 millió koroná szavazottat meg és mintegy 12 millió koroná folyósítattott. Több mint 21 millió koronás községi kölcsönt szavazottat meg az intézet és 9 milliót folyósított. 1903-ban 2000 darab részvényt bocsátott ki az intézet úgy, hogy a befizetett alapötke most 8 millió koroná. Az osztalék ezuttal is csak 6 1/2 %.

Az Adria m. kir. tengerhajózási részvénytársaság hajójának 1903-ban lebonyolított összforgalma 1060.000 tonna volt. A behozatali főbb cikkek, vagyis gyapatörök, gépek, délygyömbörs, bor, olaj és kőszén, az előző évhez képest különösebb változást nem mutatnak, kivéve a bort és a kőszent. A bor behozatala 2000 tonnával, a kőszéné 4000 tonnával emelkedett. Az *Adria* a lefolyt évben szövetkezett a *Cunard Line* vállalatával és novemberben közvetlen járatokat szervezett *Fiume* és *Newyork* kö-öt. Ezzel megvalósította a társaság a kivándorlási törvénynek azt az intencióját, hogy a kivándorlási mozgalom állami felügyelet alatt álljon. Az év üzleti eredménye olyan körülbelül mint az előző évben.

A Pesti Hazai Első Takarékpénztár-Egysülett betétei a most záruló évben 299.800.000

koronát, záloglevelei és kötvényközsönei 258.000.000 koronát forgalomban lévő záog-vevelei és községi kötvényei 172.000.000 koronát, összforgalma 6044.000.000 koronát tett ki.

A Magyar Agrár- és Járadékbank az előző évvel szemben jelentékenyen nagyobb forgalmat ért el. A bank az év folyamán megvette a sopronposonyi helyierdeki vasut elsőbbségi részvényeit, azonkívül több helyierdeki vasut elsőbbségi részvényeit lombardozta. 25 millió korona 4%-os vasuti járadékkötvényt bocsátott ki a bank és a felének névértékét véglegesen, másik felét opcióra eladta a bécsi Unionbank vezetése alatt álló pénzügyi csoportnak. A bank által kibocsátott címletek összforgalma 89 millió koronára emelkedett. A váltótárcájának üzletben a forgalom mintegy 65 millió koronára rug, míg a repozitúzt forgalma 70 millió koronára emelkedett. A pénztári forgalom 25 millió koroná, az összforgalom 70 millió koroná emelkedést mutat. A bank előreláthatólag 5% osztalékot fog fizetni.

A Magyar Országos Központi Takarékpénztár betétei a lefolyt évben 43 millió koronára emelkedtek. Váltót 207 millió koroná értékben számított le s váltótárcájának állománya 28 millió koronára emelkedett. Értékpapírokra közlül 10 millió koroná előteget adott. A jelzálogközsönüzletben 18 milliót meghaladó kölcsönt folyósított az intézet s a jelzálogközsönök állománya 92 millió koronára emelkedett. Az osztalék ezuttal is 77 koroná.

Ipar és kereskedelem.

Első Leánykiszátsái-Egylet. Múlt év december havában 1.64.800 korona értékű biztosítási ajánlatot nyújtottak be a társaságnál és 1.443.600 korona értékű új biztosítási kövny álltattott ki. Biztosított összegek fejében 49.178 korona 79 fillér fizetettelt ki. 1903. január 1-ől 1903. december 31-ig 19.072.400 korona értékű biztosítási ajánlat nyújtottat be és 15.009.200 korona értékű új biztosítási kövny álltattott ki és biztosított összegek fejében 810.180 korona 62 fillér fizetettelt ki. Az intézet fennállása óta biztosított összegek fejében 8.303.630 korona 92 fillér fizetettelt ki. A felügyelő-bizottság úgy, mint az előbbi években is, december 31-én tartott ülésében az intézet pénztár- és vagyonállapotának fővizsgálatát megejtette és megállapította, hogy az intézet vagyona a következő értékesben van elhelyezve és pedig: Intézeti épület 883.883-44 korona. Keresepi-ut 20. számú épület 665.887-53 korona. Váci-ut 4. számú épület 6.129-58 korona. Értékpapírok névértékben: Magyar koronajáradék 1.900.000 korona. Budapest székesfehérvári közsön 900.000 korona. Elsőrendű záloglevelek 3.060.072 korona. Közsönök kötvényekre 437.673 38 korona. Takaré- és bankbetételek 1.398.854+82 korona. Hivatalnokai nyugdíjalap-betéte 129.147-93 korona. Pénzkészlet 38.099-43 korona. Összesen 9.464.921 61 korona.

Kivonat a hivatalos lapból.

— Január 1. —

Kinevezések. A pénzügyminiszter a nagyváradi pénzügyigazgatósághoz Szathmáry Királyi Andor megyei főpénztárnokot pénzügyi titkárrá; az egri pénzügyigazgatósághoz Székely János megyei pénztárnokot pénzügyi segédtitkárrá; a székesfehérvári pénzügyigazgatósághoz Németh Albert megyei főpénztárnokot pénzügyi segédtitkárrá; a nagyváradi pénzügyigazgatósághoz Simkó Géza megyei alszámvevőt pénzügyi fogalmazóvá; Margineantu Titusz és Müller Győző vármegyei számvéveket pénzügyi számtanácsosokká; számvévegségi főnökökké; Albertényi Antal vármegyei főszámvevőt a szentesi és Mordovich Ernő vármegyei pénztárnokot a m-óvári számvévegségi kirendelések vezetőit; Bandauer György vármegyei főpénztárnokot, Koller Kálmán, Biró Antal, Ujházy Barna, Pazsitky József, Máthás Kálmán, Petrovics Vazul, Zsaly Bálint, Varju József és Begyás István vármegyei főszámvevőket pénzügyi számtanácsosokká, Bodross Péter, Kászonyi Jenő, Gódró Gyula, Bujnák Andor, Haupt Gyula, Szőke Ignác, Borbély Máté, Seffer Lajos, Puky István, Kovács János, Vecseri Imre, Gázd Gyula, Csernatosy Jenő, Farkas Károly, Ottó Arpad, Vuits Péter, Hill Lajos, Csulay Sándor, Tóth mre, K. Nagy Kálmán, Sztrechay Pál, Madách Imre és Ragályi István vármegyei pénztárnokokat; Raab Béla, Nagy Albert, Városy László, Budaházy Ödön, Debrő Mihály, Kosztolányi Attila, Tórr Antal, Zehery László, Hubay Barnabás, Erancz Ferenc, Szmurák Jenő, Szász Károly, Fejér Imre, Ragályi Géza, Balás István, Gudovics Titus, Eperjessy György, Kovács Jenő, Kapus Sámuel, Bacsaky Miklós, Letostyák István, Miltzer József, Popp Benjamin, Lator István, Kovács István és Szakkál Andor vármegyei fő számvevőket; Jurza Ferenc, Bittera György, Saahy Ferenc, Bodnár István, Gotthard János, Viasics Mihály, Rédiger Béla, Szántó Gyula és Kovács László pénztárnokokat; Vanyek Béla, Szmidá Lajos, Krumenacker Ferenc, Crozier József és Szessenyi Adár számvevőket; Skvör Emil pénztárnokot; Boross Gyula és Dornier János pénztári ellenőroket; Rédey Kálmán, Horváth Sándor és Kovács Gyula főkönyvelőket; Donner Gyula és Kovács Imre könyvvevőket; Rimay Lehel, Dorozsai Lajos, Kozlommányi Mihály és Köves Károly alszámvevőket; Deutsch Vilmos, Szánthó József, Brandstáder József, Fiala Oszkár és Baraczy Lajos pénzügyi szemellenőroket pénzügyi számvizsgálóká. Vida Pál könyvvivőt, Marsorvics Béla ellenőrt, Surányi Viktor alszámvevőt, Reviczki Jenő ellenőrt, Sumiehrast Sándor, Simonovics György, Hossay László, Bauer Zoltán, Tiesensky Arpad, alszámvevőket, Szokolay István számtisztet, Emmel Gyula könyvvivőt, Boppovics Mikró alszámvevőt, Képes József járási számvevőt, Rácz József könyvvivőt, Baranyai Zsigmond járási számvevőt, Szarka József alszámvevőt, Hadházy Sándor pénztárnokot, Rónai Lajos pénztárnokot, Gyulai Gyula könyvvivőt, Sztréska Miklós ellenőrt, Záborszky Géza könyvvivőt, Knopf Arpad alszámvevőt, Lovász Nándor könyvvivőt, Gombás Gyula alszámvevőt, Bakay Kálmán járási számvevőt, Benesik György pénztárnokot ellenőrt, Kozmowsky Ödön gyámpénztárnokot, Brenner Alfréd pénztárnokot, Horváth Miklós alszámvevőt, Simitska János számvevőt, Scurtu János pénztárnokot, Fidler Sándor alszámvevőt, Mersich Ferenc könyvvivőt, Ludwigh Sándor alszámvevőt, Hajóssy Dénes számtisztet, Bajkay József pénztári könyvvivőt, Medvecky Wittich Lajos számvevőt és Szilassy József pénz-

tári ellenőrt a X. fizetési osztály első fokozatába; Steiner Ágoston és Rigetti Károly alszámvevőket, Szakál Antal ellenőrt, Balassy Károly utadó nyilvántartót, Nagy László segéd-könyvvivőt, Wagner József, Kultúr István, Reichner Károly és Smaczius Andor számvevőket, Hanacsek Béla könyvvivőt, Nickel Hubert számvevőt, Erényi István ellenőrt, Schier Gyula alszámvevőt, Grünfelder Antal ellenőrt, Csiki Emláné, Zaika Armin, Borsos Gyula, Puy Aladár, Horti Béla és Jánossy Lajos alszámvevőket. Barcza Dezső számvevőt, Kristó Nagy Antal könyvvivőt, Vidóczy Pál alpnztárnokot, Baltai Ferenc és Bécs Jenő alszámvevőket, Marschalkó Pál főpénztári ellenőrt, Jászay László alszámvevőt, Horváth Kálmán számvevőt, Horváth Jenő alszámvevőt, Joozy Péter ellenőrt, György Jenő, alszámvevőt és Vörös György vm. pntárnokot a X. fizetési osztály második fokozatába; Hoffmann Károly könyvvivőt, Phüringer Sándor alszámvevőt, Mankovics Mihály, számvevőt, Kholber Lajos alszámvevőt, Virágh Vilmos könyvvelőt, Szentiványi Béla alszámvevőt, Fodor Gyula számtisztet, Horváth József alszámvevőt, Széles Géza könyvvivőt, Bodó János, Schmidt György, Kovács Károly, Fenyves Endre és Szalkai József alszámvevőket, Lippics István számvevőt, Stern Miklós alszámvevőt, Gálóczy Zoltán könyvvivőt, Márton Elek és Borsy János alszámvevőket, Pongrácz Pál ellenőrt, Késmárky Endre alszámvevőt, Saághy Antal könyvvivőt, Baroczy Dezső alszámvevőt, Rendi Ferenc számvevőt, Nedeczky István és Blazovits János alszámvevőket, Bozó Pál alkönyvelőt, Bello Árpád és Petra István könyvvivőket, Homna Lipót számvevőt, Csiba Béla alszámvevőt, Hatala Sándor számtisztet, Zilahi Sámuel alszámvevőt, Sándor József ellenőrt, Eller Péter alszámvevőt, Nickl Ferenc ellenőrt, Hamar Károly és Lóysch Andor alszámvevőket, Ajtay Andor pntárnokot, Kocz Aurél, Sáry Antal és Schieb Gusztáv alszámvevőket, Müller Vilmos ellenőrt, Szabó Ferenc járási számvevőt, Schüpfer Károly alszámvevőt, Ravady Barnabás könyvvivőt, Adamik István alszámvevőt, Ferdinánd János ellenőrt, Mihailevics Árpád könyvvivőt, Köllbig Ferenc, Gallas Ödön, Szalay István, Rásó János, Bartha János és Troknya Ferenc alszámvevőket, Pyber Dezső számvevőt, Schiller Ottó alszámvevőt, Kovács Miklós számvevőt, Kolozsary István ellenőrt, Socin János, Ábrahám Szilveszter, Zmeskál Barna, Fekete László és Szizgthy György alszámvevőket, Schmiedt Gyula számvizsgálót, Lányi Gusztáv pénztári ellenőrt, Kohut Kálmán alpnztárnokot, Sándor Jenő ellenőrt, Jelinek Géza alpnztárnokot, Dukányi Imre alszámvevőt, Törös Andor számvevőt, Apostol Dezső segédszámvevőt, Majzik János ellenőrt, báró Exterde Kálmán pénztári ellenőrt, Bodrogkúty Lajos számtisztet és Gligoeres György könyvelőt a X. fizetési osztály harmadik fokozatába m. kir. pénzügyi szemellenőrrékké véglegesben, Ruffy Lajos ell. a X. fizetési osztály második, Buócz Károly ellenőrt és Thész Gyula kiadót pedig a X. fizetési osztály harmadik fokozatába, Fekete Ferenc alszámvevőt a kassai, Kemény Endre ellenőrt a temesvári m. kir. pénzügyigazgatóúsá mellé rendelt számvevőséghez pénzügyi szemellenőrrékké X. fizetési osztály harmadik fokozatába, Balogh Zsigmond, Bittermann Gyula, Guseo Ferenc, Lewandowsky Dezső, Péchy Kálmán és Záborszky Károly. Acz Nagy Károly, Bauer Lajos, Csutak Lajos, Fodor Ferenc, Géczy József, Hennig Ferenc, Isték József, Konecz Lajos, Lacsnay Lajos, László Zsigmond, Nagy Gyula, Odry Miklós, Ratiu Rácz Jakab, Szabolcsy János, Szeltenreich Gyula, Szilágyi Ferenc, Szontagh Samu, Szovincez Lajos, Thuránsszky József, Verdon László és Valter Béla adóhivatali segédökké, Blay Gusztáv és Kralovits Imre, Ambrus Dénes, Bodó István, Bogdánfy Gerő, Cziko István, Hány Béla, Hegymeghy Béla, Hells Ferenc, Kieni Gyula, Kutsák Reszó, Leimetzter Lajos, Lohr Benejotti, Tóth Frigyes, Sárközy Geza, Szaniszló Ferenc, Szeitler Antal és Simonkó Vencel kir adóhivatali segédökké, Brunet József rendelkezési állományú számgyakorokot adóhivatali segélyidjás gyakorokká, Baán Géza vármegyey főpénztárnokot adóhivatali segédé, Sinkó István számtisztet, Mihály Ernő, Boér Dénes, Szabó Ödön és Farkas Ferenc alszámvevőket, Loyka Gyula számtisztet, Mihályi János és Mesits János alszámvevőket, Kristóffy Kálmán pénztári tisztet, Várady Ferenc járási számvevőt, Noszák Géza és Novák Miklós alszámvevőket, Wolf László ellenőrt, Suppán József számtisztet, Medgyessy István járási számvevőt, Fischer Gyula és Tevely László alszámvevőket, Lenárd Gyula járási számvevőt, Favi Zoltán alszámvevőt, Martyr Arthur számtisztet, Grozavescu Szilárd pénztári tisztet, Barabás László ellenőrt, Falvay István számfőjtőt, Nagy József, Kardoss Sándor és Soltesz Gábor alszámvevőket, Todoreszk Miklós könyvvivőt, Szekesán János alszámvevőt, Ferenczy Ferenc ellenőrt, Herényi Zoltán alszámvevőt, Markó István alszámvevőt, Jávros János könyvvivőt, Klemm Károly, Hevesi József, Bedőházy Gábor és Valoch István alszámvevőket, Frick Béla járási számvevőt, Joannovics Milenka alszámvevőt, Gergely János ellenőrt, Hornyánszky Adorján alszámvevőt, Zagorecz József és Szalay László járási számvevőket, Milotav Gábor könyvelőt, Schneider János alszámvevőt, Herczeg Béla számtisztet, Gemmel Aurél, Horváth József és Ordelt Róbert b. járási számvevőt, Grentzner Endre alszámvevőt, Kásonyi Kálmán, Kállay Ferenc alszámvevőket, Hübner Ignác s. könyvvivőt, Sulacsik Lajos könyvvivőt, Lakatos Sándor alszámvevőt, Gárdonyi Sándor számtisztet, Tibanyi Lajos pénztári tisztet, Kamenitzky Sándor alszámvevőt, Rákóczy Sándor járási számvevőt, Nagy Lajos alszámvevőt, Rákóczy Aladár járási számvevőt, Turner Ágoston számtisztet, Pollák Béla számtisztet a XI. fizetési osztály első fokozatába; Szathmáry Gyula alszámvevőt, Almái Ákos alszámvevőt, Cszimár Náté számvevőt, Tantossy Miklós könyvvivőt, Honisberger István számtisztet, Löbl Henrik alszámvevőt, Buday Jenő alszámvevőt, Natty István pénztári tisztet, Bezorán György, Fekete Lajos, Schmoll Endre, Dobai Zoltán és Vitán Gábor alszámvevőket, R. Gottesmann Miklós számvevőt, Csah István, Horty János, Tuódy Zoltán, Skripeny János, Gyóchegyi Lajos alszámvevőket, Balog Simon könyvvivőt, Braxatorics Cyrill pénztári tisztet, Rajczy Kálmán alszámvevőt, Széles Károly s. könyvvivőt, Koller Béla irnokot, Dapsy Rózsó könyvvivőt, Zilinszky László járási számvevőt, a XI-dik fizetési osztály második fokozatába; Szakál Antal és Szabó Antal számvevőség irnokokat, Eschig Ede alszámvevőt, Seidnitzer Ignác könyvvivőt, Pencz Ágoston irnokot, Szemző István alszámvevőt, Tóth János, Pethő János és Komlósi Sándor segédkönyvvivőt, Patyók Géza és Lónyay József irnokokat, Németh Károly díjnokot, Kazacsy Mihály könyvvivőt, Czillinger Lajos irnokot, Theofanovics Voiszláv irnokot, Karch Géza díjnokot, Petrovics Szilárd, Bedőth Miklós és Czapok Sándor irnokokat, Kovács Aladár és Kuthy Gyula számtisztet, Dail uca könyvelőt, Koszta Mihály gyakorokot, Mihály Bertalan, Illyás Károly, Winkler Kálmán és Tilger Nándor alszámvevőket, Hartl István irnokot, Szilágyi Lajos könyvelőt, Breuner Kálmán irnokot, Vuts Milán gyakorokot, Sűdy József irnokot, Nádasz Szaniszló száml. könyvics Antal alszámvevő, Hensch Sándor könyvvivőt, Seckester József számtisztet, Radoszlavylevita Tivadar alszámvevőt, Buday Péter segédkönyvvivőt, Hegedűs Péter gyakorokot, L. Hegedűs Zoltán és Bar a Árpád irnokokat, Horváth Mihály díjnokot, Reisz Béla ts. számtisztet, Purnala Tibor ts. alszámvevőt, Eördögh Béla számtisztet, Szarnalek Ámbus gyakorokot és Weiszburg Dávid ts. könyvelőt a XI. fizetési osztály harmadik fokozatába; a XI. fizetési osztály első fokozatába; Plathy István számvevőt és Pálmay József könyvvivőt; a XI. fizetési osztály második fokozatába;

báró Pólinits Dezső pénztári tisztet és Polgári Jenő pénztári tisztet; Nagy József irnokot, Meliorisz Lajos ellenőrt, Ehrenreisz János irnokot, Almássy Iván könyvvivőt, Matyassovszky Lajos pénztári ellenőrt, Kovács Endre irnokot, Domján Nándor díjnokot, Lukács Kálmán nyug. főpénztári ellenőrt, Kiss Gyula díjnokot, Adler József, Bócz Gyula, Curpon Kálmán, Tóth Sándor, Budaházy Zsigmond, Püllmann Ödön, Fierzka Elemér, Jung Antal, Kohn Arnold irnokokat, Molnár György, Kedvesi Lajos díjnokokat, Somossy Gyula irnokot, Csesey József, Telek Antal díjnokokat, Bodnár László és Haicz Lajos alszámvevőt a XI. fizetési osztály első fokozatába; Kovács Lajos alszámvevőt a temesvári, Benkó Gyula alszámvevőt a szombathelyi és Stoof János alszámvevőt pedig a székesfehérvégi csikseredai kirendeltséghez; a XI. fizetési osztály harmadik fokozatába: Bokor György gyakorokot a székesfehérvégi irnokokhoz mellé rendelt számvevőséghez, a XI. fizetési osztály 3-ik fokozatába, Kovács Endre vármegyey irnokot a déesi, Nagy Sándor vmegyey irnokot az ipolygási és Galosi Soma vármegyey pénztári tisztet a győri pénzügyigazgatóság mellé rendelt számvevőséghez, a győri pénzügyigazgatóság mellé rendelt számvevőséghez, Pillepich János locsei és Antal József pécsi segélyidjás pénzügyi számgyakorokokat pénzügyi számtisztékké, a marosvásárhelyi, illetve a pécsi pénzügyigazgatóság mellé rendelt számvevőséghez. Sokát Károly és Csizer Ede díjtalan pénzügyi számgyakorokokat segélyidjás pénzügyi számgyakorokká, az országos kataszteri földmérési rendszeresített tisztizetében Paksy János okleveles építészmérnököt a XI. fizetési osztály 3-ik fokozatába kataszteri mérnöksegédé, a magyarorvói adóhivatalhoz Pápay József vm. alszámvevőt adóhivatali segédé, Lipót alelkümbi lakos pénzügyi számgyakorokká, Iván Romulus gyulai lakos díjtalan m. kir. pénzügyi számgyakorokká, Papuz András budapesti és Bazsonyi Pál apatteleki lakos okleveles gazdasági beselőbiztos gyakorokokká, — a belügyminisztérium vezetésével megbízott m. kir. miniszterelnök Sánta Imre belügyminiszteri fizetés nélküli segéd-fogalmazót valóságos segéd-fogalmazóvá kinevezte és főispáni titkári minőségben szolgálatára Nyitra vármegyey főispánja mellé kirendelte.

Áthelyezés. A vallás- és közoktatásügyi miniszter Moórné Boór Ilona brassó-óbrassói állami elemi iskolai tanítónt a brassóvárosi állami elemi iskolához jelen minőségében áthelyezte.

Anyakönyvi kinevezés. A belügyminisztérium vezetésével megbízott miniszterelnök Torontál vármegyében az orlovitzi anyakönyvi kerületbe Márkutz Márk jegyzőt anyakönyvvezetővé nevezte ki.

Népmagyarságnál. Friedmann Bernát budapesti lakos család névnek Fodorra, Kismány Kohn Muki Manó zágrábi lakos Kovácsra, Kohn Ignác Kardosra, Zóber Sándor nagykállói lakos Vonzára, Schwarz János temesvári lakos, valamint kiskorú János fia Feketére, Ubrin János selmezős és hélabányai városi rendőr Udvardira kért átváltoztatását a belügyminiszter megegyezésre.

Pályázatok. A debreczeni kataszteri felügyelőségnek beselőbiztos gyakorokot állásra 14 nap alatt. Baja városnál utmesteri állásra január 10-ig, az aradi törvényszéknél aljegyzői állásra két hét alatt, a nyitrai törvényszéknél irnokai állásra 4 hét alatt, a budapesti bűntörvényszéknél jegyzői állásra 4 nap alatt, a szombori pénzügyigazgatóságnál 2 pénzügyi fogalmazói állásra 14 nap alatt, a vukovári pénzügyigazgatóságnál fogalmazói állásra 14 nap alatt.

A földtani intézet múzeuma a Stefánia-úton nyitva délelőtt 10 órától 1-ig. Belépődíj 1 K.

Akadémiai könyvtár nyitva 3-7-ig.

Egyetemi könyvtár nyitva délelőtt 9 órától 12-ig és d. u. 3-8-ig.

Muzeumi könyvtár nyitva délelőtt 9 órától 1-ig.

Az aquincumi ásatások és múzeum. Megtekinthetők egész nap III. ker. O-Buda, Külső-Szent-Endrei-ut. Helyierdeket vasút a Pálffy-térről.

A fővárosi könyvtár (Károly-körút 28.) mindennap nyitva van, köznapokon délelőtt 9-1-ig, vasár- és ünneppanokon 9-12-ig.

Állatkert a Városligetben nyitva egész nap. Belépődíj 60 fillér.

Magyar Kereskedelmi Múzeum. Igazgatóság; kereskedelmi szaknyelvi, tudakos-osztály és keleti miniatúra V. kerület Váci-körút 32. szám alatti. Hivatalos órák; délelőtt 9 órától 12 óráig és délután 3 óráig 6 óráig. Hazai termékek állandó kiállítása és kereskedelem-történeti gyűjtemény, továbbá a házi-parki kiállítás (melyben az üzletvitel és árusítások is eszi-özöl) a városi ipar-csarnokban (vasár és ünneppanok is) nyitva délelőtt 9 óráig 2 óráig és délután fél 3 óráig fél 6 óráig. A külföldi kirendeltségek központi felügyelősége (Magyar kereskedelmi részvénytársaság) V., Váci-körút 32. szám alatti.

Vizállás.

	Jan. 1. 31.	Dec. 31.		Jan. 1. 31.	Dec. 31.
Ára	Schöding	0,32 0,10	Tisza	M.-Szilágy	0,05 0,15
Duna	Passau	0,90 1,01		Tekehas	0,14 0,20
	Linz	1,44 1,00		V.-Nemény	0,12 0,02
	Bécs	1,54 1,80		Tokaj	0,26 0,47
	Pozsony	0,75 0,91		Tisza-főred	0,24 0,04
	Komárom	2,00 2,11		Szolnok	0,42 0,20
	Budapest	1,14 1,30		Csongrád	1,28 1,18
	Paks	0,76 1,08		Szeged	0,10 0,18
	Móhács	0,10 2,40		Török-Bocsa	0,71 0,00
	Gombos	2,14 3,00		Titell	0,00 0,00
	Újvidék	2,80 2,95	Ónoda	Bárfa	0,82 0,30
	Pancsova	3,42 3,08	Sajó	Hód	0,78 0,72
	Orsova	2,02 2,78	Bodrog	S.-Újfalv	0,24 0,22
Morva	Magyarfalva	1,56 1,60	Tapolca	Zsolca	1,80 1,85
Vág	Zsolna	0,04 0,00	Hernád	II.-Németi	0,30 0,29
	Trencsén	0,40 0,42	Berettyó	Margits	0,16 0,42
Hába	Sz.-Gottárd	0,45 0,54		Tenk	0,24 0,22
	Sárvár	0,65 0,54	Körös	Cauca	0,00 0,28
	Győr	2,48 2,45		N.-Várad	0,21 0,26
Dráva	Pettán	0,93 1,46		Belényes	0,65 0,69
	Zákány	0,00 0,04		Zemplén	0,34 0,44
	Bács	1,46 0,55		Borosjenő	0,32 0,42
	Eszék	1,74 1,80		Hökcs	0,18 0,20
Mura	M.-Szordah	0,60 0,65	Máros	Gy.-Fehérvár	0,62 0,10
Száva	Zágráb	0,90 0,90		Temesvár	0,04 0,60
	Szilsek	0,78 0,03		Branyicska	0,10 0,14
	Mitrovica	0,08 3,00		Soborsin	0,00 0,00
Szamos	Décs	0,40 0,28		Makó	0,96 1,16
	Szatmár	0,10 0,10		Jász	0,37 0,50
	N.-Majtány	0,17 0,10		K.-Kötevény	1,04 0,98
Kraanna	Latorca	0,28 0,80	Temes	Kiszéto	0,40 0,10
Laborca	Homonna	0,06 0,10		Békés	1,22 1,25
Ung	Ungvár	0,08 0,08		Beckerek	1,07 1,03

Budapesti Napló
részlete

Apró hirdetéseket
és
Előfizetéseket

oligadnak a következő lapelárusító helyeken:

Breuer Nővérek, Teréz-körút és Podmaniczky-utca sarok.
Adler Leona, Lipót-körút.
Fosch József, Váci-körút 80.
Orv. Véber Vilmosé, Váci-körút 15.
Feldmann Mórné, Marokkói-utca 1.
Fosch utoda, Dorottya-u. 2. Magy. király-szálló.
Kürtty Kálmáné, Harmadec-utca 1.
Weitzenfeld Jakab, Király-utca 1.
Rédlich Szidónia, Király-utca 59.
Benda Józsefné, Andrássy-ut 50. Oktogon.
Deutsch Miksáné, Andrássy-u. 38.
Scheller Mórné, Dob-utca és Károly-körút sarok.
Sopronyi V., dobány-nagyteredő. Képesi-ut 1.
Orv. Hallada Anna, Múzeum-körút 10.
Számé Mór, Keeskeréti-utca és Kálmán-tér sarok.
Deutsch Julia, József-körút 50. Baross-utca sarok.

Napirend.

Napló: Szombat, január 2. — Római katolikus: Makár. — Protestáns: Abel. — Görög-ország: (december 20.) — Zsidó: Tebeth 14. Sabbath Wajchi. — Nap kel: 7 óra 34 percek. — Nyugszik: 4 óra 2 percek. — Hold kel: 3 óra 45 percek délután. — Nyugszik: 6 óra 10 percek reggel.

A miniszterek nem fogadnak.
A képviselők hármaga fogad 11-12-ig.
A Múzeumnak téli tárlatla nyitva 9 órától 4-ig. Belépődíj 1 korona.
Nemzeti Szalon téli tárlatla nyitva egész nap. Belépődíj 50 fillér.
Szanatórium-kiállítás a régi képviselőházban, nyitva este 8 óráig. Belépődíj 80 fillér.
Könyves Kálmán-társaság képképző kiállítása Nagymező-utca 37. szám. Megtekinthető egész nap délutánul.
Téli kiállítás az Iparművészeti Múzeumban nyitva egész nap. Belépődíj nincs.
Nemzeti Múzeum. Képtár. Nyitva van d. e. 9 órától délután 1 óráig.
Mesdagondozási múzeum (Kerepesi-ut 72.) d. e. 9-10 l óráig.

Gummi

és hatályos-évé különlegesek, valódi francia gyártmány, eredeti párisi csomagolásban! Orvosok ajánlja, feltétlen biztos és ártalmatlan! Árak koronákértékben. Tucatanként: 8, 6, 8, 10, 12.

Ered. amerikai ujonságok! „Neweripip”, Feülmúhatatlan! Ruganyos! Elviráztatlanul a jelenkor legjobb övszere!!!

Boutic-american tucatanként 6, 8, 10.

Női övszer „Pessarium octavianum” Mensinga tenár szerint, orvosi rendelre adatik ki. Ára 3-5 korona.

Valódi francia óvó bírtonyi szivacsok (cafty-szponges) Ára tucatanként 6-12 korona.

Uj! „Auto vaginal Spray”! A legbiztosabb és legkönnyelmesebb női külsőlegesség. Ára kor. 15.—

Uj! **Diana-óv** (haviból-köb) csak 500k.

Gemmi görög-barismit, feeskenők, irritátorok, bideis, szobalétrékek stb., a legelőcsű árak mellett.

Figyelemre méltó! Legújabb és új sz. sz. Ketó-féle szivacsok, pneumatika gummi-niompall, a legelőcsűeseb ezen nemben! Legújabb képes árjegyzőket, zárt borítókban, titoktartás mellett kél!

KELETI J. orvos-sebészti mű-és
Budapest, IV., Koronaherceg-u. 17.

A hirdetőre hivatkozók gummiáru rendeléseknél 20 százalékos árcsökkenésben részesülnek!

Titkos betegségek

gyógyítására legjobban ajánlható 20 éven át szerzett kórházi és magánorvosi tapasztalatai alapján

Dr. RAJDACSY
v. cs. és kir. ezredorvos és kórházi főorvos

Biztos sikerrel rövid idő alatt gyógyít; hügyecsfolyást, hólyagbajt, sebeket, syphilist, bőrbajokat, elgyengült férfiereket, idősebbeknél is electro Massage vagy Psychronál által. Onfer-törést és annak utóbajait; ideg- és hátrgerincbajt és minden női bajokat.

— Rendel: 9 órától 4-ig és este 7-8-ig. —

Budapesten, Kigyó-utca 5.

Clotild-palota (I. emelet).
Ájtár ház. — Lift használt.

Levelekre válaszol, gyógyszerékről gondoskodik.
Levél útján is biztos gyógyszer.

E napokban hagyja el a sajátét:
„Bizalmas Barát”
első könyvecske, mely mindennemű férfi-és női megbajokban kellő útmutatással szolgál. Kapható a szerzőnél: (Dr. Rajdacsy József). Ára csak 1 kor. Vidéki megrendelésre 50 fillérrel drágább.

Forint helyett korona!

Január 1-je óta a

BUDAPESTI NAPLÓ

felére szállította le előfizetési díját.

A BUDAPESTI NAPLÓ

Félévre 7 kor. — fill.

Negyedévre 3 kor. 50 fill.

Egy hónapra 1 kor. 20 fill.

Egyes számonkint

Budapesten és a vidéken **2** krajcár (4 fill.)

A

Budapesti Napló alakja és terjedelme **≡** marad a régi. **≡**

☛ A Budapesti Napló ama régi előfizetőinek, akiknek előfizetése **január 1-én tul terjed**, a díjat **kétszeresen** számítjuk be, **a lejáratot tehát megfelelően meghosszabbítjuk.**

M. KIR. OPERAHÁZ.
Szombat, 1904. január hó 2-án.

Sába királynője.

Nagy opera 4 felvonásban. Zenéjét szerzerette Goldmark K. Szövegét írta Mosenthal.

Személyek:

Salamon	Beck	Sulimán	Vasquezné
Baal Hanán	Mihályi	Sába királynője	Diósné
Assád	Broulik	Astaroth	Berta M.
Fopap	Szendrói		

Kezdeté 7 óraker.

NEMZETI SZÍNHÁZ.

Szombat, 1904. január hó 2-án.

Az idegenő.

Színmű 5 felvonásban. Írta Ij. Dumas Sándor.

Személyek:

De Septmons	Cászár	D'Ermoines	Páffy
Mauriceau	Gál	De Bernecourt	Hetényi
Remonin	Pethes	Caimeron	Mészáros
Gérard	Boregi	Katalin	Török
Clarkson	Gyenes	Clarksonné	Jászai
Des Haltes	Horváth	Rumicoriné	Lendvayné

Kezdeté 7 óraker.

VIGSZÍNHÁZ.

Szombat, 1904. január hó 2-án.

Az aranyhíd.

Böhszát 3 felvonásban. Írta Gréscac és Croisset. Fordította Molnár Ferenc.

Személyek:

Gardannos	Góth	Rosalie	Fábian
Pionamé	Yegedus	Victoire	Kocsisovszky
Jaqueline	Varsányi	Baptistin	Bárdi
Heléne	Gazsi	Planchet	Halász

Kezdeté 7 1/2 óraker.

NÉPSZÍNHÁZ.

Szombat, 1904. január hó 2-án.

Blaha Luiza asszony vendégfeltevével.

Szokimondó asszonyság.

Színmű 4 felvonásban. Írta Victorien Sardou. Fordították Fái J. Béla és Makó Lajos.

Személyek:

I. Napoleon	Szirmai	Erzsebet	Szentmiklóssy
Mária Luiza	Kiss M.	Savory	Horváth
Lefebvre	Blaha	Hercegné	Izóné
Fouché	Solymosi	Dépraux	Nyárai
Mária Karolin	Lukács J.	Cop, cipész	Ujvári

Kezdeté 7 óraker.

MAGYAR SZÍNHÁZ.

Szombat, 1904. január hó 2-án.

Doktorkisasszonyok.

Operett 3 felv. írta és zenéjét szerz. Verő György

Személyek:

Smircius	Sziklai	Netti	Koltai
Ludovika	Sziklainé	Micsk	Ráthonyi
Mieci	Szentgyörgyi	Gusztó	Heltai
Betti	Keleti	Szinigazgató	Tollagi
Etti	Kornai	A csárdás	Girréth
Fetti	Tomcsányi	Miska	Iványi

Kezdeté 7 1/2 óraker.

KIRÁLY-SZÍNHÁZ.

Szombat, 1904. január hó 2-án.

Makrancos hölgyek.

Operett 2 felv. írta Boiten Baekers, fordították Molnár P. és Faragó J. Zenéjét szerz. Lincke Pál.

Személyek:

Themisztokios	Ferenczy	Polizo	Verő
Lysistrata	Fedák	Leonidas	Thury
Hachis	Szamosi	Nupiosz	Papp
Clarysaz	Bánó	Amor	Szentgyörgyi
Plausiaz	Torna	Paulina	Csatái
Nikiasz	Oláh	Chloe	Hidvéghy

Kezdeté 7 1/2 óraker.

URANIA SZÍNHÁZ.

Szombat, 1904. január hó 2-án.

A modern asszony.

Írta Ráth István.

Kezdeté 7 1/2 óraker.

VÁRSZÍNHÁZ.

Szombat, 1904. január hó 2-án.

Válás után.

Vígjáték 3 felv. írta Bisson A. Ford. Paulay. Duval. Nádai. Corbu on. Gabányi.

Bourgneuf. Vizvári. Bonivardné. Vizváriné.

Champeaux. Nádai B. Diane. Nagy Ib.

Kezdeté 7 óraker.

SZITRA
6-ik száma
MEGJELENT

FOVAROSI ORFEUM

VI. Nagymező-utca 17.

Ma szombat

egészen új varieté-műsor

Vénusz a földön

Lincke nagy operetije

Hirtelen harag

a Tarka Szinpad udjónaság stb. stb.

Holnap 2 nagy előadás.

A télkerben reggeltől 5 óráig Vörösmarty Elek cigányzenekara hangverseny.

HELVEY GYULA

vad- és baromfi-üzlete

TELEFON 911. Budapest, IV., Váci-utca 36. Clotild-palota.

Fiókelárústóhely: Központi vásárcsarnok.

Magyar hizott baromfi, stíriai kappan és poulard, francia pulyka, dalmát erdei szalonkák, komora és lövött fácánok, őz, fenyvesmadár és fiatal vadserstet folyton legfrissebb és legjobb minőségben kapható.

Vidék rendelések lelkismeretesen és pontosan fogantatottak. Legnagyobb mennyiségű vadak azonnal készpénzre érhetőek. Beszélés mellett napi árban átvételnek.

TELEFON 911. Budapest, IV., Váci-utca 36. Clotild-palota.

Értesítés!

Kérem t. vevőimet, akik naptáramat nem kapták meg, ezt pótlás céljából velem közölni.

Tisztelettel

Neumann M.

es. és kir. udv. szállító

férfi- és nőruha telepe

Budapest, Múzeum-körút 1.

A 17589. számú „Berendezés fömlemezekből alkotott gyűrűnek villamos gépek és motorok tokjában való megerősítésére” című, 1899. szeptember 15-ől és a 24856. számú „Berendezés bádoggyűrűnek villamos gépek és motorok tokjában való megerősítésére” című, 1901. december 21-ől kelt magyar patézsabdalómra

vevők vagy engedményesek kerestetnek.

Szíves ajánlatokat „W. B. 5675” jel. alatt továbbít

Mosse Rudolf Bécs I, Seilerstätte 2.

Sorsjegyvők

figyelmébe!!!

Bérelgyűjtélelőtt, aki akár késsz-péztárak részvételére kíván venni, forduljon biz tonnal hozzánk. Sehol sem vehet oly előnyösen. Nincs titkítás, sem részvételre kötelezés! Amennyi tulajdonos a létező sorsjegyekre, értékpapírokra, valamint vidéki lakóhelyeken részvényre a legmínőségűbb kölcsönöket adni kívánó föltételek mellett.

Bárminemű fölvilágosításokkal készséggel szolgálunk.

SORSJEGY LETÉTI-BANK

BUDAPEST, VIII., József-körút 18.

MAGYAR

orvosi műszertár

Budapest, VII., Kerepesi-ut 32., a Rókus-kórházzal szemben. **Universális** páratlanok a maguk nemében, biztos felvétel oly előnyösen. Nincs titkítás, sem részvételre kötelezés! Amennyi tulajdonos a létező sorsjegyekre, értékpapírokra, valamint vidéki lakóhelyeken részvényre a legmínőségűbb kölcsönöket adni kívánó föltételek mellett.

Bárminemű fölvilágosításokkal készséggel szolgálunk.

SORSJEGY LETÉTI-BANK

BUDAPEST, VIII., József-körút 18.

és hálhólyag-különlegességek, valódi francia gyártmány, 2-12 kor-ig tucattja, rövid Capotok 4-10 1/2 kor-ig tucattja, női övszer, pess. oculus, orvosi rendeleter, 3-5 kor. darabja. Diana-öv havibaj-kötelek, 3-7 kor. drbjá.

20 kor. megrendelésnél 20% engedmény.

Betegtoló-szék

és az összes betegápolási cikkek nagy választékban kaphatók. Nagy képes árjegyzékek diszcreten, ingyen és bérmentve.

A vörös keresztre ügyeljünk.

ESTENKINT
BUDAPEST KÁVÉHAZ
Andrássy-ut 27. világhírű kávévári zenekara hangversenyez.
BABARY DEZSO
feltűnést ke'tő szolista vezetése alatt.

Nevelőnőket
német, francia, orosz és zsongorai-metrel, német és francia bonneok, gyermekterésznőket, novellákat, korrespondenokat legjelkésimertésben és a nál és helyoz Lapidecz József által írt 160 oldalas VII., Károly-körút 17. II. em. 25. Országlele ház.

Schmidt M.
szjyártó, nyerges és bőrdoboz
Budapest, VIII., Kerepesi-ut 25. sz.

Ajánlja saját gyártmányú kocsizó és Lovagló-szerkezéit, minden nemű utasbőröndök, zsekkönyv- és cigarettá stb. tárcáit. Megrendelések és javítások pontosan és jutányosan eszközöltetnek. Árjegyzék bérmentve.

BUTOROK részletfizetésre!
Háló- és ebéd-főzőbőr-berendezések, valamint egyes darabok saját készítményű divánok, matraccok, nedvny-nyakbetétek, főgátlampák igazságot olecsobban mint bárhol előnyös föltételek mellett

Nathán Ignác
butortelepe
Budapest, VIII., József-körút 26.

Feltűnő
a bőr tartóssága és szép főny, ha Pernoled-fermentált Farnol-derem-ment „Nigrin”-t használ, fehébb, száraz vagy fekete színben. Mindenütt kapható. Cs. kir. szabad. gyár

Fernolent
es. és kir. udv. szállító Budapest, V., Lipótkörút 22. sz. (Levelezni: Wien, III.)
Feherneműbőr: vegyon csak kút-szappant.

100 korona helyett csak 49 koronába
kerül egy oszádi magazetaru láb-hátlatu Singer-gép, 5 kopolós, lóssal, karika-hajós luxustokkal 78 K. Cent-rol. A gép 92 K. mind fölkel. Árak közpénzben. Képes varrógéparjonozék ingyen és bérmentve.
RUBINER M.
Bees, IX., Bergasse 8. szám.

Gőz-csőplőkészletek
használt és gyárilag javított állapotban kaphatók
Horvát és Hercegg cégnél
Budapest, VI., Lehel-utca 8.

„TRIAS”!
Az egyedüli megbízható szer- tésű beteggyógyász, mert az 2-3 napi befek- kendeésel a fölyvást utólag is földön nékítel. Több meggyőztetés. — Férfitának 2/3 fill. nőnek 1/3 fill. be- kúldése utja bérmentve. Utoktatás mellett kúrdi **Papp gyógyász** Szászcenture, P6-uten 8. Foca-endők 1 koronáért. Előadások. Bakták. Több- rök J. gyógyászárban, Király-utca 12. és Andrássy- ut.

Réthy
név nélkül no fogadjon el penetetű-cukorkákat. 2507

Csemegézület
István-ut legfrissebb pont- kőve, csinosan bevezetve, pót- ton 150 forint árúgon eladó. Ekvör 240 ft. Ebbőlbet Bu- dinsky Ottó úleleke adavéteeli irodájában, Rákóczy-ter 13. 16836

Hentesüzlet
(charcuterie) csemegézelybe- köve, mely már 30 éve Belva- rus legfrissebb pontján fönnáll egyike a legelőkelőbb úlelekek, naponta átlagos bavitóle 250 korona, beteg- köve mint 1800 forint eladó, Budinsky Ottó úleleke adavé- teeli irodájában, Rákóczy-ter 13. sz. 16957

En Csillag Anna

185 cm. Gríás hosszú Lore-Jázzant, az álta- lam föllélti kőnce 14 havi hauszálata után erem el. Ezen kőnce az egyedüli ass- a haj epítésre, a zőve elő- moztására, a teljór erőte- sére, uraknál erős és teljes szakáll növevát és már rövid ideit használt után is úgy a hajnak, mint szakállnak termé- szetes főny és telítettség kö- köre és merőve ozekek a korai megőrzésűtel egész a kőssz szorgozik.

Egy tőpaly ára 7, 2, 3 és 5 ftl.

Postal szákküldés nyvoktatás és zővegek előre való beküldése után vagy utavéteeli az egész világra a grárból, hova min- zőve rendelés indozód.

Csillag Anna
Wien, I., Graben 14.

GUMMI
francia év- zerek, 20/- kal olecsobban mint máshol. Képes árta- pot szerten ingyen küld:

RIVAL
Budapest, VII., Ovoida-utca 11.

Ahoi
Metal Polish
a jelenkor legjobb fémtisztító szere (folyadék) Kapható mindenütt.

Főraktár: Bpest, V. Marokai-utca 1.

Kereskedők-, hivatalnokok-, könyvelőknek

— nélkülözhetlen segédkönyvek. —

Az új magyar és német helyesírás különös tekintettel a kereskedelmi nyelvre. Összeállította Balassa József. Ára 1 kor. 50 fillér.

Magyar- és német kereskedelmi levelezés kézikönyve, egyuttal kereskedelem ismertető. Írták: Jónás J. és Schack B. dr. Ára 16 kor., kötve 20 kor.

Kereskedelmi nyelvünk magyartalanságai. Írta: Névy Eászli. Ára 3 kor.

A gyorsírás kézikönyve. Ga- belsberger-Markovics rendszer. Írta Forrai Soma. Levelező rész 1 kor. 30 fill. Vitairás 1 kor. 20 fill. Olvasókönyv 1 kor. 20 fill.

Gyári könyvvitel elméleti és gyakorlati. Írta Novákovits J. Ára 3 kor.

Váltóimtertető. A váltótörvény alkalmazása kereskedők számára. Ára 1 kor. 50 fill.

A kereskedelmi törvény. Magyarázta: Nagy Ferenc dr. Ára 1 kor. 60 kor.

Német-magyar és magyar-német kereskedelmi zesz- szótár. Kész-állította dr. Balassa József. Ára füzeve 3 kor. 60 fill., kötve 4 kor. 20 fill.

Az egységes német helyes- írás. Össze állította Kemény Fe- renc. Ára 50 fill.

Idegen szavak szótára. Szer- kesztette Radó A. dr. Ára egész vásonkötésben 4 kor.

Kaphatók minden könyvkereskedésben vagy a kiadónál:
LAMPÉL R. (WODIANER F. és FIAI) es. és ki. udv. könyv kereskedésben, Budapest, VI., Andrássy-ut 21

Színházak heti műsora.

	Magy. kir. Opera.	Nemzeti színház	Vigszínház	Népszínház	Magyar színház	Király színház	Urania színház
d. n. Vasárnap este	Rosenkrauz és Gúldenst rn	Az aranyhíd	Menyeoskék	Doktor kisasszonyok	Aranyvirág	Makrancos hölgyek	Modern asszony
	Hoffmann meséi	Sötétség	A csodagyermek	Rip van Winkle			